

55753

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MODERNİST VE POST-MODERNİST YAKLAŞIMLARIN
TOPLU KONUT YERLEŞİMLERİ TASARIMINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kent Plancısı Tülin DİLER

55753

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 15 Ocak 1996
Tezin Savunulduğu Tarih : 31 Ocak 1996

Tez Danışmanı
Diğer Jüri Üyeleri

: Prof.Dr. Fulin BÖLEN
: Prof.Dr. Ayten ÇETİNER
Prof.Dr. Nuran Zeren GÜLER SOY

4. 3. 1996

5.3. 7
502

OCAK 1996

ÖNSÖZ

Bilgisayar konusunda yardımları nedeniyle dayım Asım Hacıoğlu'na, çalışmalarım sırasında bana yardımcı ve destek olan arkadaşlarım Meltem Gündoğdu, Banu Tantan, Binnur Öktem, Kevser Kantar, Alphan Hızlı'ya ve çalışmam boyunca bana destek olan aileme teşekkür ederim.

Tülin Diler

1996

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
ŞEKİL LİSTESİ	V
HARİTA LİSTESİ	VII
RESİM LİSTESİ	VIII
GRAFİK LİSTESİ	IX
ÖZET	XIII
SUMMARY	XIV

BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
----------------	---

BÖLÜM 2. TOPLU KONUT KAVRAMI	3
------------------------------	---

BÖLÜM 3. TOPLU KONUT YERLEŞMELERİNİN GELİŞİMİ	6
---	---

3.1. Batı Ülkelerinde Toplu Konut Yerleşmeleri	6
--	---

3.1.1 Sanayi Devrimi Sonrası Toplu Konut Yerleşmeleri	8
--	---

3.1.2 1920'li Yıllarda Gelişen Modern Mimari Hareketin Toplu Konut Yerleşmelerindeki Etkileri	16
---	----

3.1.3 1950'li Yıllardan Sonra Gelişen Toplu Konut Yaklaşımları	26
---	----

3.1.4 1970'li Yıllarda Gelişen Post-Modern Hareketin Toplu Konut Yerleşmelerine Etkileri	34
--	----

3.2. Türkiye'de Toplu Konut Yerleşmeleri	42
--	----

3.2.1 Cumhuriyetin İlanından Önceki Uygulamalarda Toplu Konut Yerleşmeleri	42
---	----

3.2.2 1923-60 Yılları Arasında Gerçekleştirilen	
---	--

Toplu Konut Yerleşmeleri	43
3.2.3 1960-80 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Toplu Konut Yerleşmeleri	47
3.2.4 1980'li Yıllardan Sonra Gerçekleştirilen Toplu Konut Yerleşmeleri	50
3.3.3. Sonuç	53
BÖLÜM 4. ÖRNEK ALANLARIN İNCELENMESİ	56
4.1. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşmesi	57
4.1.1. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşmesinin Genel Olarak İncelenmesi	57
4.1.2. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşmesinin Anket Değerlendirmeleri	62
4.2. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesi	84
4.2.1. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesinin Genel Olarak İncelenmesi	84
4.2.2. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesinin Anket Değerlendirmeleri	90
4.3. Ataköy 9-10. Kısım Ve Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmelerinin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi	110
4.3.1. Yerleşim Dokusu	110
4.3.2. Konut	112
4.3.3. Ortak Açık Alanlar	113
4.3.4. Ticaret Alanları	114
4.3.5. Ulaşım	114
BÖLÜM 5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	117
KAYNAKLAR	120
EK	126
ÖZGEÇMİŞ	131

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3.1	Kahun İşçi Yerleşimi Görünümü	6
Şekil 3.2	Kahun İşçi Yerleşimi Planı	7
Şekil 3.3	Endüstri devrimi ve 19.yy şehirleri	9
Şekil 3.4	Sanayi Devrimi sonrası - Robert Owen'ın önerdiği plan	11
Şekil 3.5	Sanayi Devrimi sonrası - J.S. Buckingham'ın önerdiği plan	12
Şekil 3.6	The Spirit of Our Time / Raoul Hausmann - 1921	16
Şekil 3.7	Sanayi Devrimi sonrası eserlerden - Çığlık / E. Mound	17
Şekil 3.8	Le Corbusier - Çağdaş Kent Planı	19
Şekil 3.9	Radburn Yerleşimi Planı	21
Şekil 3.10	Radburn Yerleşimi Görünümü	22
Şekil 3.11	Walter Gropius - Wannsee Konut Blokları - 1931	22
Şekil 3.12	Le Corbusier - Toplu Konut Binası (Unite d'Habitation)	25
Şekil 3.13	Pruit-Igoe Yerleşmesinin Dinamitlenmesi	28
Şekil 3.14	James Stirling - Runcorn Sitesi	31
Şekil 3.15	Ricardo Bofill - Abraxes Sarayı	35
Şekil 3.16	Robert Stern-Roosevelt Adası Yerleşmesi-Genel Yerleşim Planı	37
Şekil 3.17	Robert Stern - Crerry Creek Yerleşiminden Görünüşler	38
Şekil 3.18	Arata Isozaki - Konut Binası	39
Şekil 3.19	Aldo Rossi - Friedrichstadt Sosyal Konutları	40
Şekil 3.20	Steven Holl - Makuhari Yerleşmesi	41

Şekil 3.21	Mimar Kemalettin Bey - Harikzedegan Konutları	43
Şekil 3.22	Saraçoğlu Mahallesinden Bir Görünüş	44
Şekil 3.23	Prof. Kemal Ahmet Aru - Dördüncü Levent Yerleşmesi	46
Şekil 3.24	Dördüncü Levent Yerleşmesinden Bir Görünüm	46
Şekil 3.25	Batıkent Yerleşmesinden Bir Görünüş	49
Şekil 3.26	Soyak Sitesinden Bir Görünüş	50
Şekil 3.27	Konutkent-I Sitesinden Bir Görünüş	52
Şekil 3.28	Konutkent-II Sitesinde Bloklardan Bir Görünüm	52

HARİTA LİSTESİ

Harita 4.1	Ataköy 9-10. Kısım Yerleşimi	57
Harita 4.2	Ataköy 7-8. Kısım Yerleşimi	85
Harita 5.1.	Ataköy 9-10. Kısım Yerleşim Planı	126
Harita 5.2.	Ataköy 7-8. Kısım Yerleşim Planı	127

RESİM LİSTESİ

Resim 4.1.	Ataköy 9-10. Kısım Yerleşiminden Bir Görüntü	58
Resim 4.2.	Ataköy 9-10. Kısım - Alçak konut blokları	58
Resim 4.3.	Ataköy 9-10. Kısım - Ortak açık alanlardan bir görünüm	59
Resim 4.4.	Ataköy 9-10. Kısımda bulunan ticaret merkezi	60
Resim 4.5.	Ataköy 9-10. Kısımdaki küçük dükkanlardan bir görüntü	60
Resim 4.6.	Ataköy 9-10. Kısımda Otopark alanları	61
Resim 4.7.	Ataköy 9-10. Kısımda yaya yolları	61
Resim 4.8.	Ataköy 7-8. Kısım Konut blokları ve villalardan bir görüntü	86
Resim 4.9.	Ataköy 7-8. Kısım Ortak açık alanlardan bir görüntü	87
Resim 4.10.	Ataköy 7-8. Kısım Ticaret alanlarından bir görüntü	88
Resim 4.11.	Ataköy 7-8. Kısım Otopark alanlarından bir görüntü	89
Resim 4.12.	Ataköy 7-8. Kısım Yaya yollarından bir görüntü	89

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 4.1.	Ataköy 9-10. Kısım-Ev sahipliliği - Kiracı oranları	62
Grafik 4.2.	Ataköy 9-10. Kısım-Oturma Süresi	63
Grafik 4.3.	Ataköy 9-10. Kısım-Kat yüksekliği memnuniyeti	64
Grafik 4.4.	Ataköy 9-10. Kısım-Oturulan kattan memnun olma durumu	65
Grafik 4.5.	Ataköy 9-10. Kısım-En beğenilen bloğun beğenilme nedenleri	66
Grafik 4.6.	Ataköy 9-10. Kısım-Yerleşimde evlerin benzerliği konusundaki düşünceler	67
Grafik 4.7.	Ataköy 9-10. Kısım-Konut dışı alanların ıssız olması konusunda düşünceler	68
Grafik 4.8.	Ataköy 9-10. Kısım-Yerleşimde farklı insanların yaşamasına ilişkin düşünceler	68
Grafik 4.9.	Ataköy 9-10. Kısım-Çevreye ait hissetme konusunda düşünceler	69
Grafik 4.10.	Ataköy 9-10. Kısım-Kullanıcıların kendilerini yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissetmek konusundaki düşünceleri	69
Grafik 4.11.	Ataköy 9-10. Kısım - Ortak açık alan - konut ilişkisi	71
Grafik 4.12.	Ataköy 9-10. Kısım - Parkların tehna olması konusundaki düşünceler	72
Grafik 4.14.	Ataköy 9-10. Kısım - Kamusal alan - özel	

	alan ilişkisi konusundaki düşünceler	73
Grafik 4.15.	Ataköy 9-10. Kısım - Yaya yolları kullanımı	74
Grafik 4.16.	Ataköy 9-10. Kısım - Yaya yolları tasarımına ilişkin düşünceler	74
Grafik 4.17.	Ataköy 9-10. Kısım - Otopark alanları görüntüsü	75
Grafik 4.18.	Ataköy 9-10. Kısım - Otopark - konut ilişkisi	76
Grafik 4.19.	Ataköy 9-10. Kısım - Kullanıcıların alışveriş yeri tercihleri	77
Grafik 4.20.	Ataköy 9-10. Kısım - Küçük dükkanların tercih edilme nedenleri	78
Grafik 4.21.	Ataköy 9-10. Kısım - Süpermarketlerin tercih edilme nedenleri	78
Grafik 4.22.	Ataköy 9-10. Kısım - Kullanıcıların taşınma konusundaki düşünceleri	79
Grafik 4.23.	Ataköy 9-10. Kısım - Kullanıcıların taşınmayı isteme nedenleri	80
Grafik 4.24.	Ataköy 9-10. Kısım - Kullanıcıların yaşamak için 7-8. Kısım tercih etmeleri	80
Grafik 4.25.	Kullanıcıların 7-8. Kısım tercih etmeme nedenleri	81
Grafik 4.26.	Kullanıcıların 7-8. Kısım tercih etmelerinde kat yüksekliğinin az olmasının etkisi	82
Grafik 4.27.	Kullanıcıların 7-8. Kısım tercih etmelerinde bina cephelerinin görsel etkisi	83
Grafik 4.28.	Kullanıcıların 7-8. Kısım tercih etmelerinde çevre düzeninin etkisi	83
Grafik 4.29.	Ataköy 7-8. Kısım - Ev sahipliliği - Kiracı oranları	90
Grafik 4.30.	Ataköy 7-8. Kısım - Oturma Süresi	91
Grafik 4.31.	Ataköy 7-8. Kısım - Kat yüksekliği memnuniyeti	92

Grafik 4.32.	Ataköy 7-8. Kısım - Oturulan kattın memnun olma durumu	93
Grafik 4.33.	Ataköy 7-8. Kısım - En beğenilen bloğun beğenilme nedenleri	94
Grafik 4.34.	Ataköy 7-8. Kısım - Yerleşimde evlerin benzerliğı konusundaki düşünceler	95
Grafik 4.35.	Ataköy 7-8. Kısım - Konutdışı alanların ıssız olması konusunda düşünceler	96
Grafik 4.36.	Ataköy 7-8. Kısım - Yerleşimde farklı insanların yaşamasına ilişkin düşünceler	96
Grafik 4.37.	Ataköy 7-8. Kısım - Çevreye ait hissetme konusunda düşünceler	97
Grafik 4.38.	Ataköy 7-8. Kısım - Kullanıcıların kendilerini yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissetmek konusundaki düşünceleri	97
Grafik 4.39.	Ataköy 7-8. Kısım - Ortak açık alan - konut ilişkisi	99
Grafik 4.40.	Ataköy 7-8. Kısım - Parkların tehna olması konusundaki düşünceler	100
Grafik 4.41.	Ataköy 7-8. Kısım - Ortak açık alanlarda sosyal ilişkiler	101
Grafik 4.42.	Ataköy 7-8. Kısım - Kamusal alan - özel alan ilişkisi konusundaki düşünceler	101
Grafik 4.43.	Ataköy 7-8. Kısım - Yaya yolları kullanımı	102
Grafik 4.44.	Ataköy 7-8. Kısım - Yaya yolları tasarımına ilişkin düşünceler	102
Grafik 4.45.	Ataköy 7-8. Kısım - Otopark alanları görüntüsü	103
Grafik 4.46.	Ataköy 7-8. Kısım - Otopark - konut ilişkisi	103
Grafik 4.47.	Ataköy 7-8. Kısım - Kullanıcıların alışveriş yeri tercihleri	105
Grafik 4.48.	Ataköy 7-8. Kısım - Küçük dükkanların	

	tercih edilme nedenleri	105
Grafik 4.49.	Ataköy 7-8. Kısım - Süpermarketlerin tercih edilme nedenleri	106
Grafik 4.50.	Ataköy 7-8. Kısım - Kullanıcıların taşınma konusundaki düşünceleri	106
Grafik 4.51.	Ataköy 7-8. Kısım - Kullanıcıların taşınmayı isteme nedenleri	107
Grafik 4.52.	Kullanıcıların 7-8. Kısmı tercih etmelerinde kat yüksekliğinin az olmasının etkisi	108
Grafik 4.53.	Kullanıcıların 7-8. Kısmı tercih etmelerinde bina cephelerinin görsel etkisi	109
Grafik 4.54.	Kullanıcıların 7-8. Kısmı tercih etmelerinde çevre düzeninin etkisi	109

ÖZET

Toplu konut olayı, sanayi devrimi sonrası, sanayileşmenin getirdiği hızlı değişmelere bir çözüm olarak sosyal ütöistlerin toplu yaşam önerileriyle ortaya çıkmıştır.

Çalışmada sanayi devrimi sonrası gerçekleştirilen yaklaşımların toplu konut yerleşmeleri tasarımına olan etkisi incelenmiştir.

Sanayi devrimi sonrasında işçi sınıfının çok kötü düzeydeki barınma sorununa bir tepki olarak sosyal konut olarak ortaya çıkan yaklaşım, 1920'lerde gelişen Modernizmin toplu konut yerleşimleri tasarımına etkileri, batı ülkelerinde konut stoğu ve üretimini etkileyen II.Dünya Savaşı sonrası gelişmeler ve 1970'li yıllarda gelişen Post-Modernist yaklaşımlarla toplu konut yerleşimleri tasarımıındaki yeni yaklaşımlar incelenmiştir. Ülkemizde cumhuriyet öncesi ve sonrasında toplu konut yaklaşımları, 1960'larda sanayileşmeyle artan nüfusun barınma ihtiyacına bir çözüm olarak görülen toplu konut yerleşimleri ve 1980 sonrası gelişmeler incelenmiştir.

Modernist çerçevede tasarlanmış Ataköy 9-10. Kısım ve Post-Modern yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 7-8. Kısım incelenmiştir. Bu iki pilot bölgede yapılan gözlem ve anket çalışmalarıyla, kullanıcıların istekleri ve memnuniyetleri araştırılmıştır. Sonuçlara göre, Post-Modern yaklaşımla tasarlanan Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesinin, daha çok kullanıcı istekleri doğrultusunda biçimlenmiş, insanı gözardı etmeyen, kullanıcının sahiplenebildiği bir çevre olarak algılandığını göstermiştir.

SUMMARY

THE EFFECT OF MODERNIST AND POST-MODERNIST APPROACH IN THE DESIGN OF MASS HOUSING SETTLEMENTS

Firstly, mass housing concept is seen in Kahun Worker Settlement in Ancient Egypt. Mass housing appears as a solution against increasing housing problems of high number of workers after industrial revolution. In the mass living proposals of social utopians, the aim is to rehabilitate the living conditions of the people who have limited economical power.

The main ideology was "individuality" and "spontaneity" for post-industrial revolution period; quite the contrary, the living environment is defined and determined in this utopias.

In 20's improving modernist movement appeared as a reaction of an individual who felt alone against the rapid social and technological improvement that had been realized by the means of industrial revolution.

In modern architecture approach, the main purposes were both to put the fair living conditions of the post industrial revolution era to a better level and to provide the better health conditions including maximum sunshine, climate and green area for the habitants. In this period, the urban facilities and standards were defined to provide the optimum living conditions. The new production methods that came along with the improving technology such as prefabrication and standization were used for the mass housing.

After the second war, in the mass housing projects, some objects such as the qualification and rationalization were ignored in order to cover the increasing house demand. In this era, it has been realized that the most of the applications created negative effects for most of the users.

By means of the improvements in social sciences and the result of the analysis of the relationship between human and physical environment, the modern architectural approach converted into the flexible and pluralist approaches. The physical structure which is the main purpose in modern architecture left itself for the reflection of the social structure to the space. the attitude in post modern approach, brought the concepts such as the integrity of the urban elements, the conservation of the historical continuity, the suprising spatial design and being at the human scale.

In Turkey, the second half of the 19th century, with the westernization movements during Sultan Abdülaziz Era, Beşiktaş Akaretler serial houses that had been constructed for the people living palace were the first mass housing application.

The increasing general housing problem after the first world War and the accommodational problems of the new-comer civil officers right after the proclamation of Ankara as a capital city of the new republic were tried to be solved with mass housing projects prepared by the western planners.

The mass hosing projects were created as a solution to the squatter problem coming out of the immigration from the rural to urban because of The Industrialization at the 50's. They

were counted as a modernist approach. In this applications, qualifications and the users' satisfaction had not been taken into account; it was just the point of the accommodation of the masses of people.

The post modern approach can easily be seen in the mass housing projects of the 80's; construction and environmental quality, the users' satisfactory were the credits to be paid attention; as a matter of fact, it has been caught by the idea that designing is the catalyzing factor for the profitability.

In this research, both in western countries and in Turkey, The modernist and post modernist approach that are effective in the design of the mass housing settlements are compared through Ataköy 9-10. Division and Ataköy 7-8. Division.

The Comparison of The Modernist and Post Modernist Approaches in The Design of Mass Hosing Settlements.

Modernism

Post Modernism

Settlement Pattern

- Rational, functional structure	- Organic structure
- Physical function (health, sunshine, climatization, green area etc.)	- The reflection of the social structure on the space, the concepts identity and image.
- Singularity	- The gathering of the building and spatial assembly
- Vertical density	- Mostly horizontal density and cornucopia of the density

- Sudden transition between the private and the public space

- Insufficient human scale

- The degradation between the private-semi public-public space

- Spaces at the human scale

Housing

- Net and pure expression

- Ignorance of the historical references

- Rigid, mechanical, degrees of 90', no ornamentation on facades

- Humouristic, symbolic, mixed expression

- Respect for the historical and vernacular values

- Animated, dynamic facades

Commercial Area

- Collective commercial activities, shopping malls

- Collective and dispersed commercial activities

Transportation

- Proper and geometric street pattern

- Masses of autoparking lots not integrated with the space

- Monotonous and non integrated pedestrian ways

- Organic street pattern

- Fragmented, house related, human scale designed autoparking lots

- Surprising and scaled pedestrian ways

In this study, an additional research had been done about the mass housing settlements, in order to catch the effect of the modernist and post modernist approaches on the users, in an empiric way.

In the research, Ataköy 9-10th Division, designed in a modernist approach, and Ataköy 7-8th Division, designed in a post modernist approach were studied.

According to the questionnaires and observations, the habitants of the 7-8th Division seem more satisfied of their living environment than the habitants of 9-10th Division.

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Toplu konut yerleşimleri, çok sayıda kişinin barınma ihtiyacını karşılayan yerleştirme girişimidir. İlk olarak Eski Mısır'da Kahun İşçi Yerleşmelerinde görülen toplu konut yerleşmeleri, gerçek anlamda sanayi devrimi sonrası ortaya çıkmıştır.

Araştırma, beş bölümden oluşmaktadır. II.bölümde toplu konut yerleşmelerinin kavramsal açıklaması, III. bölümde toplu konut yerleşimlerinin ortaya çıkışı ve toplumsal-teknolojik gelişmelerin toplu konut yerleşimleri tasarımına olan etkileri incelenecektir.

Batı ülkelerinde sanayi devrimi sonrası sosyal ütopistlerin yaklaşımları, 1920'lerde gelişen Modern-Mimarinin toplu konut yerleşmelerine olan etkileri, II. Dünya Savaşı sonrası gelişmeleri ve 1970 sonrası Post-Modernizmin toplu konut yerleşimleri tasarımına olan etkileri incelenecektir.

Ülkemizde, cumhuriyet öncesi ve sonrasındaki dönem, 1950'lerde sanayileşmenin toplu konut yerleşimlerine etkileri ve 1980 sonrası toplu konut yerleşimleri incelenecektir.

İncelenen örnekler ışığında, III. bölüm sonunda, Modernist ve Post- Modernist yaklaşımların toplu konut yerleşimi tasarımındaki etkileri karşılaştırılacaktır.

Araştırmanın IV. bölümünde, Modernist ve Post-Modernist yaklaşımların toplu konut yerleşimleri tasarımında etkisinin incelenmesi için seçilen iki yerleşimde gözlem ve anket çalışmaları yapılacaktır. Örnek olarak seçilen Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 9-10. Kısım ve Post-Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 7-8. Kısımda, yerleşimin kullanıcı üzerindeki etkisinin ve kullanıcı memnuniyetinin tespiti için bir araştırma yapılacaktır.

Toplum yapısında meydana gelen değişiklikler, bireyi, toplumun en küçük öğesi olan aileyi, yaratılan fiziki çevrenin en küçük öğesi olan konutu ve kentleri etkilemektedir.

"Sınıflı toplum düzeninin yerleşme biçiminde, kent emekçilerinin, kentlerin belirli kesimlerinde topluca iskan edildikleri bilinmektedir. Mısır Uygarlığının M.Ö. 2700 yıllarındaki Kahun işçi yerleşmeleri, işçilerin topluca iskan edilmesinin ilk örneğidir. Ortaçağ katedralleri yapıldığı sırada da, işçilerin barınması, kilisenin yanında, kendi organizasyonu içinde çözümlenmiştir" [5,s:21].

Özellikle sanayi devriminden sonra, sanayileşmenin getirdiğı hızlı değişmelere bir çözüm olarak geliştirilen toplu konut kavramı, çok sayıda ailenin barınma gereksinmesini karşılayan büyük çaptaki konutlandırma ve yerleştirme girişimidir [6].

Gerçek anlamda "toplu konut" olgusunun ortaya çıkışı, sanayi devrimiyle gerçekleşmiştir. Toplu konut, sanayi devrimi ile birlikte oluşan toplumun yeniden şekillenmesi, değişen ekonomik koşulların kente uyguladığı baskılar, nüfusa bağı olarak artan konut ihtiyacı, altyapı eksikliği ve sağıksız yaşam koşulları gibi sorunlara bir çözüm yolu olarak ortaya atılmıştır. Yaşam koşullarını düzeltmek amacıyla, hümanist yaklaşımçı düşünürlerin 19. yy'ın başında toplu yaşam önerileriyle ortaya çıkan toplu konut yerleşimleri ve tasarımı yaklaşımları, toplumsal ve düşünsel alanda gerçekleşen değişikliklerden etkilenererek bugünkü halini almıştır.

Toplu konut kavramı özünde, toplumsal bir çaba vardır. Toplumun büyük bir kesiminin temel gereksinimlerinden biri olan barınma ihtiyacına cevap verme amacıyla ortaya konmuş bir kavramdır [7,s:76].

Toplu konut, şehrin içinde veya şehre yakın olan, konutlar arası ilişkilerin kurulduğu, altyapı problemlerinin çözüldüğü, insanların günlük ve sürekli ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri, iletişim kurabilecekleri sosyal tesis ve yeşil alanlara sahip, gelecekteki gelişmeler gözönüne alınarak planlandığı konut topluluklarıdır [8,s:5].

BÖLÜM 3. TOPLU KONUT YERLEŞİMLERİNİN GELİŞİMİ

Toplu konut yerleşimlerinin gelişimi iki bölümde incelenecektir.

- Batı ülkelerinde toplu konut yerleşimleri
- Türkiye’de toplu konut yerleşimleri

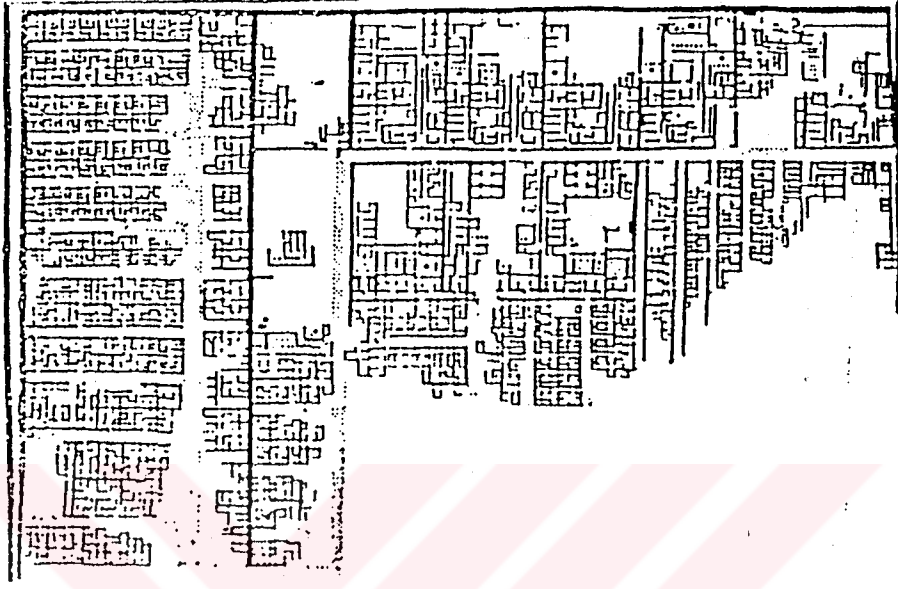
3.1. BATI ÜLKELERİNDE TOPLU KONUT YERLEŞİMLERİ

Toplu Konut düşüncesi ve uygulamasının ilk örnekleri, Mısır Uygarlığının M.Ö. 2700 yıllarında inşa ettiği, Kahun işçi yerleşmelerinde bulunmaktadır [9,s:17]

ŞEKİL 3.1. Kahun İşçi Yerleşimi Görünümü [10,s:7]

Yerleşim formunda, düzgün sıralanmalar halinde yapı adaları bulunmaktadır. Plan, dikdörtgen bloklarla, dar sokaklarla geçit verecek şekilde düzenlenmiştir. Yerleşimde katı ızgara sistemi görülmektedir.

ŞEKİL 3.2. Kahun İşçi Sitesi Yerleşim Planı [11,s:38]

Büyük ölçüde kent emekçisine gereksinen kuruluş ve büyük kentsel örgütlenme evrelerinde, bu tür toplu iskan örnekleri olmuştur. Ortaçağ katedrallerinin yapıldığı sırada, işçilerin barınması, kilisenin yanında, kendi organizasyonu içinde çözümlenmiştir. Bu inşaat yatırımları sırasında çok sayıda işçinin barınma ihtiyacının karşılanmasına rağmen, bu oran sanayi devriminde işçiler için gerekli olan barınma ihtiyacından oldukça azdır. Aynı zamanda, Ortaçağın günlük üretim koşullarında, işçinin konutu hiçbir zaman bir mimarlık sorunu olarak ortaya çıkmamıştır [5].

Toplu konut yerleşmelerinin tarihsel gelişimi dört aşamada incelenecektir.

- Sanayi Devrimi Tonrası Toplu Konut Yerleşimleri
- 1920'li yıllarda gelişen Modern Mimari Hareketin Toplu Konut Yerleşimlerine Etkileri
- 1950'li yıllarda ortaya çıkan Post-Modern Hareketin Toplu Konut Yerleşimlerine etkileri
- 1980 sonrası gerçekleştirilen Toplu Konut Yerleşimleri

3.1.1. SANAYİ DEVRİMİ SONRASI TOPLU KONUT YERLEŞİMİ

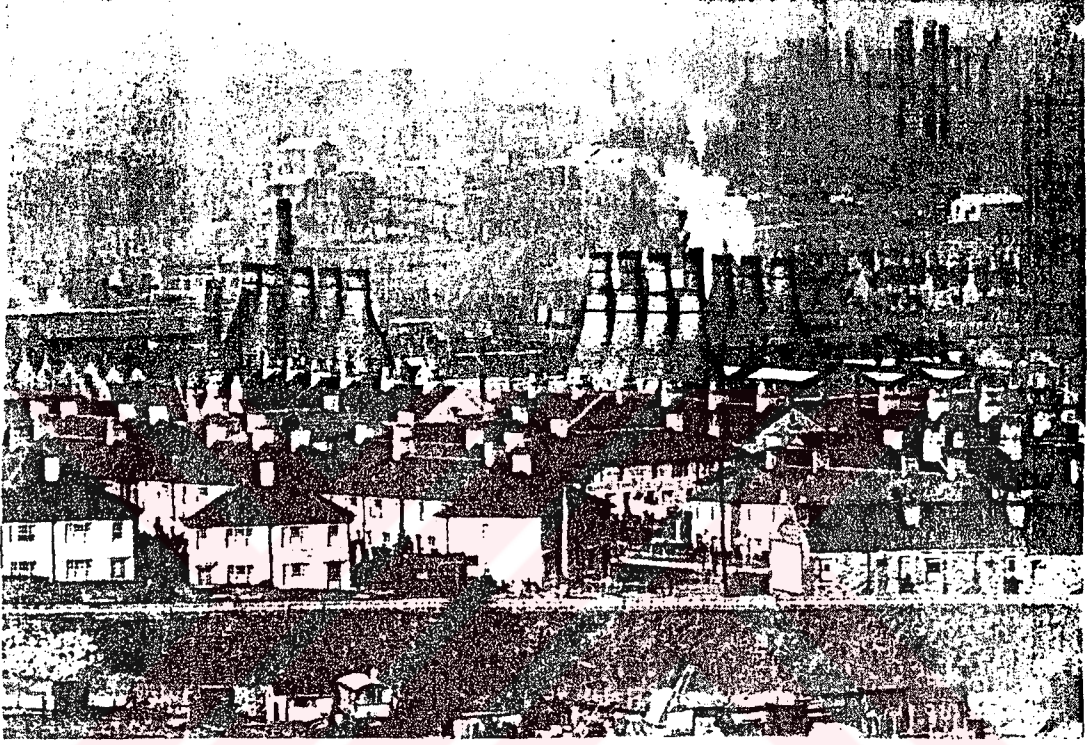
19. yy.da sanayileşme, şehirleri etkileyen en önemli faktör olmuştur. Sanayi devrimi, aşağıda açıklanan üç ana politik temel üzerine kurulmuştur.

- Lonca sisteminin ortadan kalkması ve iş sınıfları için sürekli bir bilinmezliğin yaratılması,
- Beceri ve iynin satımı için rekabetçi açık pazarın kurulması,
- Yeni endüstri için gerekli olan hammaddenin yabancı sömürgeler tarafından sağlanması ve bu sömürgelerin aynı zamanda elde edilen ürün için bir pazar yeri teşkil etmesi

Sanayi devriminde, ana düşünce "bireysellik" olmuştur. Hükümetin o sıradaki tek görevi, bireyselliği teşvik etmek, seçim ve girişim hakkını korumaktı. O dönemde bu "bireysellik" ve onun getirdiği "kendiliğindenlik" şehir yapısında en önemli rolü oynamaktaydı [12,s:509-10].

Sanayi Devrimiyle birlikte şehir yapısında üç önemli eleman, fabrika, demiryolu ve çöküntü bölgeleri olmuştur. Fabrika ve kentleri hızla saran demiryolu ile çevresel bozulma gitgide yaygınlaşmakta ve insanların yaşam koşulları gitgide

zorlaşmaktaydı. Çalışanların barınmaları son derece kötü koşullarda gerçekleştirilmekte, eski tek ailelik konutların yerini, her aileye bir odanın düştüğü kiralık barakalar almaktadır. Bu dönemde düşük gelir düzeyinde, artan bir fiziksel bozulma görülmüştür [12,s:522].

ŞEKİL 2.3. Endüstri Devrimi ve 19.yy şehirleri [10,s:68]

İnorganik enerji kullanımına ve sanayi teknolojisine bağımlı sanayi kentinde,

- Hızlı kentleşme
- Kentte sanayi kirlenmesi
- Sağlıksız konut alanlar
- Ulaşım ve altyapı eksikliği

- Yüksek yoğunlukların yarattığı açık alan eksikliği gibi sorunlarla yüz yüze gelinmiştir.

Sanayi kentindeki fiziksel bozulmaya tepki olarak, biolojik alanda gelişmeler olmuş, 19.yy'da, Johannes Müller ve Claude Bernard tarafından geliştirilen organizma kavramı, fizyolojik ve psikolojik yapıda bütünleşmeyi sağlamıştır. Pasteur tarafından bakteriler üzerinde yapılan araştırmalar da, organizmanın dış ve iç çevresinin kavramını değiştirmiş, öldürücü mikro-organizmalarının kirli yerlerde geliştiğini kanıtlamıştır [12, s:541].

Artan fiziksel bozulmaya tepki olarak, biolojik alandaki gelişmelerin yanında, kentlerdeki yığılma, kirlenme, gittikçe kötüleşen barınma sorununa da, çözüm yaklaşımları getirilmiştir.

Çalışan sınıfın barınma sorunlarına ilişkin, kuramsal düzeyde ilk yaklaşanlar sosyal ütöistler olmuştur. Bu yaklaşımlarda, sanayi kentinin aşırı bireysellik ve kendiliğindenliğinin aksine, bütün yaşama koşulları tanımlanmış ve sınırlandırılmıştır. Sosyal ütöistlerin, toplu yaşam önerileriyle ortaya çıkan komün, toplu konut kavramının ilk örnekleri sayılabilir.

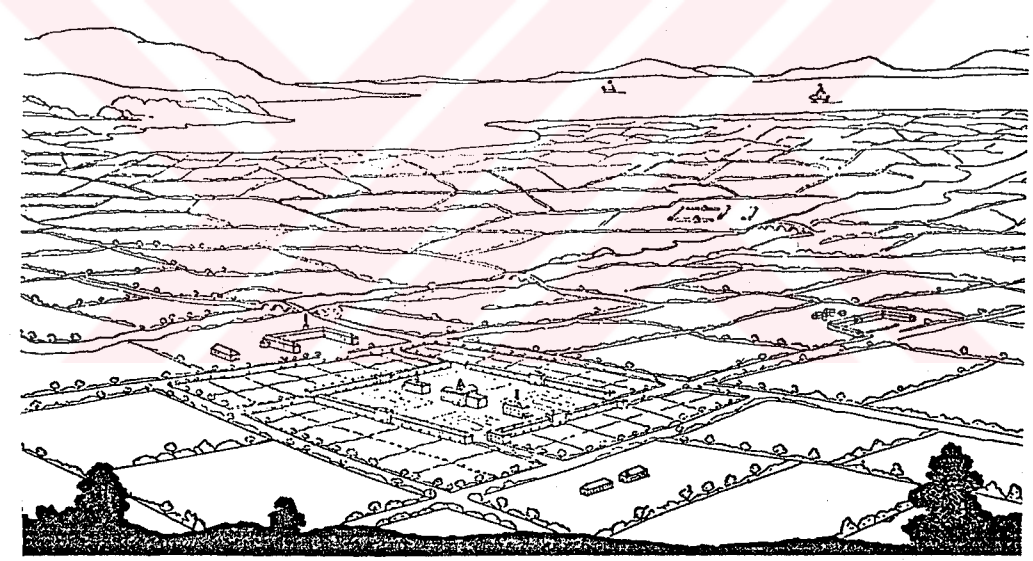
İngiltere'de Owen (1771-1858), Fransa'da Saint Simon(1760-1825), Forier (1772-1837), Cabet (1788-1856), Considerant (1808-1893), Godin(1817-1889), dönemin sosyal ütöistleridir ve endüstri kentinin düzeltilmesi gereken bir yapıda olduğu konusunda aynı fikirdeydiler [13, s:25].

Sistemlerini kurarken, tümünün hareket noktası, insancıl bir yaklaşımdır. İnsanların ekonomik kaygılarının olmadığı,

herkesin birbirleriyle iyi ilişkiler içinde olduğu ideal bir sistem ortaya koymak istemişlerdir.

Kurdukları sosyo-ekonomik düzen, fiziksel çevreye komün-konutlar biçiminde yansımaktadır. Tüm komün konutlarında gözetilen konular şöyle özetlenebilir:

- Doğaya dönüş, insan ve doğa arasında anlamlı bir ilişki kurulması, kentlerin sağlıklı yaşamından kurtulma arzusu.
- Kısıtlı ekonomik güce sahip insanların hayat koşullarını düzeltme arzusu. [13]

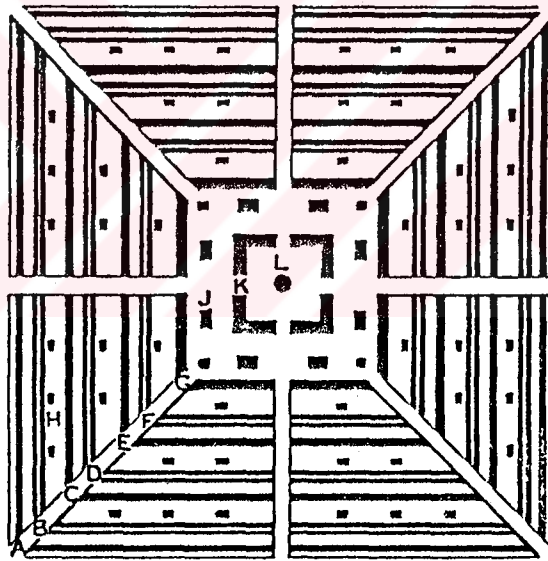

ŞEKİL 3.4. Sanayi Devrimi Sonrası- Robert Owen'ın Önerdiği Plan [10, s:70]

Hayat koşullarını düzeltmek için, toplu yaşamın gerekliliğini ortaya koyan ilk sosyal ütöistlerden biri olan Robert Owen, 1816 yılında, sanayi ve tarımla kombine olmuş, işbirliği içinde bir toplum için, kale içinde alışılâgelenden oldukça farklı bir plan önermiştir. Planda konutlar, kamusal binaların bulunduğu açık alanın çevresinde gruplanmışlardır. Konutların etrafında

büyük bahçeler vardır ve bütün alan anayolla çevrelenmiştir. Alanın bir tarafında fabrikalar ve çalışma alanları vardır, diğer alanlarda da tarım yapılmaktadır. Köy yaklaşık 1200 kişi için tasarlanmıştır. Owen, planında işsizliği önlemeyi ve toplumun kendi kendini sürekli destekleyeceğini varsaymıştır [10, s:71].

İngiltere’de diğer bir ütopistte, 1849 yılında “Ulusal Felaketler ve Pratik Çareler” isimli kitabı yazan J.S.Buckingham’dır. Çalışmasında yaklaşık 10.000 kişi için bir yerleşim modeli sergilemiştir. Buckingham, dönemin sınıf ayrımına sadık kalmış, daha iyi konutları merkeze yakın alanlara, daha mütevazı konutları ve çalışma alanlarını ise kenar bölgelere yerleştirmiştir [10, s:71].

- A 20 feet genişliğinde 1000 konut
- B Çalışma alanları için arkadlar
- C 28 feet genişliğinde 560 konut
- D Dükkanlar
- E 38 feet genişliğinde 296 konut
- F Üstü kapalı yürüme arkadları
- G 54 feet genişliğinde 120 konut
- H Okullar, hamamlar, yemek salonları

- J Kamu binaları, kiliseler
- K 80 feet genişliğinde 24 konak
- L Merkez alanı

ŞEKİL 3.5. Sanayi Devrimi Sonrası- J.S.Buckingham'ın Önerdiği Plan [10,s:71]

Fransa'da Saint Simon, "Sosyal örgütlenmenin yegane ve sürekli amacı, insan ihtiyaçlarını karşılamak olmalıdır" fikrini savunmaktadır. Toplumu endüstri ile örgütlemek istemiştir. Önerdiği sistem, "ütopik sosyalizm" olarak adlandırılmış, zenginliğin toplumun hizmetine konması gerektiğini ve devletin ilk görevinin yoksul sınıfın hayat şartlarını düzeltmek olması gerektiğini belirtmiştir [13].

Etienne Cabet'in bundan etkilenererek İcarie'de kurduğu ülkede, insanlar eşittir, mülkiyet ve para ortadan kaldırılmıştır. Kent büyük bir mahalleden ibarettir. Kentte ticari donatım yerine, alışveriş yapılabilen açık-serbest üretim ve dağıtım yerleri bulunmaktadır. Kentte iyi tasarlanmış bir kanalizasyon sistemi geliştirilmiştir. Cabet, kent tasarımında ulaşım farklılaşmasını getirmiş, sokaklarda alt-üst geçit çözümleri önermiştir. Kentte iklimsel özelliklere yer verilmiş, yeşil alanların yeterliliğine dikkat edilmiş ve her evin arkasında bahçeler öngörülmüştür. Yerleşimde bütün insanların mutlu ve iyi olacağı kabul edilerek suç ve polis yoktur. Hastane, mezarlık, çevreyi kirlletici fabrika ve ahırlar kent dışında bulunduğu için yerleşimin geniş sokakları her zaman temizdir [13].

Uluslararası bir ahenge ulaşmak için, toplu yaşamın gerekliliğini savunan Forier "benzerlik"ten değil, "farklılık"tan yanadır. Tutkuları engellemek yerine, onlardan insanların

gelişmeleri için yararlanmayı amaçlamıştır. Tasarladığı Phalanstere'de bütün aktiviteler, büyük binalarda toplanmaktadır. Yemek salonları, kitaplık, gözlemevi, tapınak gibi sessizlik isteyen yerler merkeze konmuş, yapının kollarının birisine gürültülü atölyeler, diğerine ise ziyarete gelecek yabancılar için odalar yerleştirilmiştir. Giriş kat, çocuklar ve yaşlılara ayrılmıştır. Yaşayanlar üst katlarda bulunan özel apartmanlarda yaşamakta, yatma dışında tamamen birlikte yaşamakta ve ortak mutfağı kullanmaktaydılar. Kullanıcıların iklimin etkisinden korunması için, binalar birbirlerine üstü kapalı geçitlerle bağlanmıştır. Kentler üretim ve tüketimde birleşebilmektedir. Her kentli aynı eşitliğe sahip değildir ve çalışma, kabiliyet, sermaye katılımına göre kardan hisse almaktadırlar [13].

Forier'in etkisinde kalan ve onun ütopyasını gerçekleştirmeyi amaçlayan Godin'in, 1858 yılında tasarladığı "Guise Sitesi", Forier'in ilkeleri ve tasarımları doğrultusundaki ilk uygulamaydı. Godin, en uzun ömürlü olan bu komünotede, endüstri ve tarımı birleştirmiştir. Bu işçi sitesi, 18 ha'lık alan üzerine kurulmuştur ve yaklaşık 1000 kişi yaşamaktadır. Birbirine bağlı üç ana yapı ve okul, çamaşırhane, fırın ve benzeri küçük yapılar vardır. Boş alanlarda parklar ve meyve bahçeleri yer almaktadır. Yaşayanların, siteden çıkmadan bütün gereksinimlerini karşılayabilmesi olanağı sağlanmıştır [5, s:22].

Sosyal ütöplastlerin ortaya koydukları fikirler, ilk olarak Sovyetler Birliği'ndeki toplu konut uygulamalarına yol göstermiştir.

Sovyetler Birliği'nde devrim sonrasında, kente göçün artması ve iç savaşlar nedeniyle konut stoku yetersiz kalmıştır. Hatta artan konut ihtiyacının cevaplandırılabilmesi için inşa edilen binalar, gereksinimleri karşılayamayınca, yapılan tek ailelik birimlere birden fazla aile yerleştirilmeye başlanmıştır. Mevcut kaynaklarla konut sorununu çözebilmek için hızlı inşa edilebilecek, ucuz, hizmetlerin bölüşölmesini amaçlayan, tek ailelik birimlerin tasarlanması gerekmektedir.

Sovyetler Birliğinde, 1920'li yıllarda, konut yapımında ekonomi, yeni bir hayat biçimi düzenlenmesi, hizmetlerin ve alt yapının oluşturulmasında kolaylık gibi amaçlarla, komün konutu ortaya çıkmıştır.

Sovyetler Birliğinde konut konusundaki ilk çalışmaları, 1919'da yeni bir konut prototipi geliştirmek için, yarışma açılması ile başlamıştır. Bu yarışmanın koşulları yaklaşımı göstermektedir.

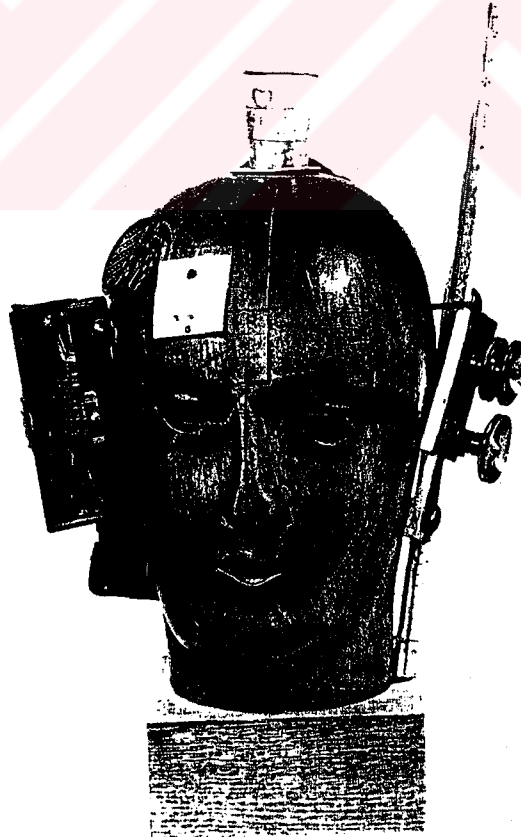
- Yerleşimi, herbiri 100 ile 200 kişiyi barındırabilecek 8-12 bölümden oluşmalıdır.
- Aileler için mutfaklı birimler düşünölmeli, bekarlar için olan konut birimlerinde mutfak bulunmamalıdır.
- Konut birimlerine hizmet eden ortak mutfak, çamaşırhane, hamam, çocuk yuvası, okul, toplantı salonu, kitaplık, derslikler, alışveriş merkezi, kamyon garajı ve idare binası düşünölmelidir.
- Konut birimleri bir veya iki katlı olmalı ve her birimin ayrı bir girişi bulunmalıdır.

- Kamu binaları iki veya üç katlı olmalı ve kapalı geçitlerle, mutfaksız birimlere bağlanmalıdır.
- Binalarda, yeni malzemeler (beton vb.) kullanılmalıdır [13].

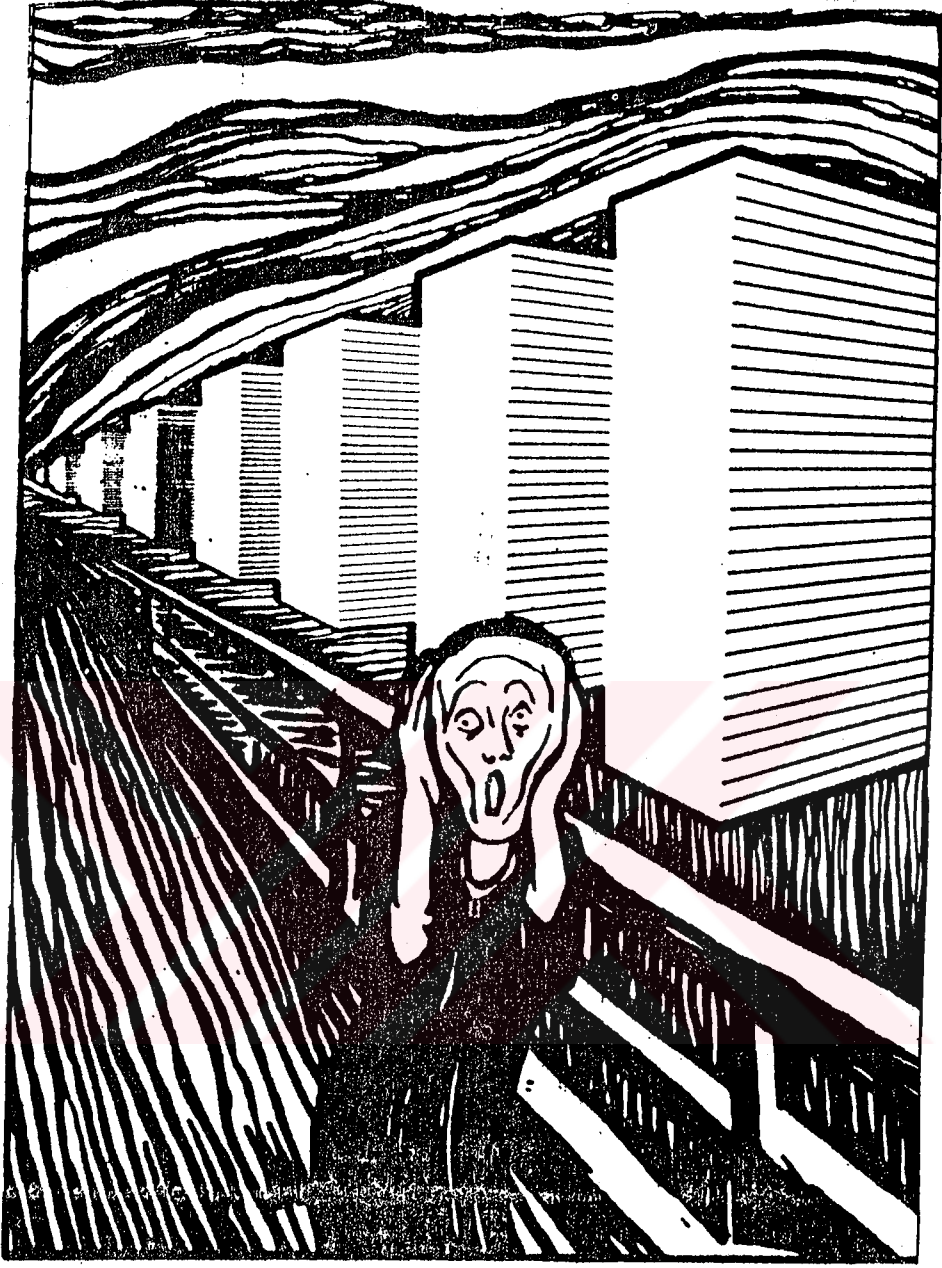
Bu ilk toplu konut örneği, sosyal ütöplastlerin Sovyet komünleri üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

3.1.2. 1920'li Yıllarda Gelişen Modern Mimari Hareketin Toplu Konut Yerleşmelerine Etkileri

Sanayi Devriminin etkisiyle gerçekleşen, hızlı toplumsal ve teknolojik gelişmelerle kişi mekanikleşmiş, kısa sürede kendini son derece yalnız bulan bir birey haline gelmiştir.

ŞEKİL 3.6. The Spirit of Our Time / Raoul Hausmann - 1921
[14]

ŞEKİL 3.7. Çığlık [s:105]

“Modern Mimarlık, bireyin, bağlanabileceği, kavranabilecek bir şey bulma umudu ve kişiliğini ifade etmek gibi iki farklı tutku arasında bocalamasının bir yansıması olarak çıkmıştır. Bu, düzen ve özgürlük karşıtlıkları arasında kurulmuş bir birliktir. Düzen mutlak şekilde katı ve belirlidir, fakat bunun yanında doğaya ve karşı üstünlük çabası da gözlenmektedir. Bireyi fiziksel anlamda bir barınağın içine alıp barındırmak, bu

barınağı mutlak bir düzene bağlı kılmak ve bu arada bireyin kendisini özgür hissetmesi amacını gütmektedir" [15, s:9-10].

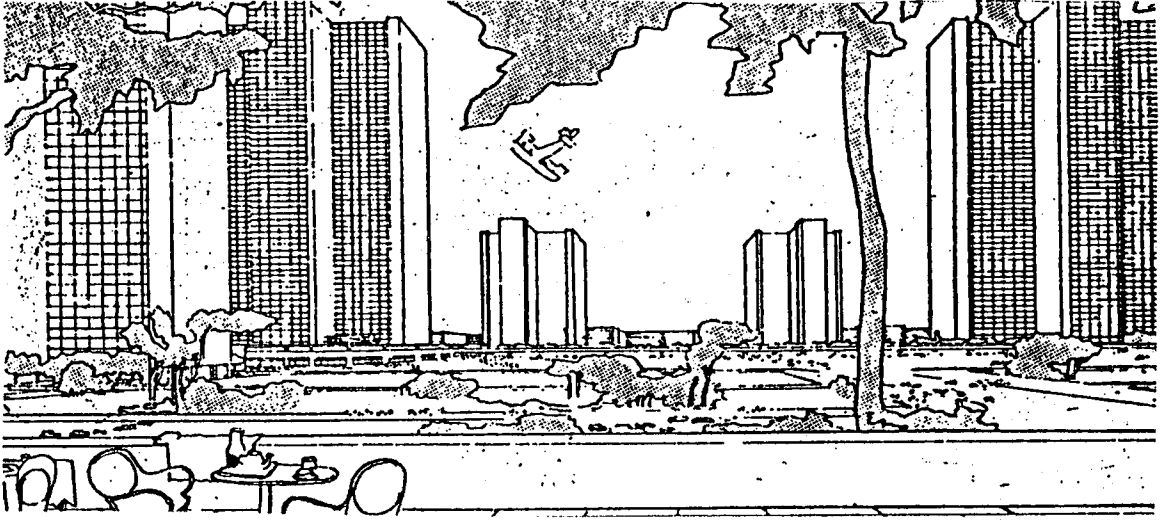
Michel Ragon, "Mimarlık ve Şehircilik" adlı kitabında şöyle demektedir: "Modern şehircilik ideolojisi, makinaya ait mitoloji masalı ile işçi sefaletinin yüzyüze gelmesinden doğmuştur."

Modern Mimarlık akımının gelişmesi, sanayileşmenin getirdiği yeni teknolojiler, standardizasyon, prefabrikasyon yaklaşımları, toplu konut üretimini sağlayan yeni yöntemler olarak çıkmış ve bu yeni akımın yapı sistemlerine ilişkin ana felsefesini oluşturmuştur: "Konut, bir makinedir."

Modern Hareketin başlangıcında, toplumsal-insani kaygılarla dengede tutulmaya çalışılan yeni teknoloji kullanma arayışı, giderek toplu konut tasarımında temel kaygı olmaya başlamıştır [17, s:28].

Le Corbusier, Forier'in etkisiyle, Batı Avrupalı mimarlar arasında komün konutuna en çok eğilimi olan mimardır. Konutta, prefabrike elemanlar kullanılabileceğini ilk düşünen mimarlar arasındadır. "Vers Une Arhitecture" adlı kitabında şöyle demektedir:

"Konut sorunu, devir sorunudur. Toplumun dengesi buna bağlıdır. Bu yenilenme devrinde, değerlerin yenilenmesi ile konut bileşenlerinin yenilenmesi gerekmektedir. Endüstri büyük ölçekte konut bileşenlerini üretmeli, toplu üretim ruhu yaratılmalıdır."

ŞEKİL 3.8. Le Corbusier - Çağdaş Kent Planı [18]

Le Corbusier, 1922 yılında 3.000.000 kişi için bir çağdaş kent planı önermiştir. Artan yerleşim yoğunluğuna karşı, merkezde yaşayanlar için bol miktarda yeşil alan imkanı veren kule apartmanları önermiştir. Corbusier, gökdelenlerin park ve yeşil alana yer ayırmanın yanı sıra ışık ve hava bakımından da uygun olduğunu savunmaktaydı [19]. 60 Ki/ha yoğunluğunda olan, binaların zeminin %5'ini kapladığı yerleşmede, merkez alan bir yeşil kuşakla sarılmaktadır. Merkezde karayolu ve demiryolu merkezi, çatıda havaalanı bulunmaktadır. Yerleşmenin çevresinde ayrık evlerden oluşan bir yerleşim önerilmektedir [20, s:194].

Corbusier'i, diğer kuramcılardan farklı kılan yanı, önerilerinin çağdaşlarıninkinden daha cesaretli oluşudur. Her eserinde, Modernist yaklaşımın bütün özelliklerini algılamak mümkündür. Cesareti, özellikle II. Dünya Savaşı öncesinde fikirlerindeki tutarlılık, Corbusier'i Modernist yaklaşımın en bilinen mimarları arasına sokmuştur.

Clarence Arthur Perry, Amerika'da konut ve gerekli olan servislerden oluşan üniteleri incelemiş, incelemesinin sonuçlarını 1923 yılında yayınlamış ve "komşuluk ünitesi" kavramını ortaya çıkarmıştır. Perry'nin New York Bölge Planlama Raporunda yayınlanan Komşuluk Birimi Kuramı aşağıdaki ilkelerden oluşmaktadır:

- Ana trafik arterleri ve diğer oto yolları, konut alanları içinden geçmemelidir. Bu tip yollar, komşuluk biriminin sınırlarını oluşturmamalıdır.
- Sakin, düzenli ve az trafik yoğunluğu için, konut alanlarındaki yollar, genellikle "cul-de-sac"lar oluşturmamalıdır.
- Komşuluk biriminin nüfusu, bir ilkokulu oluşturacak oranda olmalıdır. Bu nüfus yaklaşık 5000 kişi olarak kabul edilmiştir.
- İlkokul, komşuluk biriminin merkezinde, konut alanına 800 m'lik bir yürüme mesafesinde yerelmalıdır.
- Komşuluk birimi, ilkokul yanında alışveriş merkezi, dini merkez, kütüphane ve kültür merkezi ile kendi içinde yeterli olmalıdır [21, s:62-3].

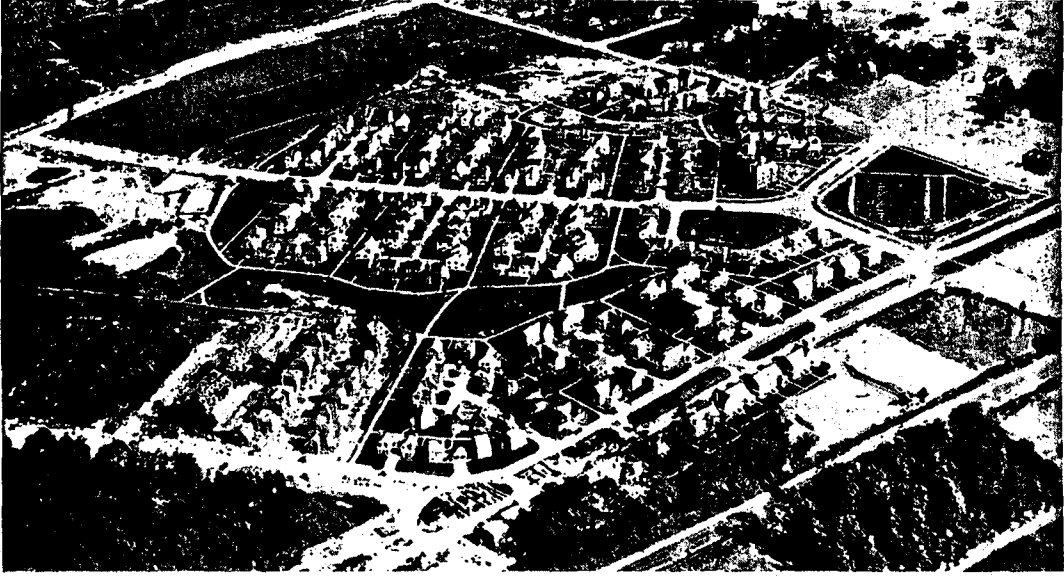
Henry Wright ve Clarence Stein, 1928 yılında, bu ilkeleri New York yakınındaki Radburn Yerleşmesinde uygulamıştır. Yerleşimde ilkokul, 800 m yarıçaplı, ortaokul ise 1600 m yarıçaplı bir alanın ortasında bulunmaktadır. Yaya ve taşıt ulaşımı birbirinden ayrılmıştır. Süperbloklar şeklindeki konutlar, sadece servis işlevi gören cul-de-sac'lar etrafına

dizilmiştir. Süperblokların ortasında yer alan park, okul ve dükkanlara yaya yollarıyla bağlanmıştır.

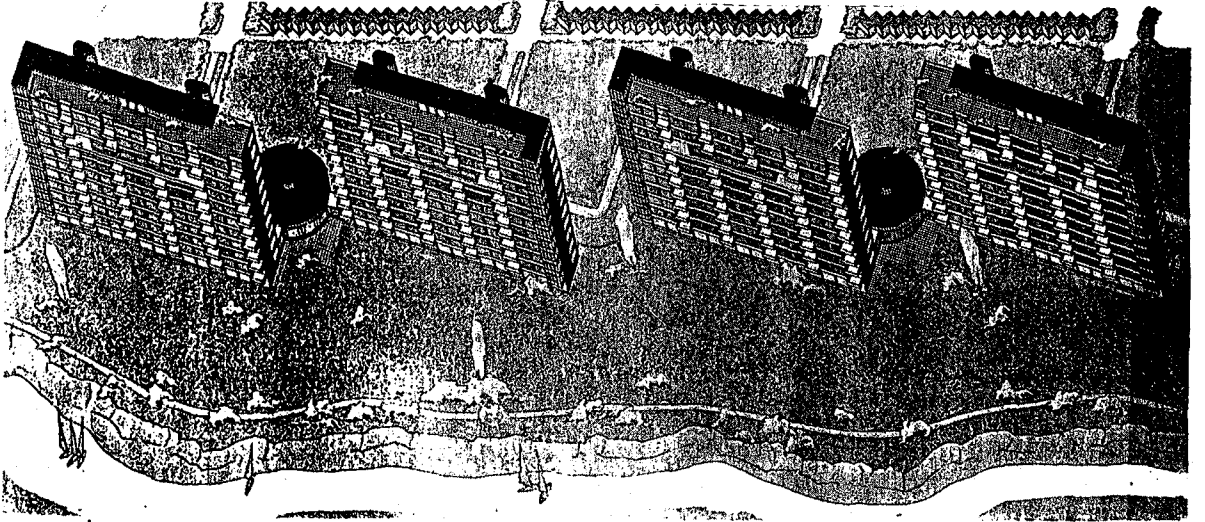
- A Aışveriş alanları
- B Apartman blokları
- C Okul
- D Park alanları

ŞEKİL 3.9. Radburn Yerleşimi Planı [10]

ŞEKİL 3.10. Radburn Yerleşimi Görünümü [10]

1919 yılında Bauhaus'u kurmuş olan Walter Gropius, aynı zamanda Modern mimarinin önde gelen isimlerinden biri olmuştur. 1929 'da Berlin Haselhorst Konut Grubu Yarışmasını kazanmıştır. Yerleşmede, 8-10 katlı yapılar yeşil tonla izole edilmiş, sokağa koşut olmayan biçimde konumlandırılmıştır. Güneş en önemli faktördür. Tüm modernist mimarlar gibi Gropius da yerleşimlerinde, insanlara max güneş, hava, mekan, yeşillik vermeyi ilke edinmiştir.

ŞEKİL 3.11. Walter Gropius - Wannsee Konut Blokları - 1931

[22, s:74-5]

Corbusier'in, 1930-1932 yılları arasında Zürih ve Cenevre'de yaptığı apartman projeleri, komün konutu özelliği taşıtmaktadır. Toplu yaşamın olumlu yanlarından yararlanmayı öngörmüş, aynı zamanda da ailelerin mahremiyet gereksinimini de düşünmüştür. Konut biriminin içinde ailenin bütünüyle yalnız kalmasını sağlamaktadır. Ses geçirimsiz duvarlar aracılığıyla dış dünyayla ve komşularla ilişkiyi kesilmekte, pencerelerden parklar gözükmektedir. Konut biriminin dışında ise, toplu yaşam başlamaktadır. Çocuklar için kreşler,  ocuk yuvaları, ilkokullar, futbol, beyzbol, tenis alanları, oyun salonları, çatıda yüzme havuzları ve güneşlenme alanları,  arşı, çamaşırhaneler, yemekhaneler toplu bir yaşamın gerekleri olarak planlanmıştır [13].

Corbusier'in komün konutuna olan gerçekçi yaklaşımı, bugünkü toplu konutların evriminde önemli bir rol oynamasına neden olmuştur.

1930'lu yıllarda, sağlıksız konut gelişimleri, trafik tıkanıklıkları, yığılmaların kentlerin yapısını oluşturmaya başlaması gibi sorunlar, Avrupa'daki yeni hareketin temsilcilerini biraraya getirmiş ve 1928-1956 yılları arasında CIAM'ın (Uluslararası Modern Mimarlık Kongreleri) oluşmasına yol açmıştır. CIAM'da öne sürülen görüşler:

- Mimarlık alanında, geometri, fonksiyonalizm ilkelerinden kaynaklanan uluslararası mimarlık akımı, tüm geçmiş uslupları reddetmiş, mimarlığı sadece ekonomik bir eylem olarak görmüştür.

- Kentleşme alanında, mevcut yapıya tepki olarak, kent dört ana işlevsel bölgeye bölünmüştür. Bu işlevler ayrı bölgeler olarak tasarlanmalıdır.
- Konut, trafikten uzak yeşil alanlar içinde, güneş alabilen yüksek bloklar şeklinde olmalıdır.
- Dinlence, konutların yükselmesi ve çöküntü bölgelerinin temizlenmesi ile elde edilecek alanlarda olacaktır.
- Çalışma, ticaret ve sanayi işlevleri konuttan ayrılmalıdır.
- Ulaşımda, yaya ve araç ulaşım sistemleri birbirlerinden ayrılmalıdır [21].

Le Corbusier'in 1947-1952 yılları arasında inşa edilen, Marsilya yakınındaki toplu konut binası, 1600 kişilik bir bloktur. Forier'in Falanster fikrinin yeni bir yorumu olan Unite d'Habitation'ın, kendi kendine yetecek bir ünite olması için, postane, banka, çarşı gibi hizmetler aynı binada tasarlanmıştır. İlk kez dubleks daire anlayışı apartmana girmiştir [20, s:195].

ŞEKİL 3.12. Le Corbusier - Toplu Konut Binası [14]

Le Corbusier, konut yerleşiminin özelliklerini şöyle belirtmektedir.

- Aile ocağında, aile grup hayatı ve aile kişilerinin herbirinin kişisel özgürlüğü vardır. Her ailenin de bir serbestliği bulunmaktadır.
- Konut inşaatında, öğelerin standartizasyonu ve normalizasyonuna gidilmektedir. Büyük sanayi ile gerçekleştirilecek seri üretim söz konusudur. Böylece çağdaş üretim ritmine uyan bir yapı sanatı yaratılmaktadır.

- Modern organizasyon, teknik olanakların ve yöntemlerin kullanılması

- Üretim kolaylığı
- Ürünün etkinliği
- Maliyetin düşürülmesi için yapılmaktadır [21, s:59].

3.1.3. 1950'lerden Sonra Gelişen Toplu Konut Yaklaşımları

1940-5 yılları arasında gerçekleşen II. Dünya Savaşı, toplu konut yerleşimlerini etkileyen bir başka önemli boyuttur. Savaş sonrasında, birçok ülke ciddi bir konut sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Savaş başında varolan konutların büyük bir bölümü yokolmuş, bir bölümü de oldukça kötü bir şekilde hasara uğramıştır. Konut yapımı savaş boyunca durduğu için, konut üretimi normal konut gereksinimini bile karşılayamaz hale gelmiştir. Aynı zamanda, bir çok ülkede savaş boyunca büyük bir nüfus artışı olmuş, bu da yeni aile formasyonunda artışlara neden olmuştur. Bunun yanında şehirlerdeki savaş endüstrisine adapte olmak isteği, köyden şehre göçe neden olmuştur [4].

II. Dünya Savaşından sonra kentleşme süreci hız kazanmıştır. Mimariye modernist düşüncenin hakim olduğu bu dönemde, 1920'lerde kağıt üzerinde tasarlanan planlar bu dönemde gerçekleşmiş ve birbirine benzeyen planlı kentler bütün kıtalara yayılmıştır.

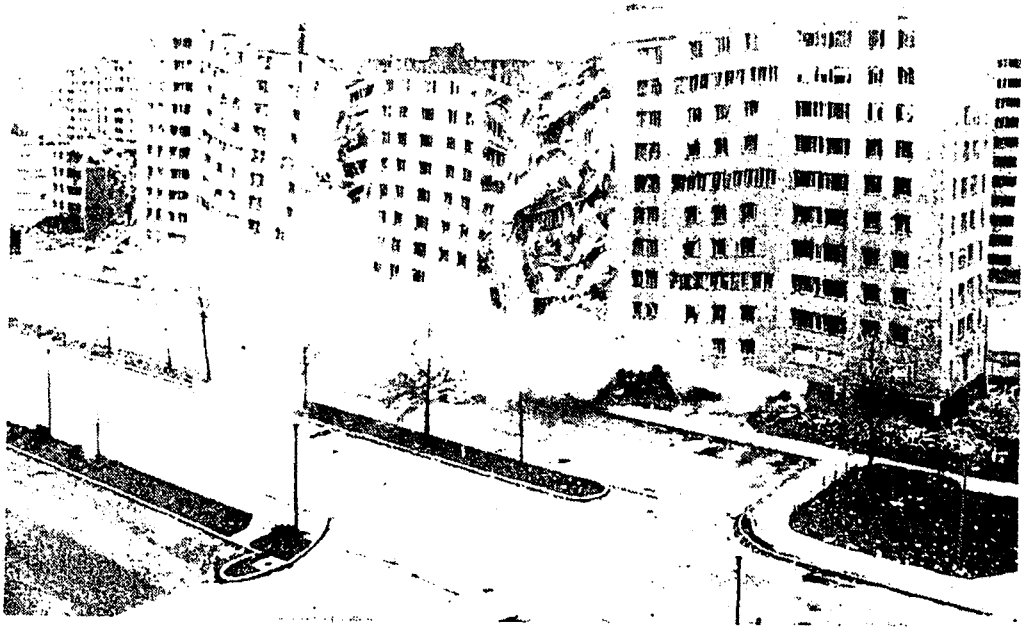
Batı ülkelerinde, savaştan sonra, gerekli olan konut miktarı, harap olmuş çöküntü alanların yıkılması ve toplu konut üretim

programlarıyla karşılanmaya çalışılmıştır. Bu period boyunca, mevcut yerleşimin gelişimine ve şehir yapısının niteliğine pek fazla dikkat edilmemiştir [16, s:106].

Savaş sonrasında, toplum yaşama koşullarını ve konutlarını yenilemeyi ve geliştirmeyi hızlı bir şekilde sağlayamamıştır. Özellikle batı ülkelerinde yaşam şartları, teknik ve ekonomik gelişmelerle oldukça hızlı ve yararlı bir biçimde değişmekte, fakat nitelik, rasyonalizasyon konularına pek dikkat edilmemektedir [16].

İlk önceleri toplu üretilmiş konut alanları, konut gereksinimini karşılamaktaydı. Daha sonraları ise nitelik bakımından yetersizlikler ortaya çıkmıştır. Mimarlar ve onların tasarladıkları yerde yaşayacak olanlar arasında hiçbir ilişki yoktu. Görülemeyen kişiler için yerleşim tasarlanmaktaydı [23].

A.B.D.'nin St. Lois kentinde 1954 yılında inşa edilen, Pruitt-Igoe Yerleşimi, bu dönemdeki toplu konut alanında başarısızlığı göstermektedir. Proje, 24 ha'lık alana kurulmuş, 15.000 kişiyi barındıran, 43 adet 11 katlı yüksek bloklar olarak tasarlanmıştır. 1950-60'lı yıllarda, bu alanlarda, kullanıcıda giderek hoşnutsuzluk başlamış, giderek çevresel saldırganlık, hırsızlık, ırza geçme, ailelerin çözülmesi ve kişisel ruh hastalıklarında artış görülmüştür. Alınan çeşitli önlemlere rağmen, konutların fırsat bulundukça terk edilmesi ve çöküntü mahallesi haline gelmesi önlenememiştir. Sonuçta çözüm, sitenin yıkılması olmuştur [1, s:22].

ŞEKİL 3.13. Pruitt-Igoe Yerleşmesinin Dinamitlenmesi [24]

1954-8 yılları arasında, Venezuela hükümetinin, gecekondualarda oturan 180.000 kişiyi yeniden yerleştirmek için, başkent Caracas ve komşu liman şehri La Guaria'da kurduğu 15 katlı 97 tane süper bloktan oluşan modern mimariye göre tasarlanan yerleşimde, eski sosyal yaşamın yapısı alınmadan yenisi korunmuştur. Carlson'un, 1959-60'da yaptığı çalışmalarda, yüksek konutlarda yaşayan kişilerin, fiziki çevreye uygun davranış modelleri geliştiremedikleri ve sosyal bütünleşmenin oluşmadığı gözlenmiştir [25].

II. Dünya Savaşı sonrası, kentsel tasarım ve mimarlık anlayışlarında yeni görüşler gelişmektedir. CIAM'ın eski ustaları bile yöntemlerini değiştirmiş ve yöresel koşulların önemini kavramışlardır.

II. Dünya Savaşından sonra CIAM toplantılarına davet edilmiş ve aktif bir rol oynamaya başlamış olan Bakema, bireyin manevi taraflarını harekete geçirecek olan mesken yaratmanın

gerekliliğini savunmuştur. Zamanla iş saatinin azalıp, boş saatlerin çoğaldığını ve bu boş saatlerin değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Kütlenin anonimlikten sıyrılmasını, kütleyi meydana getiren elemanların da yaratıcı fonksiyona sahip olması gerektiğini, bunun da çalışma saatlerinin dışında olabileceğini düşünmektedir [26].

1950'li yıllar, CIAM hareketine tepkinin olduğu yıllardır. 1956 yılında yapılan CIAM Kongresinde, gelişen bir takım yeni kavramları hisseden bir grup mimar (Hollanda'da Bakema ve Van Den Broek, İtalya'da Giancarlo de Carlo, Fransa'da Candilis, İngiltere'de Peter ve Alison Smithson, v.b.) bir ekip oluşturmuş ve 1957 yılında CIAM'ı terkederek TEAM 10 olarak ortaya çıkmışlardır. Bu düşüncenin temelinde, insanların birlikteliği ve çevreyle özdeşleşme kavramları yatmaktadır. Grup, mekansal strüktürleri ve sistemleri inceleyerek hareketliliği, sosyal ilkeleri mimariye uygulamak istemiştir [26, s:60-1].

TEAM 10 oluşumunda önemli rol oynayan A. ve P. Smithson, kendiliğinden oluşmuş bir yerleşim olan Londra'nın East-End'inde Bethnal Green'i incelerken, elde ettikleri deneyler sonucu kimlik ve birlik kavramlarını ortaya çıkarmışlardır. Bu kavramlar tasarıma yeni bir boyut getirmiştir [26].

TEAM 10'a göre, CIAM kurallarını uygulayan büyük konut programları insanları barındırmasına ve ekonomik olarak başarılı gözükmesine rağmen yaratılan çevreler insana göre değildir. Bir sürü blok yapı ve sosyal donatım biraraya getirilmiş, fakat ilişkilendirilmemiştir. Yaratılan çevre sıkıcı ve kasvetlidir.

TEAM 10'un temel ilkeleri şöyle özetlenilebilir:

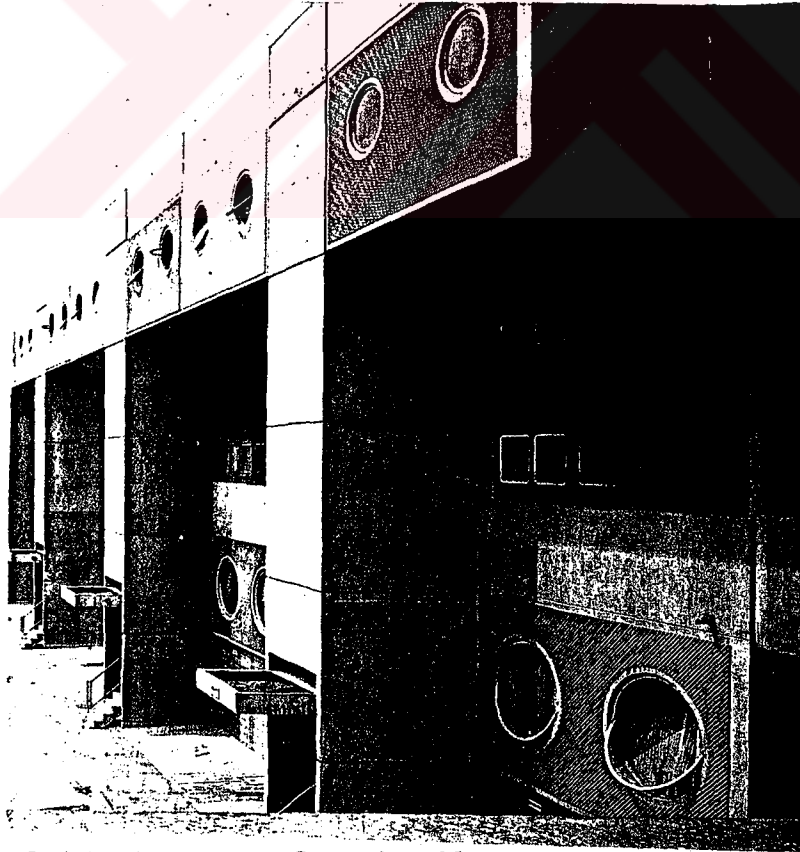
- Her yaşam çevresinin kendi kimliğini yansıtan yöresellik
- İşlevsel örgütlenme yerine insanların birlikteliği
- İnsanı birleştirici öge olarak yeşil alanların değil, çizgisel ögenin yani sanayi öncesi kentinin yaya sokağının kullanılması
- Kütlelerin tek tek kompozisyonu yerine, süreklilik içinde makroformları oluşturması
- Hacim ve mekanlarda tekdüzelik değil, çeşitlenme oluşturulması
- Dikey yoğunluk yerine, yatay yoğunluğun arttırılması ile yatay iletişimin sağlanması
- İşlevlerin birbirinden izole değil, içiçe birarada yaşatılması [21]

Sosyoloji, çevresel psikoloji, ontoloji gibi insan bilimlerindeki gelişmeler ve ortaya çıkan bulgular ışığında, insan - fiziksel çevre ilişkilerinin analiz edilmesi sonucu, "Modern Mimari Anlayışı" yerini daha esnek ve çoğulcu yaklaşımlara bırakmıştır. Binaların kent mekanından bağımsız tasarımı yerine yeni mekan anlayışları gelişmiştir. Kent ve kenti oluşturan elemanların bütünlüğü, tarihsel sürekliliğin korunması, mekan kurgusunun süprizli ve insan

ölçeğinde olması gibi fikirler, bu yeni bakış açısının ürünleridir [27, s:66-7].

Modern akımın etkisiyle gelişen insan - çevre ilişkilerine dikkat edilmeyen, kimliksiz, çoğu kez insan ölçeğini aşan tasarımlar, yan disiplinlerdeki gelişmelerle incelenmiş, kullanıcılardaki isteksizlikler gözlenmiştir [27, s:69].

İngiliz mimar James Stirling'in 1967-76 yılları arasında gerçekleştirdiği düşük gelir düzeyine yönelik Runcorn Sitesi, Liverpool ve Manchester arasındaki yol üzerinde, işsizliği önlemek, şehirlerde varolan konut açığı ihtiyacını gidermek için tasarlanmıştır. Sitede zamanla suç oranlarının artması, sitenin birey üzerindeki olumsuz etkileri gözlenmiş ve 1992 yılında Runcorn Sitesi yıkılmıştır.

ŞEKİL 3.14. Runcorn Sitesi [28]

Toplu konut yapımında, niceliksel ve teknolojik boyutun yanında, konut olgusunun diğer boyutlarına önem verilmesi gerektiğini savunan yaklaşımlar gelişmiştir. Bu yaklaşımların ortak noktaları, özellikle kullanıcı ve mimar arasındaki ilişkinin kopmasına yolaçan ve konutu bir tüketim malı haline getiren kitlesel konut üretimine tepkidir. Kitlesel yoldan üretilen konut ve çevresinin, monotonluğu ile, kişisel beklentilerin çoğuna cevap verememesinin, kullanıcılar arasında hoşnutsuzluğa ve yabancılaşmaya neden olduğu savunulmuştur.

N.J. Habraken, kitlesel üretimin, bireyle konutu arasındaki doğal ilişkilerini kaldırıp, ilişkisizliğe yol açtığını ileri sürmüştür. Kitlesel konutta görülen bu sorunun, endüstriyel üretimin değil, mevcut organizasyon sonucu olduğunu vurgulamıştır. Toplumun ortaklaşa kullandığı her şeyi kapsayan destek sistemlerinde, toplumsal alana yönelik endüstriyel üretimin, bireysel olarak kullanılan her şeyi içeren ayrılabilir birimlerde ise bireysel alana yönelik endüstriyel üretimin kullanılması gerektiğini savunmuştur. Toplumsal alanla bireysel alan arasındaki birleşme noktası olan konutta, bireysel alanın yokolmasının, konut eyleminde kullanıcı katkısının kullanılmamasının, tekdüzelik ve yabancılaşmaya yol açtığını belirtmiştir [29].

1957-65 yılları arasında, Peru'da gecekondü türü yerleşmeleri inceleyen John Turner, konut konusundaki kararların merkeziliğinin ve kullanıcıdan kopukluğunun, kaynak savurganlığına yolaçtığını belirtmiştir. Konutun kullanım değeri yerine maddi değerine ağırlık verilmesi eleştirdiği temel noktalar olmaktadır [30].

Turner, konutun bitmiş bir ürün gibi değil, bir süreç, bir fiil olarak görülmesi gerektiği kanısındadır. Konutun bitmiş bir ürün olarak "ne olduğu" değil, bir süreç olarak "insanlara ne yaptığı, neler sağladığı" nın önemli olduğunu, bu yüzden kullanıcıların, konutların tasarım ve yapım sürecine katılmaları gerektiğini savunmuştur. Konut tasarım ve yapımında kararlar ve sorumluluğunun, kişilere ve yerel yönetime bırakılmasının, yerel kaynakların kullanımı ve daha az enerjiyle üretilen, çevrenin dengesini bozmayacak malzemelerin, biçimlerin kullanımını sağlayacağı görüşündedir [31].

Berkeley'de, Çevresel Yapı Merkezinde çalışan, Christopher Alexander ve ekibi, 1960'lı yılların çözüm arayan tasarım metodolojileri karşısına, farklı bir yöntemle çıkmışlardır. Yöntem, kullanıcıların, mümkün olduğu kadar profesyonel yardım almadan, kendi çevrelerinin oluşumunu ilk taslaktan yapımın sonuna kadar götürmesine olanak vermeyi amaçlamaktadır. Alexander'a göre, kullanıcıların, konutların yapımında kullandıkları ortak yaşayan bir dil olmalıdır. Bu dil, kullanıcılara yönelik ve ekolojik açıdan uygun bir çevre tasarlamada kullanılabilecek, her ölçekte "kalıp"lar tanımlayan bilgiler bütünüdür. Bu kalıplar, makine çağı ve modern mimarlığın teknolojik ve katı yapım yöntemlerine bir alternatif getirme çabasıdır [32].

Ralph Erskine'in, 1969'da Byker'daki Newcastle Upon Tyne uygulamasının tasarım aşamasında kullanıcılara danışarak katılımcı planlamanın ilk örneklerinden birini oluşturmuştur. Yerleşim, gürültü kaynağı olan yola, duvar olarak cephe veren ve içedönük olarak renk, doku, yüzey karakteri ile zenginleşen bir kitledir. Kitle içinde sokaklar, meydanlardan oluşan kurguyu oluşturan yöresel mimari karakter, kullanıcıya isteğe

bağlı olarak oluşturacağı balkonlar ve bahçeler oluştururken, kullanabileceği seçenekleri kitapçıkla anlatarak yol göstermekten öteye geçmeyen demokratik bir yaklaşımı vardır. Bu konutlar için sunduğu esneklik, değişkenlik ve tip çokluğu ile pekiştirilmiştir [27].

3.1.3. 1970'li Yıllarda Ortaya Çıkan Post-Modern Hareketin Toplu Konut Yerleşimlerine Etkileri

İnsan bilimlerindeki gelişmeler ışığında, insan - fiziksel çevre ilişkilerinin analiz edilmesi sonucu, "Modern Mimari Anlayışı" yerini daha esnek ve çoğulcu yaklaşımlara bırakmıştır.

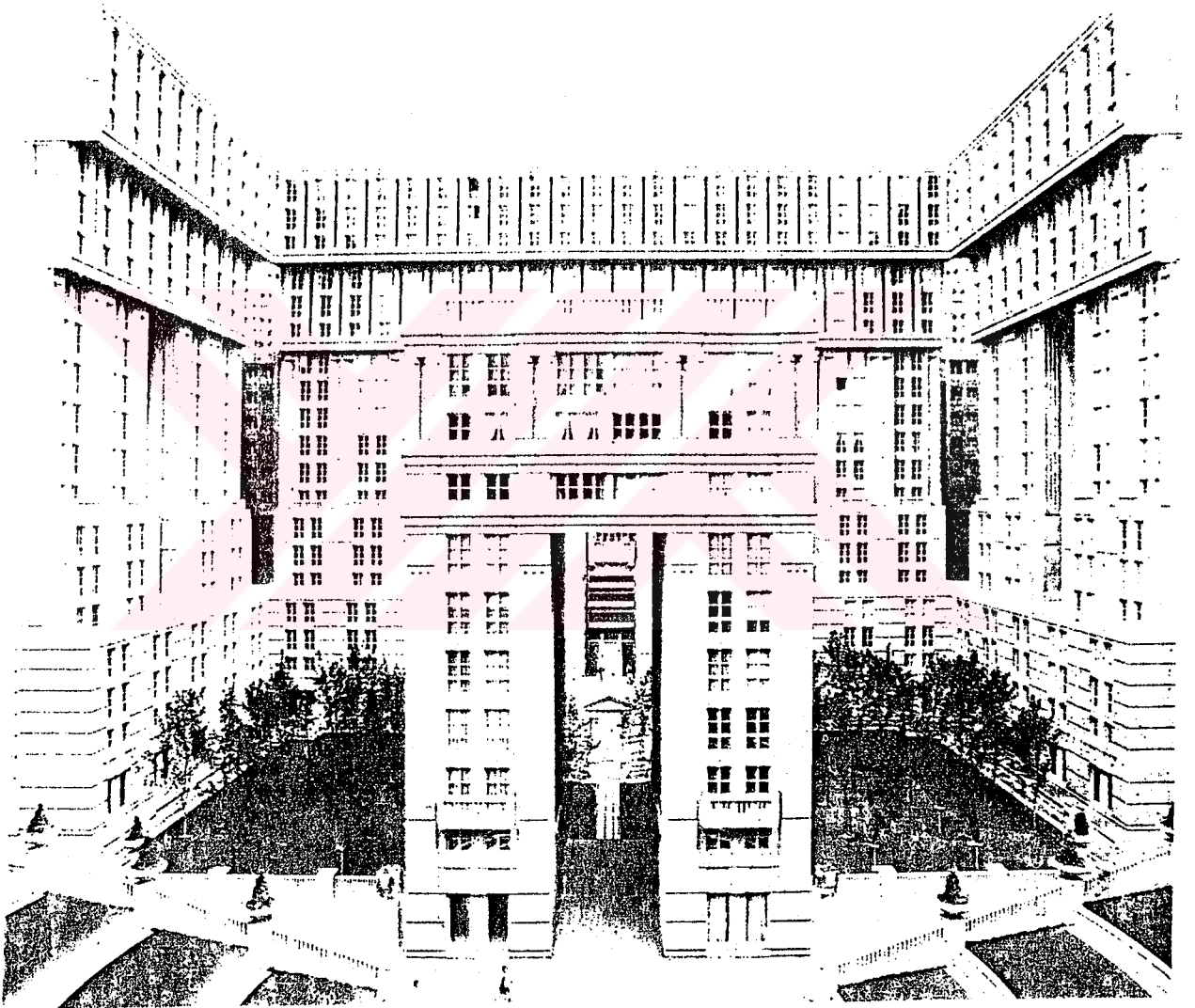
Post-Modernizmde, tasarımın fiziksel boyutu yanında sosyal boyutunun da varlığı, kullanıcının sosyo-kültürel yapısının analiz edilip mekana yansıtılmasının gerekliliği önemle vurgulanmıştır.

1970'li yıllarda gelişen Post-Modernizmde, Modern Mimarinin geçmişi reddeden tutumunun aksine, tarihsel ve yöresel değerlere saygı duyulmaktadır. Sembolik ve esprili bir anlatımı olan Post-Modernizmin tarihsel değerlere olan yaklaşımını üç katagoride incelemek mümkündür.

- Eskinin aynen tekrarı
- Eskinin taklitçi tutumuyla alay

- Tarihsel öğelerin yeni teknoloji ile yeniden yorumlanması
[33]
(eski-yeni sentezi)

Günümüz mimarlarından Ricardo Bofill, "Bofill Mimarisi" olarak da nitelendirilen mimari tavrın bir ürünü olan "Abraxes Sarayı", günümüz toplu konut anlayışında ilginç bir örnektir.

ŞEKİL 3.15. Abraxes Sarayı [27]

Bofill, "Herkesin sarayda yaşamaya hakkı vardır." sloganıyla bir "saray konut" inşa etmiş, konut mimarisinde kalıcılığı ve anıtsallığı araştırmıştır. Süslemede, tarihi referanslardan soyutlanmış, herkesin saraylarda oturabileceğini savunarak

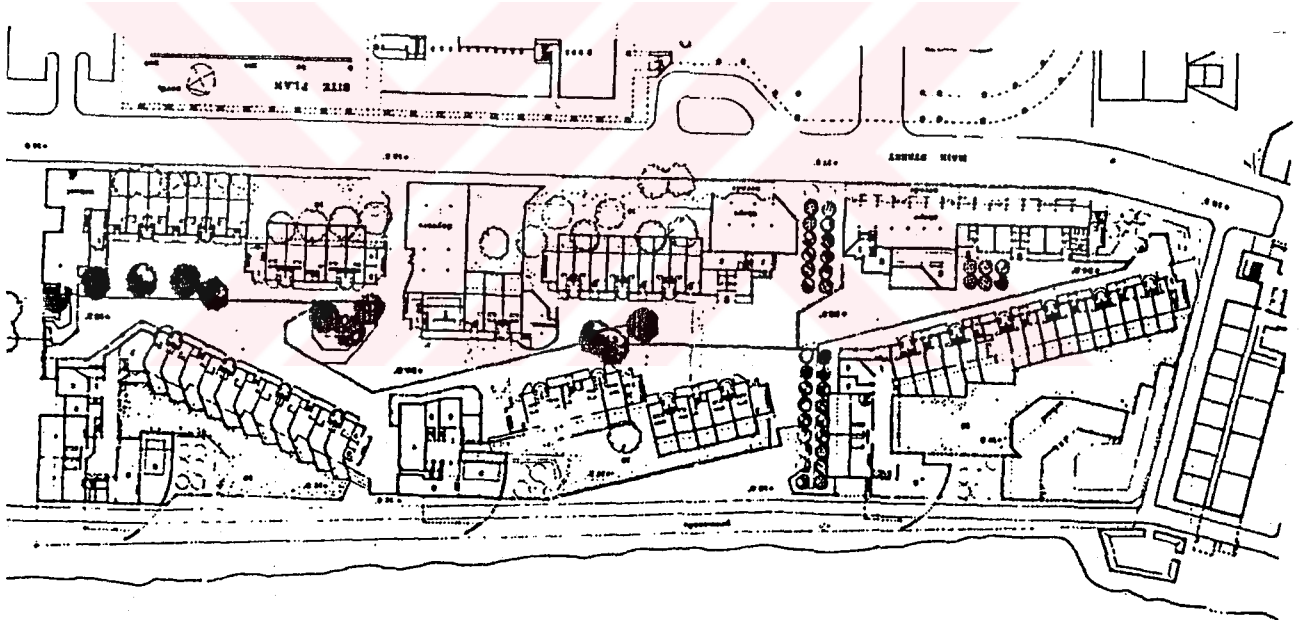
oluşturduğu yeni yerleşimlerinde tarihten alıntıları kullanarak, saray gibi gösterişli binalar ve farklı kentsel mekanlar yaratmıştır. Yerleşmede çağdaş teknik ve malzemeleri de kullanarak gösteriş ve hızlı yapılaşmayı birarada gerçekleştirmiştir [34].

Ricardo Bofill'in, Barselona şehir merkezinden 7 km uzaklıkta gerçekleştirdiği "Walden 7 Konut Kompleksi" eski bir çimento fabrikasının yanında yer almaktadır. Walden 7'de, olumsuz özellikteki çevresinden ayırt edilmesini sağlamak için, iç avlularda topluluk yaşamı teşvik edilmiş, farklı bir iç dünya yaratılmaya çalışılmıştır. Cephe ve mekan kullanışlarına özel bir önem verilmiştir. Dış cephesi seramiklerle kaplı heybetli ve görkemli bir kale görünümündedir. İç avlu cepheleri, dışının tersine çok renklidir. İç mekanın kullanıcılar için düzenlenen bölümü, dört ana bahçe ve bir asansör alanından oluşmaktadır. Dağılımın bütün binalarının bahçeye bakması binaya farklı bir canlılık vermektedir [35].

Proje içe dönük bir tasarım olmasına rağmen, kullanıcıların yanında çevresine de katkıda bulunması hedeflenmiştir. Çimento fabrikasının kalıntıları, proje kapsamına alınarak yenilenmiş, yeni işlevler verilerek yaşayanların sosyal ve kültürel amaçlı etkinlikleri için düzenlenmiştir.

Robert Stern'in, New York - Roosevelt Adası için 1974 yılında düzenlenen bir yarışmayı kazanarak, 70.4 ha'lık alanda, düşük ve orta gelir düzeyli aileler için tasarladığı projede, alanın arasından dikey bir şekilde geçen ve adanın gelişiminin ilk evrelerinde kurulan sokak dokusunun köşegen dengesinin sürekliliğini sağlayan bir ana yaya yolu tasarlanmıştır. Yol, toplantı odaları, günlük bakım merkezi, iki okul ve

amaşırhane gibi toplumsal işlevlere ve kullanıcılar için önerilen apartmanlara giriş vermektedir. Üç apartman, nehir manzarasından yararlanmak ve apartmanların kütlesel görünümelerini ve kullanılabilir açık alanlardaki apartmanların gölgelerini azaltmak için su kenarına yerleştirilmiştir. Oldukça çeşitli tiplerin kullanıldığı apartmanların yarıdan fazlası, rahat ilişkilerin kurulabildiği, birçok programlanmamış yaşama yerleri ve özel bahçeleri oluşumu sağlayan 6 ve 8 katlı binalarda yerleştirilmiştir. Bütün apartmanlara sekizgen yoldan direkt olarak girilmesi, apartman sakinleri için mahremiyet ve kimlik kavramının değerini arttırmıştır [36, s:98].

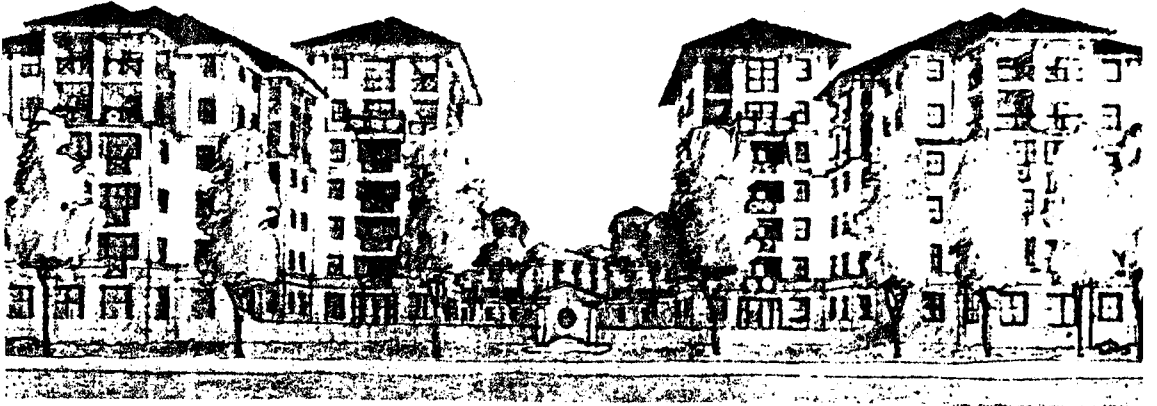

ŞEKİL 3.16. Roosevelt Adası Yerleşmesi - Genel Yerleşim Planı [36]

Robert Stern'ün Colorado'da 1983 yılında gerçekleştirdiği Cherry Creek Yerleşimi, 4 grup halinde 300 apartman ünitesinden oluşmuştur. Binalar, yol cephesinde, bahçe kapıları, yollar, yerleşimin karışık ünitesini çevreleyen

karakteristik giriş kapıları gibi küçük elemanlarla dikkatlice kırılmıştır.

Bu dört yerleşim birimi için yükseltilmiş bir iç bahçede, 450 arabalık bir park yeri ayrılmıştır. Daha alçak seviyedeki yerleşim birimleri, direkt olarak kendi iç bahçelerine, daha sonra da Rocky Dağlarının manzarasına hakim genel açık alana açılmaktadır [37, s:78].

ŞEKİL 3.17. Cherry Creek Yerleşiminden Görünüşler [37]

R.Stern, şehrin yoğunluğunun azaltılması amacıyla desantralizasyonun ve banliyö yerleşmelerinin gerekliliğini savunmuş ve birçok banliyö yerleşmesi gerçekleştirmiştir. Tasarımlarında seçtiği bina tipleri ve yerleşim özellikleri, bölgenin mimari özellikleriyle bütünleşebilecek ve eski mimari üslupların yaşatılabileceği bir şekilde olmaktadır.

Arata Isozaki'nin bir grup mimarla, 1986'da tasarladığı konut binaları projesi, Berlin'deki Uluslararası Bina Sergisinde yer almıştır. Çatı kısmında oluşturulan kemerler, cephedeki renk kullanımı ile yapı, post-modern bir anlayışı yansıtmaktadır [38, s:204].

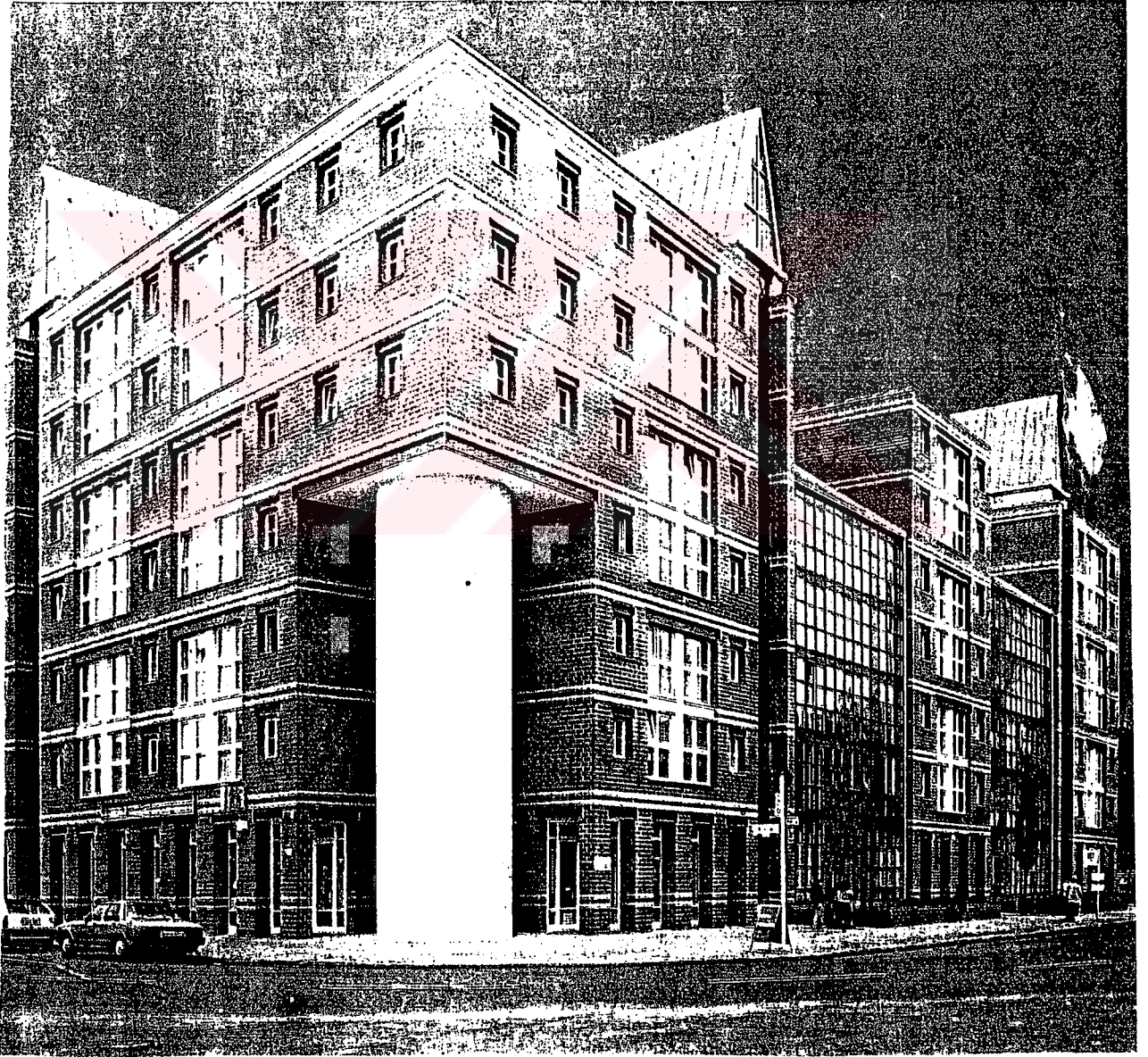

ŞEKİL 3.18. Arata Isozaki - Konut binası [38]

Aldo Rossi, mimarlığı ve onunla özdeş kabul ettiği kenti vareden mimari gerçekler dünyasına ulaşmayı amaçlamış ve mimarlığın yüzyıllar içinde oluşmuş kavram ve imgelerini koruyarak özüne inmeye çabalamıştır. Diğer Post-Modernist

mimarların tarihselci bakış açısından farklı bir tarih boyutunun varolduğunu düşünmektedir. Rossi'ye göre, mimarlıkta ve kentte tarihsel süreklilik, varılması gereken bir hedef değil, nesnelerin doğasında varolan bir şeydir, hiçbir şey ortadan yokolamaz ve hiçbir şey yoktan varolamaz [39, s:101-11].

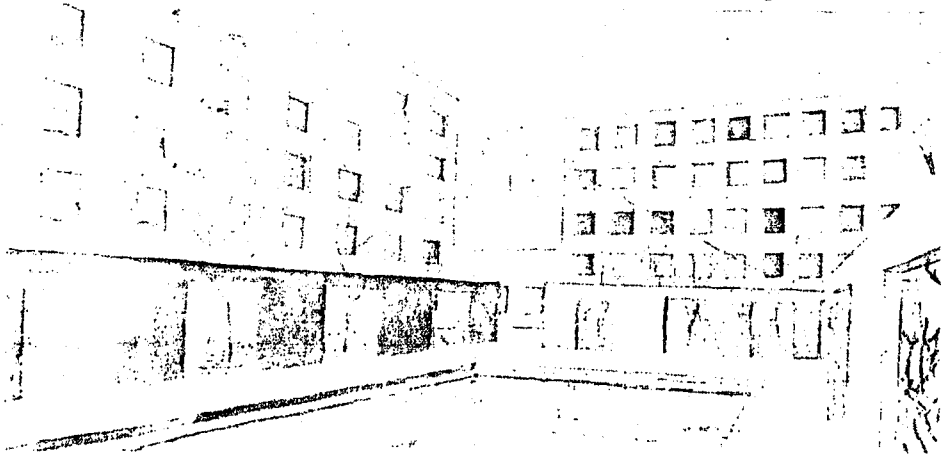
Rossi'nin Berlin'de gerçekleştirdiği Friedrichstadt Sosyal Konutları dönemin ilginç çalışmaları arasında bulunmaktadır.

ŞEKİL 3.19. Aldo Rossi - Friedrichstadt Sosyal Konutları [39]

Günümüz mimarlarından Rob Krier'in 1988-93 yıllarında, Düsseldorf'ta yaşlılar için tasarladığı konut grubunda, modernizm anlayışına gösterilen tepki gözlenmektedir. İnsancıl mekanların yaratılmasına çalışılmış, kullanıcıların durumları gözönünde bulundurularak yerleşme 1 veya 2 katlı evlerden oluşturulmuştur. Bahçe içindeki evler, çalışma atölyeleri, bakım merkezleri, kütüphane, muayenehaneler, küçük bir kilise gibi birimlere kolayca bağlanmaktadır. Kullanıcıların birbirleriyle ve doğayla ilişkilerinin sağlanılmasına çalışılmıştır [40, s:115]

Steven Holl'ün, 1992 yılında Japonya'nın Chiba kentinde tasarladığı Makuhari Yerleşmesi de ilginç bir örnektir. Projede, önce bahçeden geçilerek dairelere ulaşılmaktadır. Bloklar arasında yerleştirilen küçük pavyonlarla binalara kişilik kazandırılmaya çalışılmıştır. Ses geçirmez, yalıtılmış binalar ve daha hafif malzeme kullanılmış, daha küçük, aktif yapıları konutlar olarak iki tip seçilmiştir. Ses geçirmez binaların beton cephelerinde, ritmik boşluklar ve pencere-balkon detaylarıyla hareket sağlanmıştır. Fuji Dağının algılanabilmesi için bloklar kesintiye uğramıştır. Küçük yapıların çatısındaki eğrilik ile blokların çatılarındaki eğrilik, Fuji Dağını avuç içine alan iki elin imajını simgelemektedir [41, s:68-71].

ŞEKİL 3.20. Steven Holl - Makuhari Yerleşmesi [41]

3.2. TÜRKİYE'DE TOPLU KONUT YERLEŞİMLERİ

Türkiye'de toplu konut yerleşimleri, cumhuriyet ilanından önceki ve sonraki uygulamalar, 90'lı yıllar ve 80'li yıllarda gerçekleştirilen uygulamalar olmak üzere dört bölümde incelenecektir.

3.2.1. Cumhuriyetin ilanından nceki Uygulamalarda Toplu Konut Yaklaşımları

Osmanlı İmparatorluğunda, i gler nedeniyle, nüfusun kitlesel yerleşimi için arazi tahsis edilmiş, konut verilmiş ve kredi desteği sağlanmıştır. 19.yy'da hızlanan göçmen akımı ile 1870-1900 yılları arasında yaklaşık 1.000.000, 1912-3 yıllarında yaklaşık 250.000, 1920 yılında 400.000'den fazla kiőtinin Anadolu'ya yerleştirilmiştir. Bu büyük sayıda g nüfusunun yerleşimi için, arsa-arazi tahsisinin yanı sıra konut yapımı için kredi verilmiştir. Bu dönemde, konutlar genellikle bireysel giriőtikle yapılmıştır [42, s:1].

19.yy'ın ikinci yarısında, batılılaőtma anlayıőtı içinde, batıdaki örneklerden esinlenilmiőt, İstanbul konutlarının yerleőtme ve biçimlenme düzeninden farklı konut grupları yapılmıştır. 1870 yılında Sultan Abdülaziz tarafından saray halkı için, yapılan Beőtiktaőt Akaretler sıra konutları, "toplu konut" uygulaması sayılabilecek ilk örnektir. 1890 yılında Taksim Surp Agop Vakfiyesi olan sıra konutlar da bu dönemin eserleridir.

Baőtlangıta, özellikle bürokratların yerleőtirilmesine yönelik yapılan bu konutlar, daha sonra Balkanlardaki savaőtlar sonucu

gelen göçmenleri yerleştirmek amacıyla ve diğer etnik grupların örgütlü çabalarıyla, sıraevler uygulaması İstanbul'da yaygınlaşmıştır [43, s:17].

1918 yılında Aksaray büyük yangınında, konutlarını yitirenler için, Laleli'de, Harikzedegan Konutları olarak tanımlanan 124 konut ve 25 adet dükkan içeren 4 adet konut bloku inşa edilmiştir [43]

ŞEKİL 3.21. Mimar Kemalettin Bey - Harikzedegan Konutları [44, s:117]

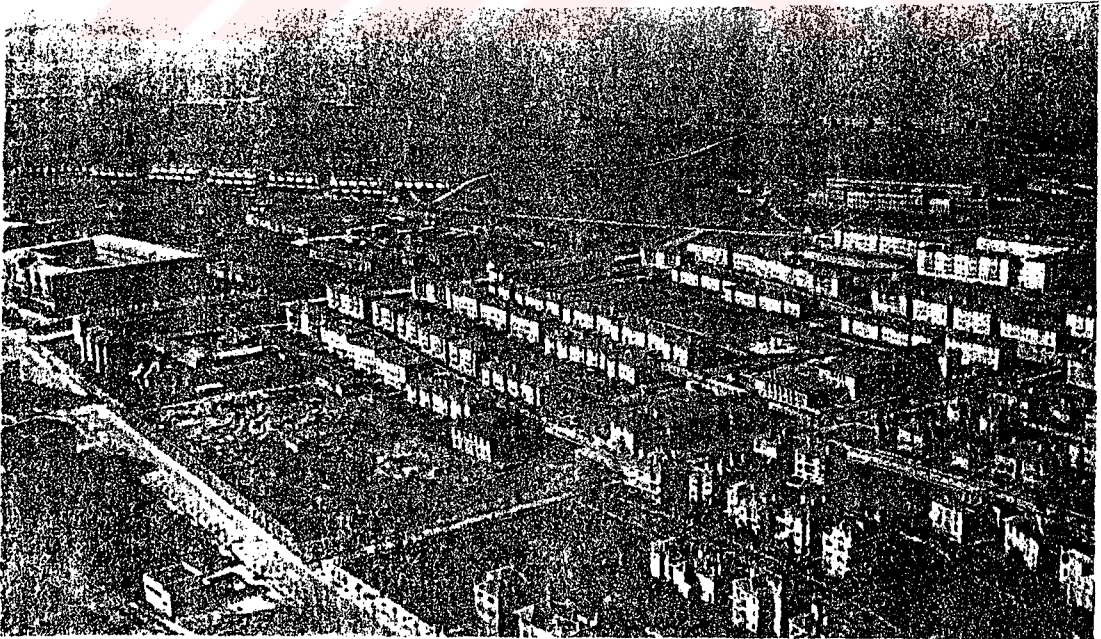
3.2.2. Cumhuriyetin İlanından 1960'lı Yıllara Kadar Gerçekleştirilen Toplu Konut Uygulamaları

I. Dünya Savaşından sonraki yıllarda, yerleşmeler tahrip olmuş ve büyük bir iskan sorunuyla karşı karşıya kalınmıştır.

Ankara'nın başkent ilanı da özellikle yeni yönetim merkezinin devlet memurları için konut sağlanmasını gerektirmiştir.

Ankara'daki "Bahçelievler Yapı Kooperatifi", Cumhuriyet Dönemi'nin ilk toplu konut uygulamaları arasındadır. Ev tipleri halkın isteğine göre, anket yoluyla belirlenmiş, çoğunluğun bahçeli ve müstakil ev tercih ettiği görülmüştür. Toplam alanın 32.20ha olduğu projede, 22.27ha'lık alan pilot bölge olarak kullanılmış, diğer fonksiyon alanlarında da eğitim hizmetleri, ticaret merkezi, eğlence alanları ve yüzme havuzu ve tenis kortlarını da içeren spor alanları bulunmaktadır. Katılımcı bir şekilde yapılmış, tasarımında insan ölçeği gözönüne alınmış ve bir plancı denetiminde gerçekleştirilmiştir [45, s:33].

Memur Lojmanları olarak tasarlanan Ankara Saraçoğlu Mahallesi de dönemin önemki örneklerindendir. 1944-5 yıllarında inşa edilen, Paul Bonatz'ın Saraçoğlu Mahallesi çok katlı konuta geçişin ilk örnekleri arasındadır [46].

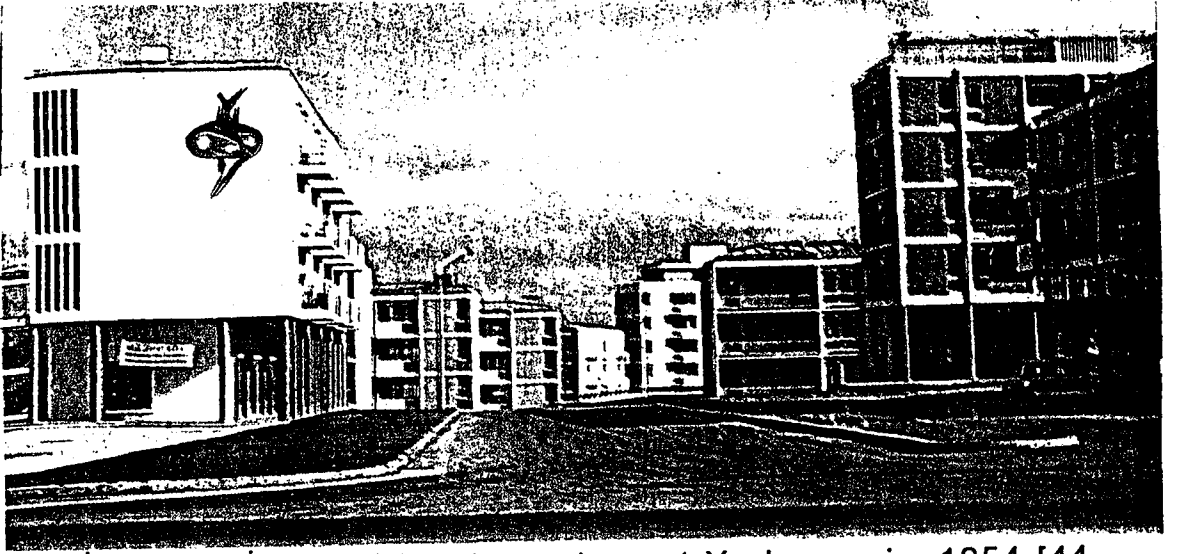
ŞEKİL 3.22. Saraçoğlu Mahallesi [44, s:263]

1950'lerde Ankara'da gecekondulaşmaya tepki olarak ortaya çıkan Yenimahalle örneği de bir toplu konut uygulamasıdır. Yerleşmede arsa ve altyapı kamu tarafından sağlanmış, parsel mülkiyeti özel kişilere verilip, iki yıl içinde inşaatın bitirilmesi şart koşulmuştur.

II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla ekonomide durgunluk başlamış, konut üretimi azalmıştır. Savaş sonrası, kentsel alanlarda beliren konut gereksinimi nedeniyle, konutsuz halka kredi açmak, konut yaparak peşin veya taksitle satmak amacıyla 1946 yılında Emlak Kredi Bankası kurulmuştur. Banka, topluca inşa edilen konut yerleşmeleri örneklerini vermeye başlamıştır. 1947 yılında 391 konutluk Levent Mahallesi, 1951 yılında 413 konutluk Koşuyolu, 1954 yılında Diyarbakır'da 83 konutluk mahalle bu dönemin uygulamalarıdır.

1950'li yıllarda, orta sınıfın rantı ödeyememesi nedeniyle kent dışında ucuz çiftlik arazisi üzerinde, memur ailelerin konut edinebilmesi için, Emlak Kredi Bankası tarafından Levent Mahallelerinin tasarlanması gündeme gelmiştir. Birinci Levent Mahallesi yapılırken, çevrede hiçbir yapı olmaması nedeniyle, yerleşimin ayrık ve sıra evlerden oluşması uygun görülmüş, İkinci ve Üçüncü Levent Mahalleleri de bu şekilde gerçekleştirilmiştir.

Bu yerleşimlerden farklı olarak , 1954 yılında Prof. Kemal Ahmet Aru tarafından tasarlanan Dördüncü Levent Yerleşmesi, aynı dönemde Batı'daki mimari ve şehirselleşmeye yönelik gelişmeler gözönünde bulundurularak tasarlanmıştır.

ŞEKİL 3.23. İstanbul Dördüncü Levent Yerleşmesi - 1954 [44, s:324]

ŞEKİL 3.24. İstanbul Dördüncü Levent Mahallesinden Görünüm [44]

Emlak Bankası girişimiyle tasarlanan Ataköy, 60.000 nüfuslu bir yerleşme olarak Türkiye'nin en büyük konut girişimi olarak ortaya çıkmıştır. Bundan önceki toplu konut uygulamalarının hep yabancı şirketler tarafından yapılmasına rağmen, Ataköy'de planlamaya, kamu eliyle bir inşaat şirketi kurularak başlanmıştır.

Ataköy, büyük kentlerin çevresinde, kentle ilişkisi sağlanmış, günlük gereksinimleri karşılayacak oranda küçük ticaret merkezleri olan Batı Satelit Kent Yerleşmelerinden esinlenmiş bir uygulamadır [44, s:284].

1955 yılında yarışma sonucu seçilen projede, 3.000 - 15.000 nüfuslu 10 mahalle bulunmaktadır. Mahallelerin alışveriş alanları, sağlık ve eğitim tesisleri, çocuk bahçesi gibi fonksiyonlarla kendi kendine yeterli olmasına çalışılmıştır.

Ataköy I. Mahalle, Bakırköy'den batıya doğru alçalan 18 ha'lık bir alan üzerinde kurulmuştur. İnşasına 1957 yılında başlanmış ve 1962 yılında tamamlanmıştır. Yerleşimde, 3 - 4 - 8 - 13 katlı, 52 adet blokta 7 farklı plan tipli 662 daire bulunmaktadır. Merkezde bir çarşı bulunmaktadır [47].

3.2.3. 1960-80 Yılları Arasında Gelişen Toplu Konut Yerleşimleri

1959-64 yılları arasında geliştirilen Ataköy II. Mahalle, 18 ha'lık bir alanda planlanmıştır. 3 - 4 - 6 - 10 - 13 katlı 39 bloktan oluşan yerleşimde, 6 farklı plan tipli 852 daire bulunmaktadır. Merkezde tek katlı dükkanlardan oluşan bir çarşı ve bir ilkokul yer almaktadır.

Yaklaşık 47 ha'lık bir alan üzerinde yeralan 3.-4. Mahalle, 1963-74 yılları arasında tamamlanmıştır. 3 - 4 - 5 - 13 katlı 127 bloktan oluşan yerleşimde, 5 farklı plan tipli 2630 konut yeralmaktadır. Mahalle merkezinde çarşı, banka, gazino binaları, bir ilkokul, ortaokul ve lise bulunmaktadır.

Demokrat Parti iktidarı Döneminde gelişmeye başlayan ve hızla artan bir diğer uygulama, kıyılarda "ikinci konut" niteliğinde, yazlık yapımının hız kazanmasıdır. Bu konuda ilk örnekler, Çeşme - Bayrampaşa gibi gelişmelerdir [43, s:17].

1960'ların ikinci yarısından sonra, sendikalar da toplu konut yapımına girişmiştir. Türk-İş'in Ankara'daki 2566 birimlik Aydınlıkevler Sitesi bunun ilk örnekleridir. Türk-İş daha sonra 5140 birimlik Balgat Sitesi inşaatı ve İstanbul'da Şerifali Çiftliği mevkiindeki gecekondü önleme bölgesinde 6000 konutluk bir uygulamaya girişmiştir [43].

Özel toplu konut şirketlerinin ilk örnekleri olan OR-AN ve ME-SA, oldukça küçük sermayelerle ve daha çok kooperatiflere kredi veren kuruluşlara dayanarak, konut üretim alanına girmişlerdir.

1968 yılında kurulan OR-AN (Orta Anadolu) İnşaat A.Ş.'nin, Ankara'ya 10km uzaklıkta, 7000 konutluk, yaklaşık 30.000 kişiyi yerleştirmeyi kararlaştırdığı OR-AN Sitesinin yapımına 1970 yılında başlanmıştır. Ticari, eğitim, sosyal ve kültürel tesisler, çocuk bahçeleri, otoparklar, spor ve eğlence yerleri, merkezi ısıtma sistemi ile modern bir anlayışta planlanmıştır. Sitede, konutlar dört katlı yığma binalar ve merkezde sekiz katlı bloklar halinde planlanmıştır [48, s:33-5].

ME-SA ise, bir tek büyük yerleşim yerine, Ankara'nın çeşitli yerlerinde daha küçük uygulamalar gerçekleştirilmiştir. 459 konuttan oluşan Çankaya Blokları, 7000 konutluk Batı Sitesi ve 113 konuttan oluşan Güneş Sitesi, ME-SA'nın uygulamaları arasında bulunmaktadır [43].

Yerel yönetimlerin, 1974 yılında Ankara ve İzmit' te başlattıkları toplu konut üretimi girişimi, Antalya ve Çorum'da da gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde, Kooperatifler Birliği Kent Koop'un, 60.000 konutluk Ankara Batıkent uygulaması, konut edinmede bireysel ölçekten toplu konuta geçişi yansıtan büyük bir uygulama örneği olmuştur.

ŞEKİL 3.25. Batıkent Yerleşiminden Bir Görüntü [51]

Ankara - İstanbul karayolu bağlantısı üzerinde, 1974 yılında başlatılan Batıkent projesi, orta ve alt gelir gruplarına yönelik 5000 kiralık konut, 5500 mülk konut olarak tasarlanmıştır [49,

s:451]. 5000 kişilik ünitelerden oluşan en küçük yerleşim birimleri, ikişer ikişer birleşerek mahalle ünitesini oluşturmakta, 5 mahalle ünitesi de 50.000 nüfuslu semtleri oluşturmaktadır [50].

3.2.4. 1980 Yıllarından Sonra Gelişen Toplu Konut Uygulamaları

1980'li yıllara kadar geliştirilen toplu konut uygulamalarında, planlama ve mimari açıdan Modernizmin yansımaları gözlenirken, 1980 sonraki yıllarda farklı tutumlar göze çarpmaya başlamıştır. İnşaat ve kentsel çevre kalitesinin yükseltilmesine önem gösterilmeye başlanmıştır.

ŞEKİL 3.26. Soyak Sitesinden Bir Görünüş [51]

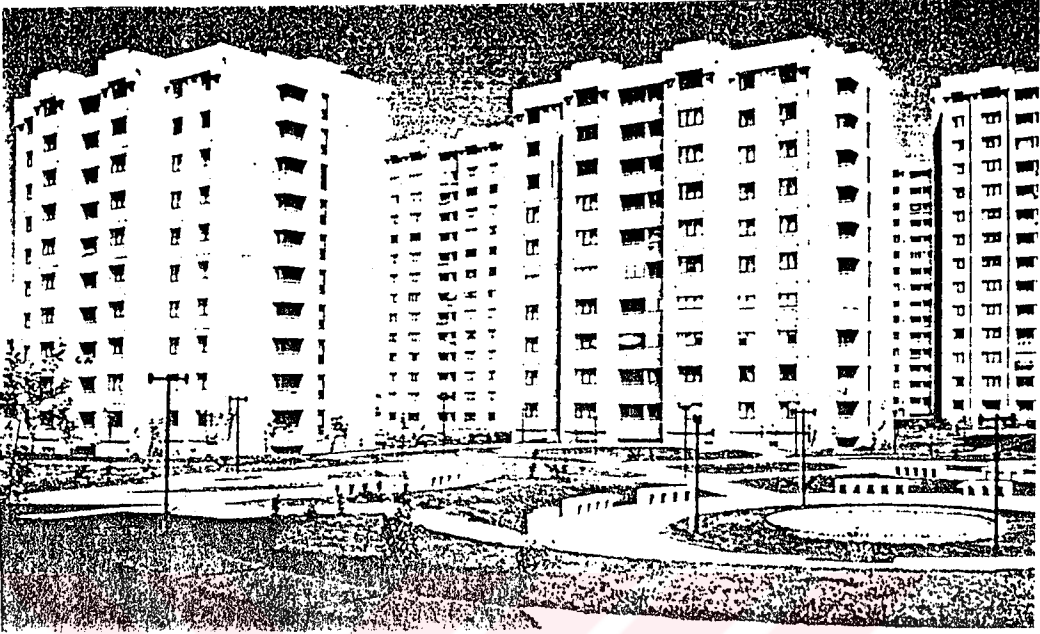
İstanbul Göztepe’de, Behruz Çinici tarafından tasarlanan Soyak Sitesi, 6 - 8 - 10 katlı yüksek bloklarda, Modernizm’in geçmişini inkar eden tutumundan farklı olarak, Geleneksel Türk Mimarisi çağdaşlaştırılarak cepheye ve binanın formuna yansıtılmıştır [52].

Altuğ ve Behruz Çinici tarafından Ankara OR-AN yolunda tasarlanan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Milletvekili Lojmanları Sitesinde de, çağdaş teknoloji ile Geleneksel Türk Mimarisi öğeleri birlikte kullanılmıştır. Prefabrike yapı uygulaması ve standizasyon ile çok hızlı bir biçimde uygulama gerçekleştirilmiştir. Sitede 400 konut, tripleks müstakil evler olarak tasarlanmıştır. İç sokaklar, radyal bir biçimde, geniş bir park alanına açılmaktadır. Çarşı, PTT, banka, ilkokul, çocuk parkları, sportif ve rekreasyon alanlarıyla, insanların sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına yönelik mekanlar oluşturulmuştur.

Son dönem uygulamaları arasında, Ankara OR-AN yolu üzerinde bulunan, Sürücüler Teras Evler Sitesi de farklı bir uygulamadır. Nuran Ünsal, Merih Karaaslan ve Mürşit Günday tarafından tasarlanmış sitede 100 konut yerleştirilmiştir. Yerleşim, arsanın yakın çevresindeki düzensiz yapılaşmalar ve OR-AN yolunun gürültüsü nedeniyle içedönük olarak tasarlanmıştır. Farklı konutlardan teraslanarak oluşturulan binalar karşılıklı olarak getirilmiş, arasında yeşillendirilmiş bir mekan ve doğrusal olarak hazırlanmış havuzu ile bir “vadi” oluşturulmuştur [53].

Ankara Eskişehir yolu üzerinde kurulan, 5000 kişilik Konutkent-I Toplu Konut Yerleşiminde konutlar, 8 - 14 -15 katlı nokta bloklar, 5 - 10 katlı yıldız bloklar ve dubleks ve tripleks bahçeli evlerden oluşturulmuş sıra evler şeklinde

tasarlanmıştır. Yerleşimde, idari ve kültürel tesisler, ticaret merkezi, anaokul, eğlence tesisleri bulunmaktadır [54].

ŞEKİL 3.27. Konutkent-I Sitesinden bir görünüm [54]

Bu projeye gösterilen talep nedeniyle, 7000 kişilik Konutkent - II projesi de gerçekleştirilmiştir. Konutkent - II yerleşmesinde, 16 - 18 - 20 katlı nokta bloklar, 5 - 6 - 7 - 9 katlı sıra bloklar, 4 - 5 katlı dörtlü bloklar, 42 adet sıra ev ve 85 adet villa tasarlanmıştır. Yerleşimde, çarşı, geniş kapsamlı rekreasyon merkezi ve bir ilkokul bulunmaktadır [55].

ŞEKİL 3.28. Konutkent-II Sitesinde bloklardan bir görünüm [51]

Ankara'da, merkezdeki baskıyı hafifletmek üzere, şehrin batısında Sincan - Elvanköy 3000 Evler Toplu Konut Yerleşimi tasarlanmıştır. Yerleşimde konutlar, tek katlı bahçeli müstakil evler, 2 katlı müstakil avlulu evler, özel bahçeli katlı evler, 5 katlı asansörsüz apart bloklar ve yüksek katlı apartman blokları olarak planlanmıştır. Yerleşmenin omurgasını, 5 katlı konutlardan oluşan bir konut ticaret aksı belirlemekte, bu aksın başlangıç noktası "agora" benzerinde, kapalıçarşı geleneğinin bir anlamda devam ettirildiği büyük bir çarşıdır. Ana omurga üzerinde konut bölgelerinden gelen ara yaya akslarının, omurga ile birleştiği noktalarda çeşmelerle simgelenmiş küçük meydancıklar bulunmaktadır [56, s:183-4].

3.3.3. SONUÇ

Gerek batı ülkelerinde gerekse ülkemizdeki toplu konut yerleşimi tasarımlarında etkili olan Modernist ve Post-Modernist yaklaşımların, incelenen örnekler ışığında yapılan karşılaştırması aşağıda verilmektedir.

Toplu Konut Yerleşimleri Tasarımında *Modernist* ve *Post-Modernist* Yaklaşımlarının Karşılaştırılması (*)

MODERNİZM

POST-MODERNİZM

YERLEŞİM DOKUSU

- Rasyonel, fonksiyonel doku	- Organik doku
- Fiziksel fonksiyon ön planda
(sağlık, güneşlenme,	- Sosyal ve toplumsal yapının
mekana yansımaları, kimlik, imaj

havalandırma, yeşil alan yeterliliği)

- Tekillik
- Dikey yoğunluk
- Özel alan-kamusal alan arasındaki kesin geçiş
- İnsan ölçeğinin yetersizliği

kavramları

- Binaların biraraya gelişi ve mekan kurgusu
- Genelde yatay yoğunlaşma-karmaşıklık
- Özel alan-yarı kamusal alan-kamusal alan arasındaki kademeli geçiş
- İnsan ölçeğinde mekanlar

KONUT

- Net, saf, pür anlatım
- Evrensellik
- Katı, mekanik, 90'lık açılar, süslemeden kaçış
- Esprili, sembolik, karmaşık anlatım
- Tarihsel ve yöresel değerlerin varlığı
- Esnek, organik cephe

REKREASYON ALANLARI

- Bloklar arası büyük açıklıklar
- Konuttan, kullanıcıdan soyutlanmış yeşil
- Kullanıcının kaybolduğu parklar
- Binalarla sınırlanmış açık mekanlar
- Binalarla ilişkilendirilmiş yeşil
- Canlı, yaşayan parklar

55
TİCARET

- Büyük süpermarketler
- Süpermarket ve dağınık küçük dükkanlar

ULAŞIM

- Düzenli, geometrik yol dokusu
- Organımsı yol dokusu
- Büyük, mekanla bütünleşememiş otopark alanı
- Parçacı, konutla ilişkili, ölçekli kurgulanmış otopark alanları
- Monoton, konut bloklarıyla bütünleşmemiş yaya yolları
- Süprizli, ölçekli yaya yolları

BÖLÜM 4. ÖRNEK ALANLARIN İNCELENMESİ

60.000 nüfuslu bir toplu konut alanının gerçekleştirilmesi amacıyla, Türkiye Emlak Bankası tarafından 1955 yılında alınan 377 hektarlık arazide, Yedikule'den Florya'ya uzanan yerleşmelerinin en gelişmiş olması planlanmıştır. Ataköy'ün, içinde barınacak nüfus için gerekli sosyal tesisleri, rekreasyon ve yeşil alanları, altyapısı ile modern bir çevre oluşturulması hedeflenmiştir.

Aşamalı bir şekilde 10 kısımdan oluşacak olan yerleşmedeki 3.000 - 15.000 kişilik bölümler, topografik, iklim, güneş ve rüzgar özelliklerine göre yerleştirilmiş olup, her kısımda alışveriş alanları ve okullardan oluşan bir merkez düzenlenmiştir.

Yerleşimdeki mahalleler, aşamalı olarak gerçekleştirdiği için, toplu konut yerleşimi tasarımı değişen anlayışlar nedeniyle farklılıklar görülmektedir. Son dönem çalışmalarından 9-10. Kısım ve 7-8. Kısım, tasarım açısından oldukça farklı yerleşmelerdir.

Araştırmada, Modernizm ve Post-Modernizmin toplu konut yerleşimleri tasarıma olan etkisini izlemek için örnek olarak, Modernist yaklaşımla tasarlanan 9-10. Kısım ve Post-Modernist yaklaşımla tasarlanan 7-8. Kısım incelenecektir. Yerleşimler, III. Bölümün sonuç kısmında açıklanan Modernist

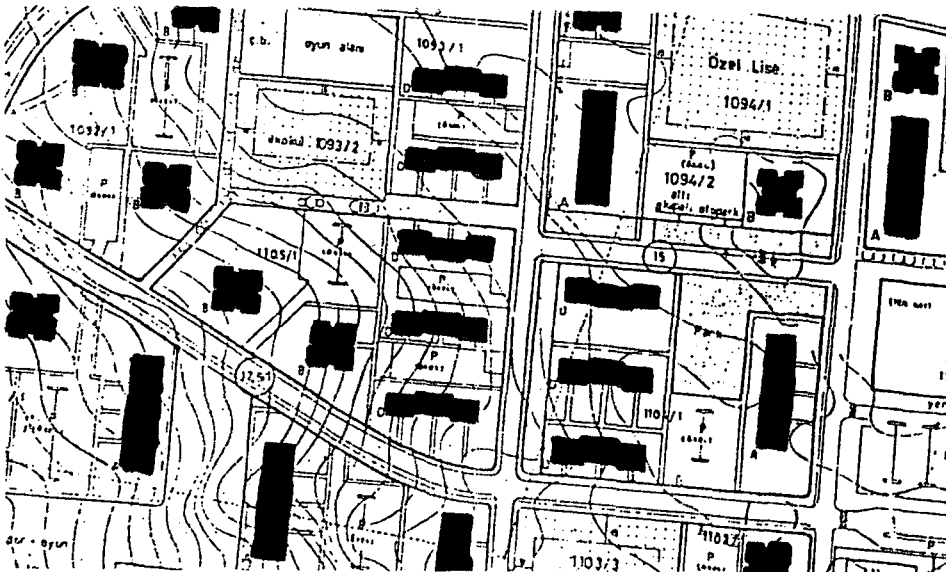
ve Post-Modernist yaklaşım kriterleri açısından incelenecektir. Yapılan anket değerlendirmelerle, kullanıcıların Modernist ve Post-Modernist yaklaşımında tasarlanan alanlara yönelik görüşleri alınacaktır.

4.1. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşimi

4.1.1. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşiminin Genel Olarak İncelenmesi

9-10. Kısım, Ataköy yerleşim alanının kuzeyinde yer almaktadır. Yapımına 1984 yılında başlanan yerleşimde, 5 - 10 ve 15 katlı 86 adet blokta toplam 6180 daire bulunmaktadır.

Yerleşimde, sağlık, güneşlenme, havalandırma ve yeşil alan yeterliliği gibi fiziksel fonksiyonlara önem verilmiştir. Özellikle 10 ve 15 katlı yüksek konut blokları, yeterli ışık gibi fiziksel nedenlerle birbirleriyle ilişkili olarak değil, ayrı ayrı konumlanmıştır. Binaların konumlanmasında tekillik göze çarpmaktadır.

Harita 4.1. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşmesi

Resim 4.1. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşiminden Bir Görüntü

Konut cepheleri mümkün olduğu kadar sade tasarlanmıştır. Cephede tarihsel ve yöresel öğelere rastlanmamaktadır.

Resim 4.2. Ataköy 9-10. Kısım Alçak Katlı Konut Blokları

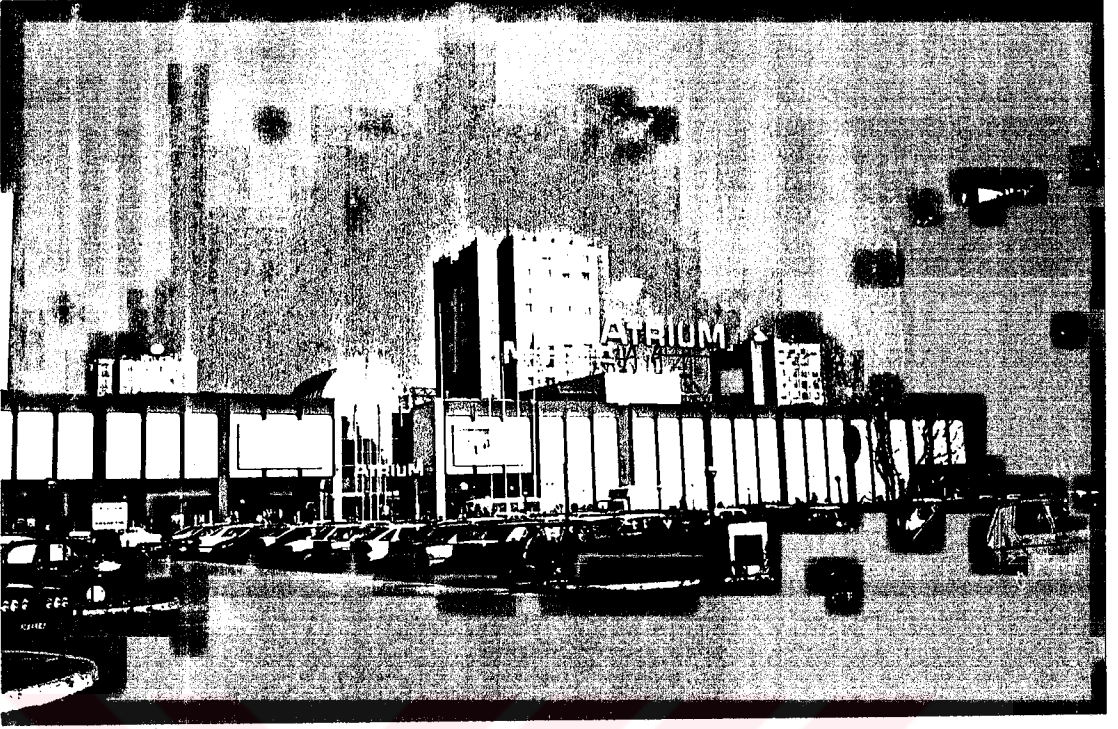
Yerleşimde, yeşil alanların standartlara uygun olmasına önem verilmiştir. Kişi başına düşen yeşil alan 8,6 m² ile ortalamanın üzerinde bir orana sahiptir. Konut bloklarının yüksek katlı olması ve birbirleriyle ilişkilerinin sağlanmamış

olması nedeniyle, ortak açık mekanların sınırları net olamamakta ve açık alanların konut alanları ile ilişkisi de tam olarak sağlanamamaktadır. Yerleşimde özel alan - kamusal alan arasında kesin bir geçiş gözlenmektedir. Yeşil alanlar, yüksek ve yalnız konut blokları arasında büyük açıklıklar şeklindedir.

Resim 4.4. Ataköy 9-10. Kısımda Ortak Açık Alanlardan Bir Görünüm

Yerleşimin ticaret merkezi, yerleşime ve tüm Ataköy'e hizmet vermektedir. 9. Kısımda geleneksel dükkanlar tamamen ortadan kaldırılmış, tüm blokların alışveriş ihtiyaçları bir merkezden sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak yaklaşık her 100 m'de bir görülen gecekondü görüntüsündeki dükkanlar, erişilebilirlik açısından kullanıcıların günlük alışverişi için, merkezde bulunan alışveriş merkezinin yeterli olmadığını göstermektedir.

Resim 4.5. Ataköy 9-10. Kısımda Bulunan Ticaret Merkezi

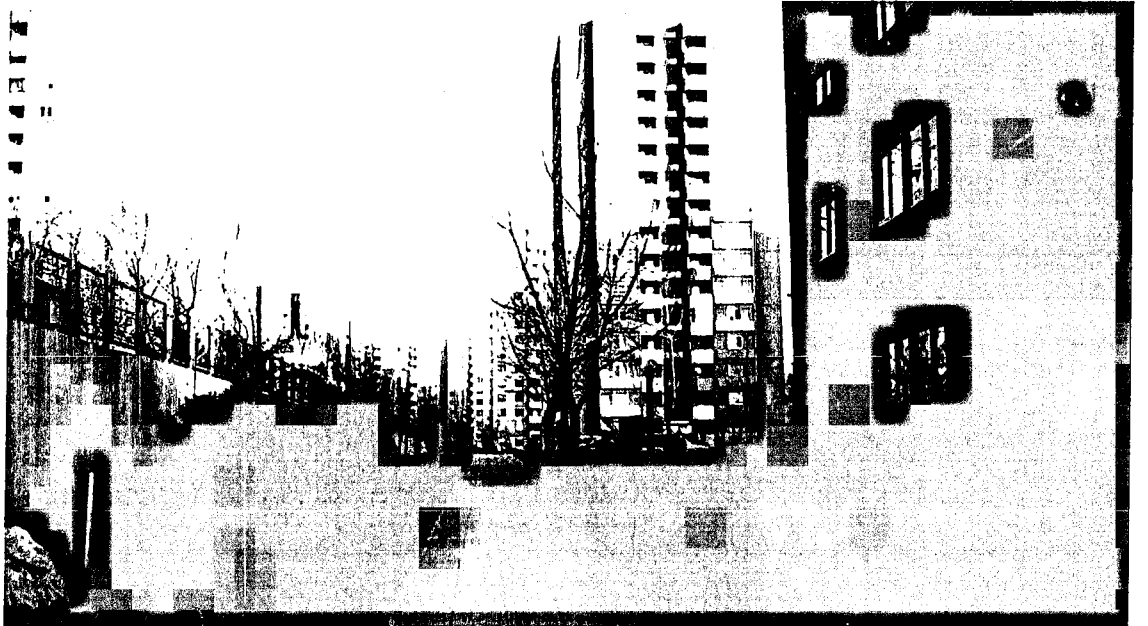
Resim 4.6. Ataköy 9-10. Kısımdaki Küçük Dükkanlardan Bir Görüntü

Yerleşimde yollar, standartlara uygun bir şekilde tasarlanmış ve kullanıcıya hizmet vermektedir. Yerleşimde yoğunluğun fazla olması nedeniyle, otopark alanları kitlesel olarak büyük yer kaplamaktadır.

Resim 4.8. Ataköy 9-10. Kısımda Otopark Alanları

Yaya yolları, yüksek konut blokları arasında, konut blokları ile bütünleşmesi sağlanamamıştır. Tasarımlarında monotonluk kırılamamıştır.

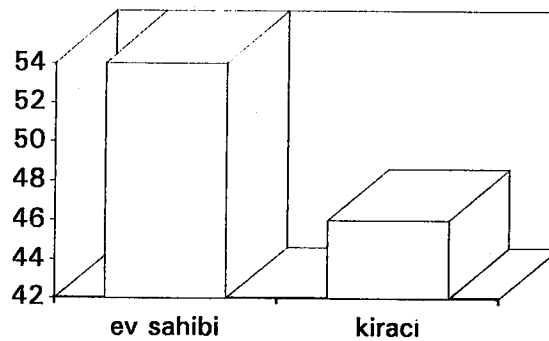

Resim 4.9. Ataköy 9-10. Kısımda Yaya Yolları

4.1.2. Ataköy 9-10. Kısım Yerleşiminin Anket Değerlendirmeleri

Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 9-10. Kısım yerleşiminde, kullanıcıların yerleşimin tasarımı hakkındaki görüşleri, 0.01 oranında yapılan anket değerlendirmeleri ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket soruları hazırlanırken amaç, kullanıcıların Modernist yaklaşımla yaratılan fiziksel mekanı nasıl buldukları ve mekanlardan nasıl etkilendiklerini tespit etmek olmuştur. Daha sonra Post-Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 7-8. Kısım yerleşiminde, kullanıcıların yerleşimin tasarımı hakkındaki görüşleri karşılaştırılarak, hangi yaklaşımın kullanıcıya daha çok hitap ettiği tespit edilecektir.

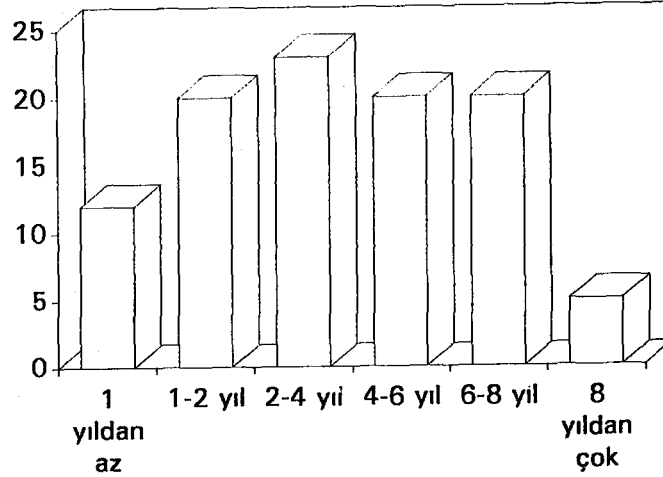
Yapılan anket değerlendirmelerinden Ataköy 9-10. Kısımda ev sahipliğinin % 54 oranında, kiracı oranının ise % 46 oranında olduğu tespit edilmiştir. Yaklaşık olarak ev sahipliği ve kiracı oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

GRAFİK 4.1.1. 9-10. Kısım - Ev sahipliği - Kiracı oranları

Kullanıcıların, bu mahallede oturma süreleri incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlar şöyledir: 1 yıldan az süredir oturanlar

%12 oranında, 1-2 yıldır oturanlar %20, 2-4 yıldır oturanlar %23, 4-6 yıldır oturanlar %20, 6-8 yıldır oturanlar % 20, 8 yıldan fazla süredir oturanlar ise % 5 gibi bir orana sahiptir.

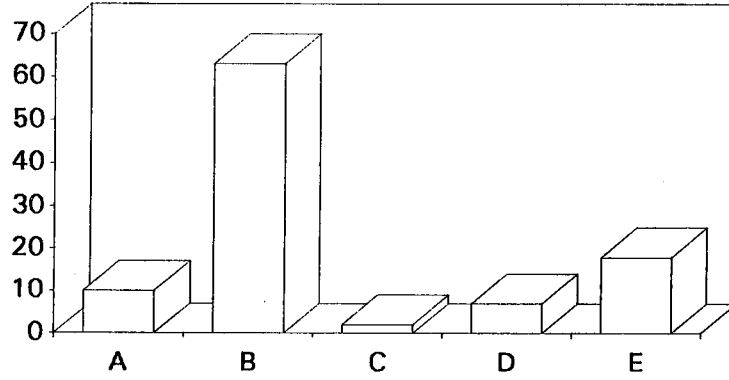

GRAFİK 4.1.2. 9 -10 Kısım - Oturma süresi

1987 yılında, mahallenin sadece bir bölümünün tamamlanmış ve kullanıma açılmış olması nedeniyle, 8 yıldan fazla bu mahallede oturanların sayısı diğerlerinden az çıkmıştır. En fazla oran, %23 ile burada 2-4 yıl arasında yaşayanlar olarak çıkmıştır. 1-2 yıldır, 4-6 yıldır ve 6-8 yıldır burada yaşayanların oranları birbirine çok yakındır. 1 yıldan az süredir yaşayanlar, daha az olmakla beraber, oranı 8 yıldan fazla bir süredir yaşayanların oranından fazla olduğu görülmektedir.

Oturdukları bloğun kat yüksekliğinden memnun olup olmadıklarını tespit etmek için sorulan sorulara, kullanıcılar çeşitli yanıtlar vermişlerdir. Değerlendirmelerden oturduğu apartmanın kat yüksekliğinden memnun olanların %10 gibi az bir oranda olduğu ortaya çıkmıştır. Oturduğu bloğun daha alçak olmasını isteyenler, % 63 gibi büyük bir çoğunluğu oluştururken, % 4 oranında bir grup daha yüksek katlı bir blokta yaşamak istediklerini belirtmişlerdir. % 7 orana sahip

bir grup ise, oturdukları bloğun kat yüksekliğinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Kullanıcıların % 18'i ise, müstakil bir konutta yaşamak istediklerini belirtmişlerdir.

A Oturduğu binanın kat yüksekliğinden memnun olanlar

B Oturduğu binanın kat yüksekliğinin daha alçak olmasını isteyenler

C Oturduğu binanın kat yüksekliğinin daha yüksek olmasını isteyenler

D Oturduğu binanın kat yüksekliğinin önemli olmadığını düşünenler

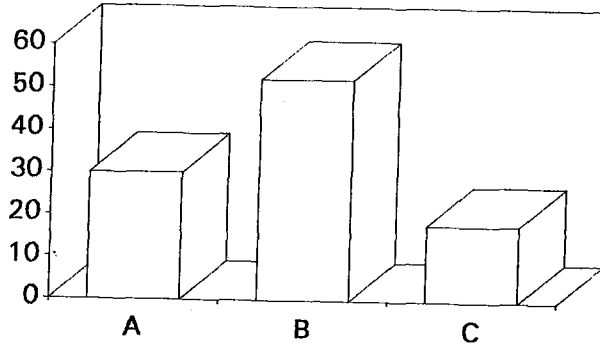
E Müstakil bir konutta yaşamak isteyenler

GRAFİK 4.1.3. 9-10. Kısım - Kat yüksekliği memnuniyeti

Görülmektedir ki, Ataköy 9-10. Kısımda yüksek katlı bloklar, yaşayanlarda hoşnutsuzluk yaratmaktadır. Kat yüksekliğinin fazla olmasından şikayetçi olan kullanıcılar, 4-5 katlı bloklarda oturmayı tercih etmektedirler.

Kullanıcılara bloklarda oturduğu kattan memnun olup olmadıklarına yönelik sorulara verdikleri yanıtlara göre bir takım değerlendirmeler yapılmıştır. Oturduğu kattan memnun olanların % 30 'luk bir orana sahip oldukları saptanmıştır. Oturduğu katın yüksekliğinden memnun olmayanlar, % 52 gibi

büyük bir oran oluşturmaktadır. Bu grup içinde, % 43'lik bir grup daha alçak bir katta yaşamayı, % 9'luk bir grup ise daha yüksek bir katta yaşamayı tercih etmektedir. Bu % 9'luk oran içinde olanların, genellikle zemin katta oturanlar olduğu tespit edilmiştir.

A Oturduğu kattan memnun olanlar

B Oturduğu kattan memnun olmayanlar

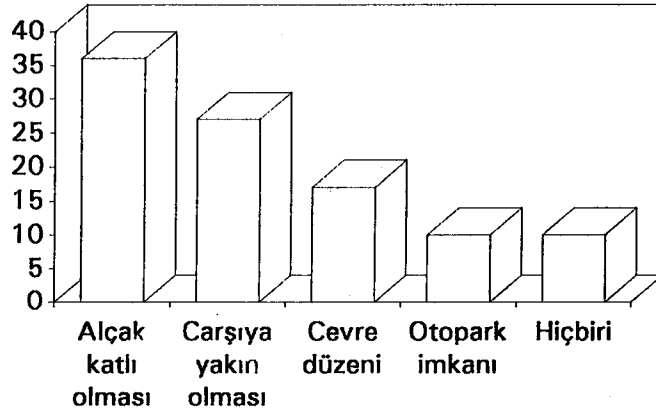
C Müstakil bir konutta oturmak isteyenler

GRAFİK 4.1.4. 9-10. Kısım - Oturulan kattan memnun olma durumu

Kullanıcılara, Ataköy 9-10. Kısım içinde en beğendikleri blok sorusuna çeşitli yanıtlar vermişlerdir. Yaşama mekanı olarak merkeze - Atriuma yakın alanları ve 4-5 katlı blokların olduğu bölgeyi tercih ettikleri, en istenilmeyen alanın da, E-5 yolu paralelinde uzanan bölüm olduğu tespit edilmiştir.

Yaşayanlara en beğendiği bloğu tercih etme nedenleri sorulduğunda, % 36 oranında bir grubun alçak katlı binaları, % 27 oranında bir grubun çarşıya yakın blokları tercih ettikleri saptanmıştır. Kullanıcıların %17'si çevre düzeninin etkili olduğunu, % 10'u otopark imkanlarının daha iyi olduğu blokları

tercih ettiklerini açıklamıştır. Kullanıcıların %10'u ise, Ataköy 9-10. Kısımda hiçbir bloğu beğenmediğini açıklamıştır.

GRAFİK 4.1.5. 9-10. Kısım - En beğenilen bloğun beğenilme nedenleri

Ataköy 9-10. Kısımda yaşayanlara, çevrenin kendileri üzerinde nasıl bir etki yarattığını konusundaki hipotezlerin doğruluk derecelerini saptamak için bir takım yorumlar yapılmıştır. Bunlar aşağıda verilmektedir:

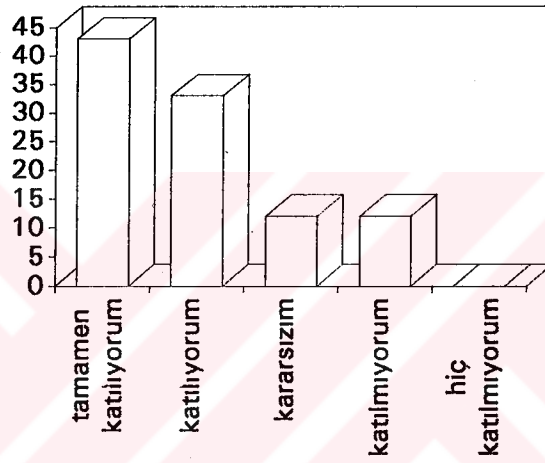
- Buradaki bütün evler birbirine benziyor.
- Konut dışı alanlar genellikle sessiz ve ıssız oluyor.
- Burada birbirinden çok farklı insanlar yaşıyor.
- Kendimi bu çevreye ait hissediyorum.
- Bazen kendime yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissediyorum.

Bu kriterlere katılma derecelerini tespit etmek için, kullanıcılardan bu kriterlere ilişkin fikirlerini şu şekilde belirtmeleri istenmiştir.

- Tamamen katılıyorum
- Katılıyorum
- Kararsızım

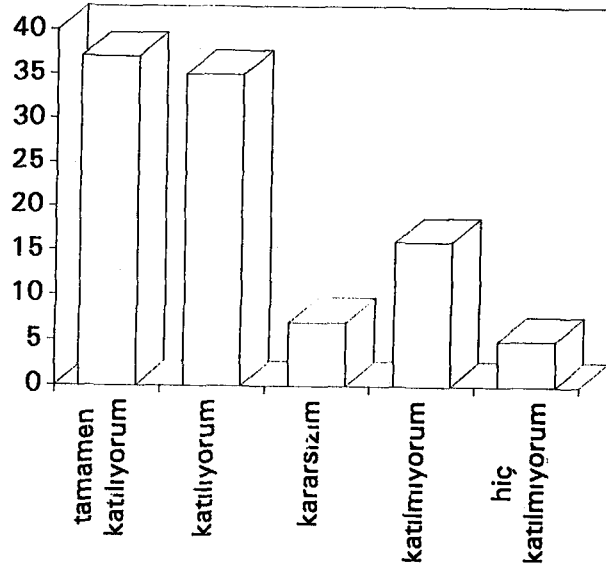
- Katılmıyorum
- Hiç katılmıyorum

Kullanıcıların % 43 gibi büyük bir çoğunluğu Ataköy 9-10. Kısımdaki bütün evlerin birbirine benzediği fikrini tamamen katıldığını, % 33'ü de bu fikre katıldığını belirtmiştir. Bu konuda kararsız olanlar %12 oranında bir grubu oluştururken, %12'lik bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda tamamen farklı düşünen olmamıştır.

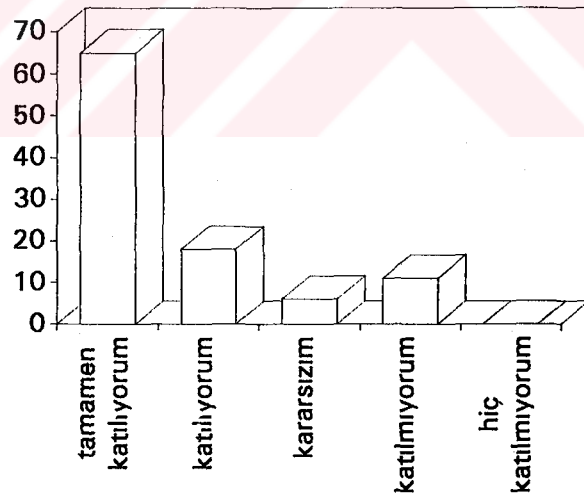
GRAFİK 4.1.6. 9-10. Kısım - Kullanıcıların yerleşimde bütün evlerin birbirine benzerliği konusundaki düşünceleri

Konut dışı alanların genellikle sessiz ve ıssız olduğu fikrine %37 orana sahip bir grup tamamen katılırken, % 35 oranında bir grup da aynı fikirde olduklarını belirtmiştir. Kullanıcıların % 7'si, bu fikir konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. % 16 orana sahip bir grup bu fikre katılmazken, % 5 oranında bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini ifade etmişlerdir.

GRAFİK 4.1.7. 9-10. Kısım - Kullanıcıların konut dışı alanların ıssız olması konusundaki düşünceleri

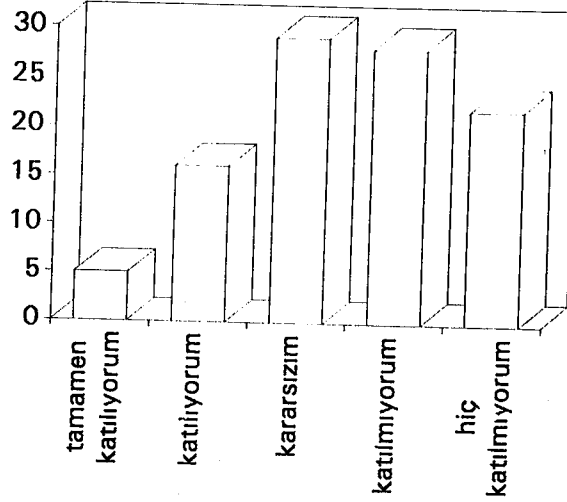
Burada birbirinden çok farklı insanlar yaşadığı fikrine tamamen katılanlar % 65 gibi büyük bir çoğunluluk oluşturmaktadır. Fikre katılanlar % 18 oranında, kararsız olanlar ise % 6 oranındadır. % 11 orana sahip bir grup bu fikre katılmamış, bu fikirden tamamen farklı düşünen çıkmamıştır.

GRAFİK 4.1.8. 9-10. Kısım - Yerleşimde farklı insanlar yaşamasına ilişkin düşünceler

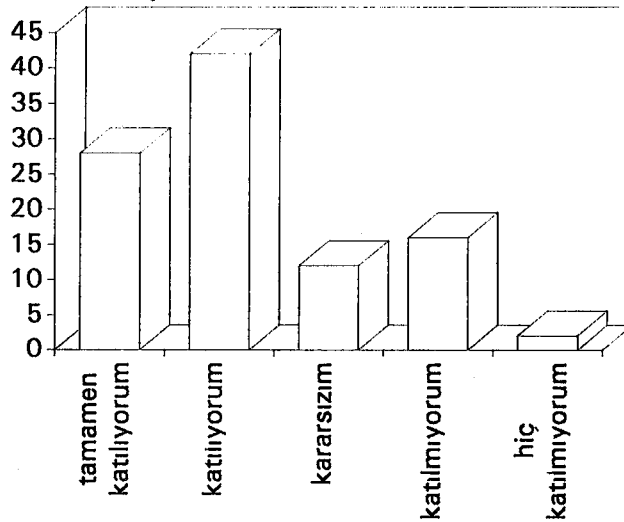
Kendini bu çevreye ait hissetme fikrine tamamen katılanların oranı %5, katılanların oranı ise %16'dır. Bu konuda kararsız olanlar % 29 gibi büyük bir oran oluşturmaktadırlar. % 28

orana sahip bir grup kendilerini bu çevreye ait hissetmediklerini , % 22 oranındaki grup ise kendilerini bu çevreye hiç ait hissetmediklerine belirtmiştir.

GRAFİK 4.1.9. 9-10. Kısım - Kullanıcıların kendilerini çevreye ait hissetmeleri konusunda düşünceleri

Kendini yerleşim içinde kaybetmiş gibi hissetme fikrine tamamen katılanların oranı % 28, katılanların oranı ise % 42'dir. % 12 oranında bir grup bu konuda kararsızdır. % 16'lık bir grup bu fikre katılmadığını, % 2'lik bir grup ise hiç katılmadığını belirtmiştir.

GRAFİK 4.1.10. 9-10. Kısım - Kullanıcıların kendilerini yerleşim içinde kaybolmuş hissetme düşünceleri

Sonuç olarak şu gibi değerlendirmeler ortaya çıkmaktadır.

- Yaşayanların % 76 gibi büyük bir bölümü, Ataköy 9-10. Kısımda bütün evlerin birbirlerine benzediği fikrine katılmaktadır.
- Konut dışı alanların genellikle sessiz ve ıssız olduğu fikrine, % 72 gibi büyük bir oranda katılım gözlenmektedir.
- Yerleşimde birbirinden çok farklı insanların yaşadığı fikrine katılanların, % 83 oranında bir çoğunluk oluşturduğu görülmektedir.
- Kullanıcılar içinde kendini bu çevreye ait hissedenlerin % 21 oranında bir azınlığı oluşturduğu, bu konuda kararsızların % 29'la en büyük oranı oluşturdukları tespit edilmiştir.
- Kendini yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissedenler, % 70 gibi büyük bir orana sahiptirler.

Ataköy 9-10. Kısım yaşayanlarına, çevre düzenine ilişkin bir takım yorumlar yapmaları istenmiştir. İleri sürülen bir takım fikirlere katılımları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

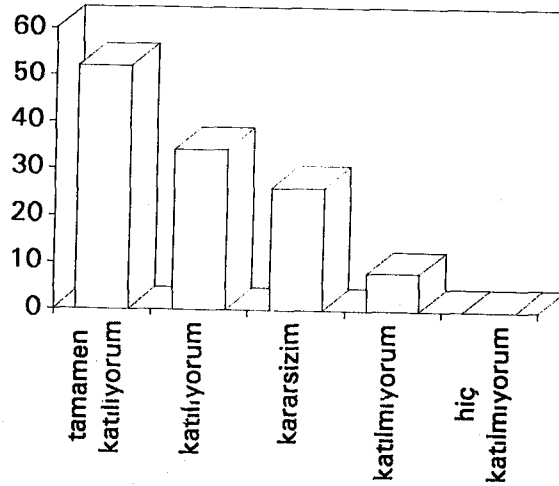
~~Ortak~~ Ortak açık alanlar konut alanlarıyla ...ilişkisz... olarak tasarlanmıştır.

- Parklar genellikle تنها oluyor.
- Ortak açık alanlarda hiç tanıdığım kişilerle karşılaşmıyorum.
- Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir alana açılması gerektiğini düşünüyorum.
- Yaya yollarını genelde az insan kullanıyor.
- Yaya yollarını monoton ve sıkıcı buluyorum.
- Otopark alanlarının görüntüsünü rahatsız edici buluyorum.
- Otopark- konut ilişkisini olumlu buluyorum.

Yaşayanların yukarıda ileri sürülen fikirlere katılım derecesini tespit etmek için, yorumların aşağıda verilen çerçevede yapılması istenmiştir.

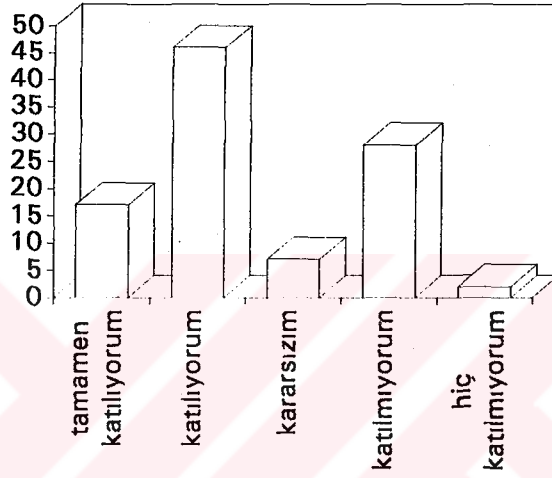
- Tamamen katılıyorum
- Katılıyorum
- Kararsızım
- Katılmıyorum
- Hiç katılmıyorum

Değerlendirmelere göre, ortak açık alanların tasarımının konutlarla ilişkisi sağlanmadan yapıldığı fikrine, % 52 gibi büyük bir grup tamamen katılmaktadır. % 34 oranında bir grup bu fikre katılmakta iken, % 26'lık bir grup bu konuda kararsızlıklarını belirtmişlerdir. % 8 oranında bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu fikirden tamamen farklı düşünen çıkmamıştır.

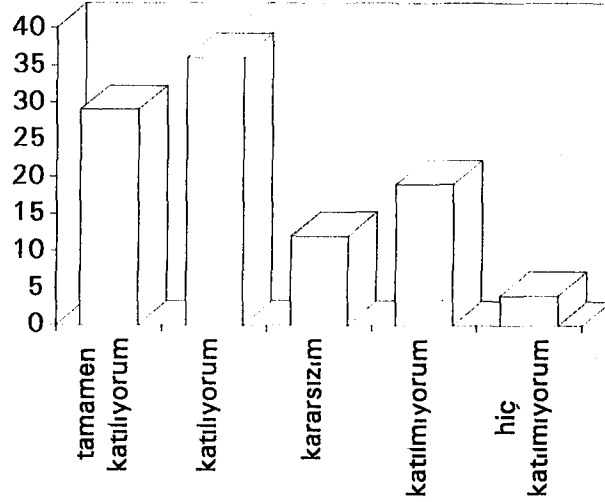
GRAFİK 4.1.11. 9-10. Kısım - Ortak açık alan - konut alanı ilişkisi

Yaşayanların % 17'si, parkların تنها olduğu fikrine tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. % 46 gibi büyük bir çoğunluk bu fikre katılırken, bunu % 28 oranla farklı fikirde olanlar izlemektedir. Bu konuda % 7'lik bir grup yorumsuz kalırken, % 2 oranında küçük bir grupta tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

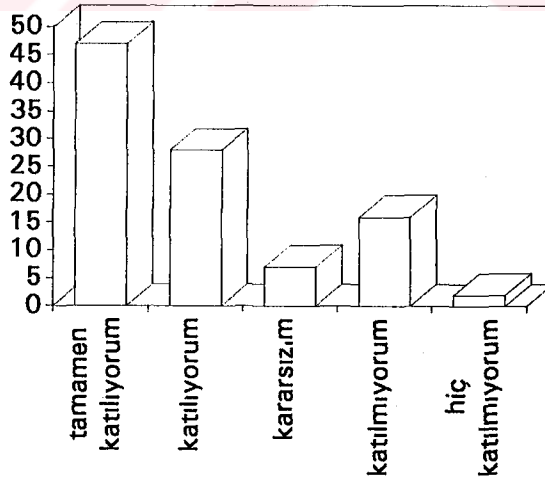
GRAFİK 4.1.12. 9-10. Kısım - Kullanıcıların parkların تنها olması konusundaki düşünceleri

Kullanıcıların % 29'u ortak açık alanlarda tanıdık kimselere kesinlikle rastlamadıklarını belirtmişlerdir. % 36'lık bir grup da fikre katılmaktadır. % 12 orana sahip bir grup bu konuda kararsızken, % 19 orana sahip bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Yaşayanların % 4'ü ise, tamamen farklı düşünmektedirler.

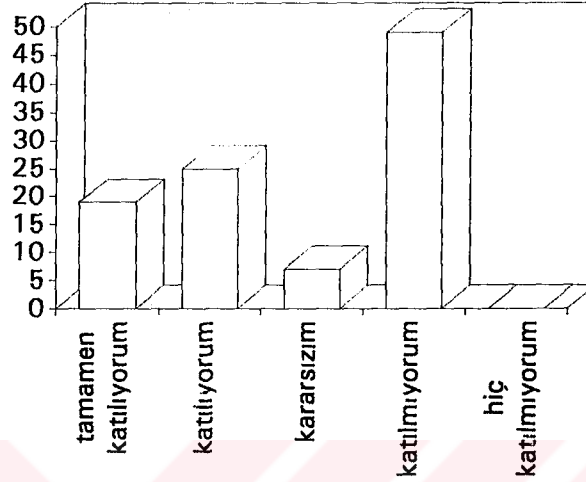
GRAFİK 4.1.13. 9-10. Kısım - Kullanıcıların ortak açık alanlardaki kişilerle olan ilişkisi

Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir alana açılıp açılmamasına yönelik fikre % 47 oranında tamamen katılım görülmektedir. % 28'lik bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 7 oranındadır. % 16'sı bu fikre katılmazken, % 2 gibi küçük bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

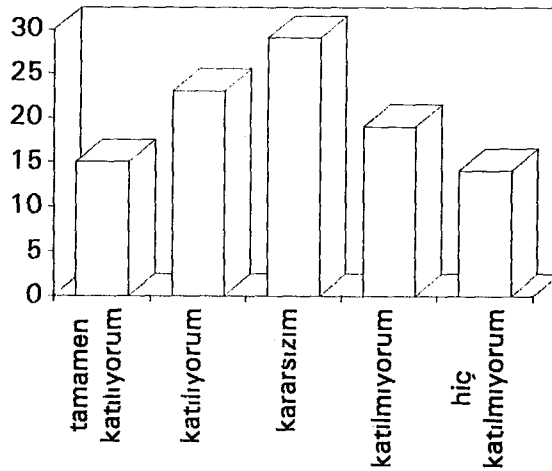
GRAFİK 4.1.14. 9-10. Kısım - Kamusal alan - Özel alan ilişkisi konusundaki düşünceler

"Yaya yollarını genelde az insan kullanıyor" fikrine tamamen katılanlar % 19 oranında, katılanlar % 25 oranındadır. % 7'si bu konuda kararsızken, % 49 gibi büyük bir orana sahip bir grup bu fikre katılmamaktadır. Bu konuda tamamen karşı olan çıkmamıştır.

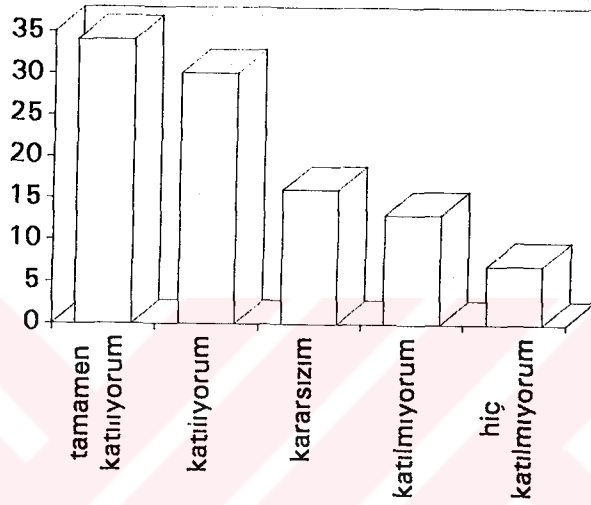
GRAFİK 4.1.15. 9-10. Kısım - Yaya yolları kullanımı

Kullanıcıların % 15'i yaya yollarının monoton ve sıkıcı olduğu fikrine tamamen katılmaktadır. % 23'lük bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 29 oranındadır. % 19'u bu fikre katılmazken, % 14 gibi küçük bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

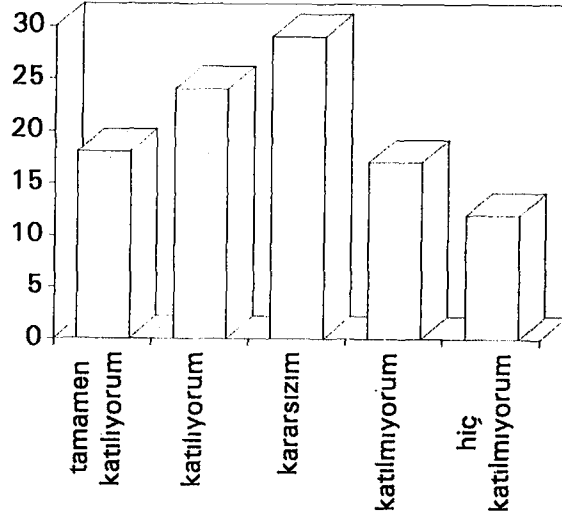
GRAFİK 4.1.16. 9-10. Kısım - Yaya yolları tasarıma ilişkin düşünceler

Otoparkların görüntüsünün rahatsız edici olduğu fikrine % 34 oranında tamamen katılım görölmektedir. %30'lik bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 16 oranındadır. % 13'ü bu fikre katılmazken, % 7 orana sahip bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

GRAFİK 4.1.17. 9-10. Kısım - Otopark alanlarının görüntüsü konusundaki düşünceler

Yaşayanların % 18'i otopark ve konut ilişkisinin olumlu olduğu fikrine tamamen katılmaktadır. % 24'lük bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 29 gibi büyük bir oranındadır. % 17'si bu fikre katılmazken, % 12 orana sahip bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

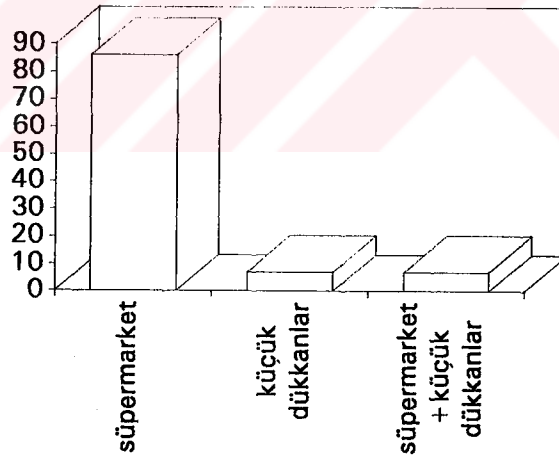
GRAFİK 4.1.18. 9-10. Kısım - Otopark - konut ilişkisi konusundaki düşünceler

Değerlendirmelerden çıkan sonuçlar şunlardır:

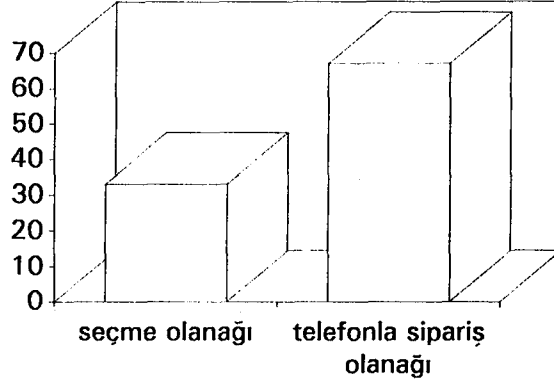
- Kullanıcıların % 86 gibi büyük bir bölümü, ortak açık alanların konut alanlarıyla ilişkisiz olarak tasarlandığını düşünmektedir.
- Kullanıcıların % 63 orana sahip bir grubu parkların genellikle تنها olduğunu düşünmektedir. Bu konuya katılmayanların % 28 oranında olmaları, bir tezatlık yaratmaktadır.
- Kullanıcıların % 65'lik bir bölümü ortak açık alanlarda tanıdığı kişilerle hiç karşılaşmadığını düşünmektedirler.
- Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir alana açılması gerektiğini düşünenler, % 75 gibi büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır.
- Yaşayanların % 49 gibi büyük bir çoğunluğu, yaya yollarını genelde az insan kullandığı fikrine katılmamaktadır.
- Yaya yollarının monoton ve sıkıcı olduğu düşüncesinde, kullanıcıların % 29 gibi büyük bir bölümü kararsızdır. Bu konuda herhangi bir düşünce birliğine tam olarak varılmadığı söylenebilir.

- Yaşayanların % 64 gibi büyük bir çoğunluğu, otopark alanlarının görüntüsünü rahatsız edici bulmaktadır.
- Otopark - konut ilişkisinin olumlu olduğu düşüncesinde, kullanıcıların % 29 gibi büyük bir bölümü kararsızdır. Bu konuda herhangi bir konuda odaklanma sağlanamadığı görülmektedir.

Kullanıcıların, alışveriş için hangi tür yerleri tercih ettiklerini saptamak için sorulan soruya verilen cevaplardan % 86 gibi büyük bir çoğunluğun süpermarketi tercih ettiği ortaya çıkmıştır. % 7 gibi küçük bir grubun, seçme olanağının fazla olduğu ve telefonla sipariş imkanı olduğu için küçük dükkanlardan alışveriş etmeyi tercih ettikleri saptanmıştır. Kullanıcıların % 7'si de kimi zaman süpermarketi, kimi zamanda küçük dükkanları tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

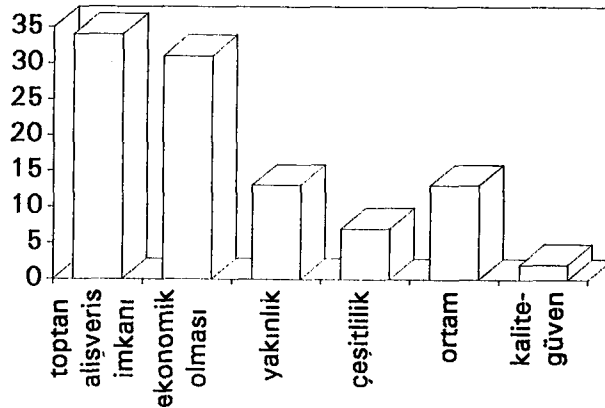

GRAFİK 4.1.19. 9-10. Kısım - Kullanıcıların alışveriş yeri tercihleri

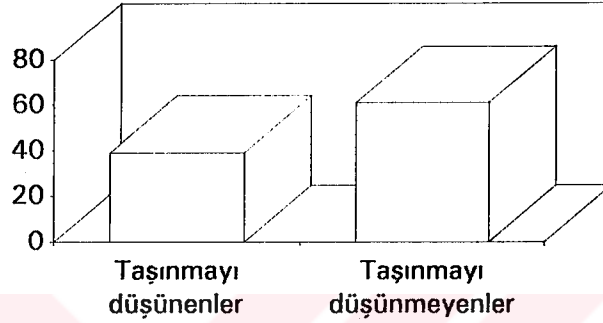
GRAFİK 4.1.20. 9-10. Kısım - Küçük dükkanların tercih edilme nedenleri

Kullanıcıların % 34 gibi bir çoğunluğu, tercihlerinde herşeyin birarada olması ve toplu alışveriş etme imkanı yarattığı için, alışveriş yaparken süpermarketi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. % 31 oranında bir grup, süpermarketin daha ekonomik olmasının kararlarında etkili olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kullanıcıların % 13'ü süpermarketi yakınlığı nedeniyle tercih ederken, diğer bir % 13 orana sahip grup da ortam ve rahatlığın tercihlerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. %7'lik bir grup çeşitlilik nedeniyle, %2 oranında bir grup ise kalite ve güvenin önemli olduğunu belirtmiştir.

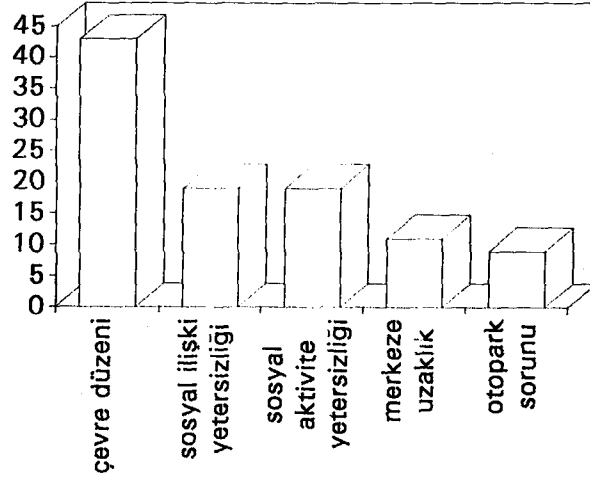
GRAFİK 4.1.21. 9-10. Kısım - Süpermarketlerin tercih edilme nedenleri

Kullanıcılara buradan taşınmayı düşünüp düşünmedikleri sorulmuştur. Verilen yanıtlardan % 39'unun taşınmayı düşündüğünü, % 61 oranında bir grubun ise taşınmayı düşünmedikleri tespit edilmiştir.

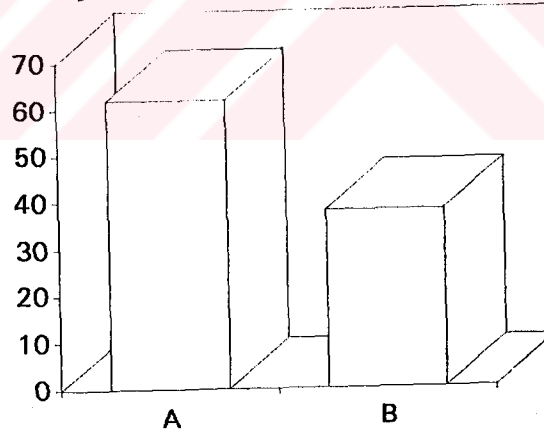
GRAFİK 4.1.22. 9-10. Kısım -Kullanıcıların taşınma konusundaki düşünceleri

Ataköy 9-10. Kısımdan taşınmayı düşünenlere, nedenleri sorulduğunda çeşitli yanıtlar alınmıştır. Taşınmak isteyenlerin arasında % 43 oranında bir çoğunluk, binaların çok yüksek katlı olması ve yaratılan ortamın insandan uzak, yapay bir ortam olduğunu ileri sürmüşlerdir. % 19'u sosyal ilişkilerin azlığından yakınırken, % 19 orana sahip diğer bir grup yerleşimde sosyal aktivite azlığından hoşnutsuzluklarını ifade etmişlerdir. % 11 oranında bir grup, yerleşimin şehir merkezinden uzaklığını olumsuz olarak değerlendirmiş, % 9 oranında bir grup ise otopark sorununu dile getirmiştir.

GRAFİK 4.1.23. 9-10. Kısım - Kullanıcıların taşınmayı isteme nedenleri

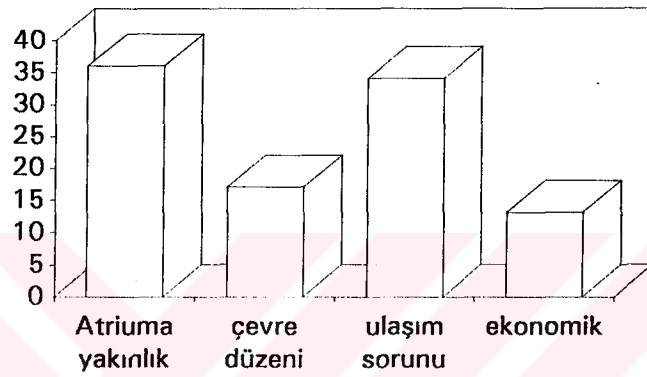
Ataköy 9-10.Kısımda yaşayanlara, yaşamak için Ataköy 7-8. Kısım tercih edip etmeyecekleri sorulmuştur. Verdikleri yanıtlardan, kullanıcıların %62'sinin oturmak için Ataköy 7-8. Kısım tercih edeceklerini, tercih etmeyenlerin oranı ise %38 olduğu tespit edilmiştir.

GRAFİK 4.1.24. 9-10. Kısım - Kullanıcıların yaşamak için 7-8. Kısım tercih etmeleri

Ataköy 7-8. Kısımda yaşamayı tercih etmeyenlere, nedenleri sorulduğunda % 42 gibi büyük bir grup, Ataköy 9-10. Kısım merkezinde olan ve bütün Ataköy'e hizmet veren Atriuma yakınlığının kararlarında etkili neden olduğunu ileri

sürmüşlerdir. Bunu %36 'lık bir oranla, Ataköy 9-10'daki ulaşım imkanlarının daha iyi olduğunu belirten bir grup izlemektedir. % 23 orana sahip bir grup ise, Ataköy 9-10. Kısımın çevre düzeninin daha iyi olduğunu, binaların önünün açık olmasının ve daha iyi manzarası olmasının burayı daha cazip hale getirdiğini belirtmiştir. %13 oranında, daha küçük bir grup ise, Ataköy 9-10. Kısım daha ekonomik olduğu için tercih ettiklerini belirtmiştir.

GRAFİK 4.1.25. 9-10. Kısım - Kullanıcıların 7-8. Kısımı tercih etmeme nedenleri

Yaşamak için, Ataköy 7-8. Kısım tercih edenlere bir takım kriterler verilmiştir. Bu kriterler şunlardır.

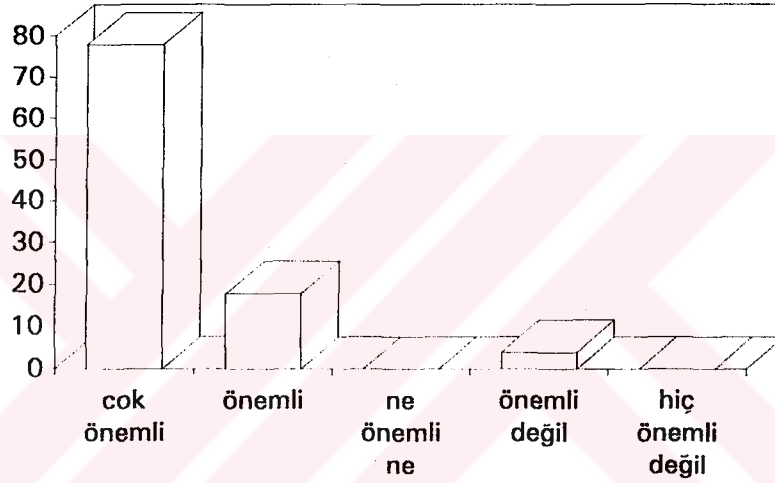
- Kat yüksekliğinin az olması
- Bina cephesinin görsel etkisi
- Çevre düzeninin etkisi

Bu kriterlerin tercihlerinde ne derece etkili olup olmadıklarını saptamak için, bu kriterlere yönelik fikirlerini şu şekilde vermeleri istenmiştir:

- Çok önemli

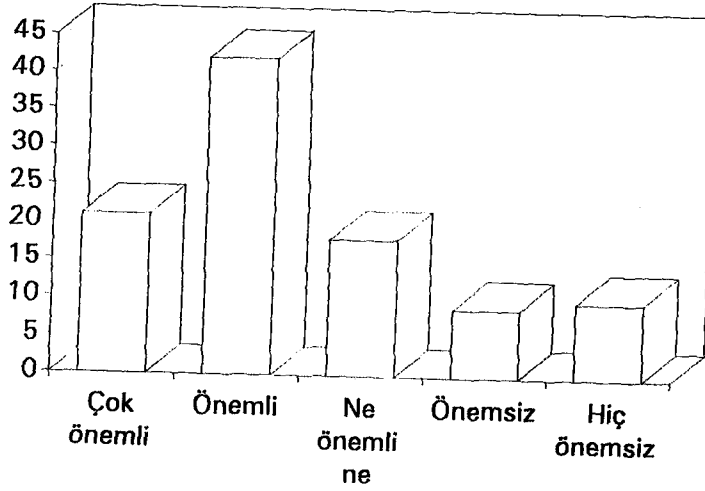
- Önemli
- Ne önemli, ne önemsiz
- Önemli değil
- Hiç önemli değil

Bu kriterlerin arasında kat yüksekliğinin az olmasının çok önemli olduğunu ileri sürenler % 78 gibi büyük bir çoğunluk oluşturmaktadır. Kat yüksekliğinin az olmasını önemli olarak değerlendirenler %18, bunun tercihlerinde etkili olmadığını düşünenler ise % 4 gibi düşük bir orana sahiptir.

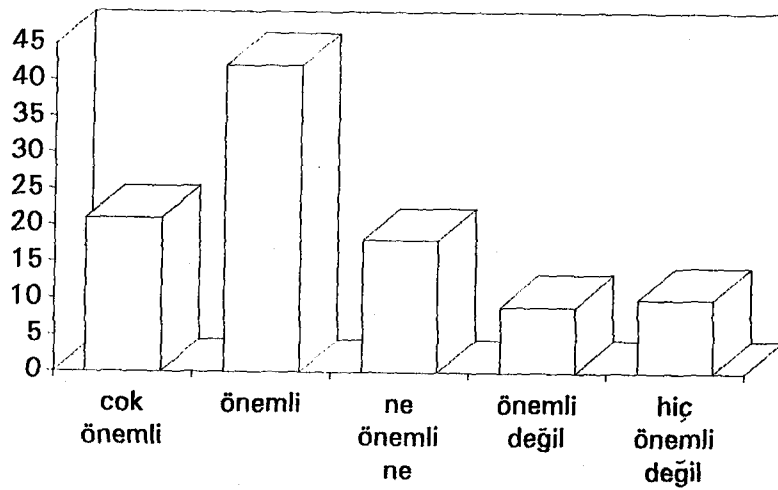
GRAFİK 4.1.26. 9-10. Kısım - Kullanıcıların 7- 8. Kısım tercih etmelerinde kat yüksekliğinin az olmasının etkisi

Ataköy 7-8. Kısımda yaşamayı düşünenler arasında, % 22 oranında bir grup burayı tercih etme nedenleri arasında bina cephelerinin görsel etkisinin çok önemli olduğunu belirtmiştir. % 35'lik bir grup bu konunun tercih sebeplerinde etkili olduğunu, % 20 orana sahip bir grup ise bu konuda kararsız olduklarını dile getirmişlerdir. Bunun yanında % 13 oranında bir grup, bina cephesinin kararlarında etkili olmadığını, % 10 oranında diğer bir grup ise bunun hiç önemli olmadığını belirtmiştir.

GRAFİK 4.1.27. 9-10. Kısım - Kullanıcıların 7- 8. Kısımı tercih etmelerinde bina cephelerinin görsel etkisi

Ataköy 7-8. Kısımda yaşamayı tercih edenlere, yerleşimin çevre düzeninin kararlarındaki etkisi sorulduğunda, bunun çok etkili olduğunu düşünenlerin % 21 oranında, etkili olduğunu düşünenlerin ise % 42 gibi büyük bir çoğunluğu oluşturmakta olduğu gözlenmektedir. % 18 orana sahip bir grup bu konuda kararsızken, tercih edenlerin % 9'u tercihlerinde çevre düzeninin etkili olmadığını, % 10'u ise bunun hiç etkili olmadığını belirtmiştir.

GRAFİK 4.1.27. 9-10. Kısım - Kullanıcıların 7- 8. Kısımı tercih etmelerinde çevre düzeninin etkisi

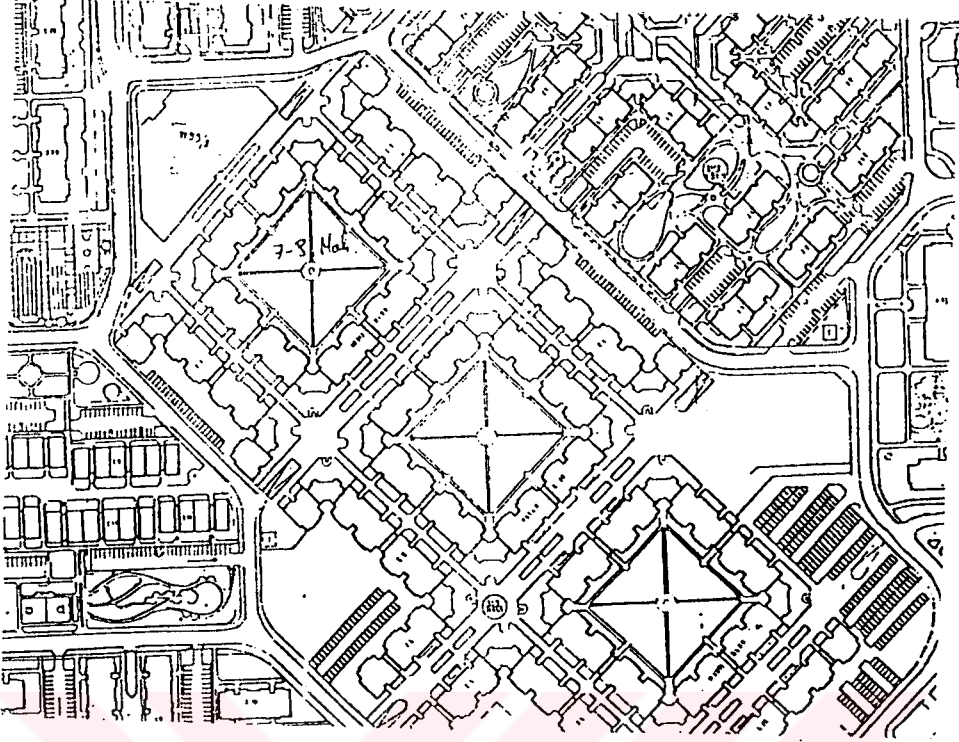
Sonuç olarak, binaların kat yüksekliğinin az olması, Ataköy 7-8. Kısımda yaşamayı tercih etme kararında en etkili neden olduğunu ortaya çıkmıştır. Ataköy 7-8. Kısımının çevre düzeninin etkisinin ve bina cephelerinin görsel etkisinin tercihlerinde daha az etkili olduğu saptanmıştır.

4.2. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşimi

4.2.1. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşiminin Genel Olarak İncelenmesi

Ataköy 9-10. Kısımın güneyinde yeralan Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesinde, 4348 konut bulunmaktadır. 3 etapta yapılan yerleşimde bloklar, 5 blok dışında 6 kat ile sınırlandırılmıştır. Yerleşimin havaalanına yakınlığı ve uçuş konisi içinde bulunması bu kararda etkili olmuştur.

Serpiştirilmiş bloklar yerine, belirli bir düzende oluşturulan yerleşimde, alçak bloklar arasında yaya yolları ve bunlar ile ulaşılan meydanlarda alana hizmet veren dükkanları ile canlı, yaşayan Post-Modern anlayışa göre tasarlanmış bir çevre yaratılmıştır. Gruplandırılmış konut blokları kendi içlerinde ilişkilendirilmiş, avlu sistemi ile siteye ait yarı-kamusal alanlar oluşturulmuştur. Sokak ve iç avlu oluşumları net bir şekilde vurgulanmıştır. Yerleşimde özel alan - yarı-kamusal alan - kamusal alan arasındaki kademeli geçiş net olarak algılanmaktadır. Yarı kamusal alanlar sokaklarla desteklenmiş, tüm alan tanımlanmıştır.

Harita 4.2. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesi

Konut bloklarının konumlanmasındaki karmaşa, bina cephelerinde de gözlenmektedir. Bina cepheleri hareketlidir ve cephelerde tarihsel ve yöresel öğelere rastlanılmaktadır.

Yerleşimde binalardaki renklendirmenin çeşitliliği, monotonluğu kıran, çeşitlilik ve hareketlilik getiren bir etmen olmuştur. Seçilen pastel renklerin düzenlemenin devamı olması, bütünlüğün her elemanla sağlanmaya çalışıldığını göstermektedir.

İç bahçeleri olan Martı, Yosun ve Deniz Bloklarında avlulara kenarlardan girişte, Post-Modern cephe arayışları gerçekleştirilmiştir. Post-Modern çizgilerle zenginleşen bu yan girişler aynı zamanda devam ettikleri için, aynalarda oluşan sonsuz görüntülerin bir benzeri ortaya çıkmaktadır.

7-8. Kısımda çok çeşitli ihtiyaçlara hizmet edilebilecek bir konut yelpazesi oluşturulmaya çalışılmıştır. Yerleşimde tasarlanmış villalar hem taleplerdeki çeşitliliği karşılamış, hem de bloklarla arasındaki farklılıktan dolayı zıt, hareketli kentsel mekanlar oluşturulmuştur.

Resim 4.10. Ataköy 7-8. Kısım Konut Blokları ve Villalardan Bir Görüntü

Ortak açık alanlar, gruplanmış konut bloklarından oluşan siteye ait yarı-kamusal alan niteliğindedir. Açık alanlar, Post-Modernist bir yaklaşımla, konut bloklarıyla ilişkili, tamamı tanımlanmış, yaşayan mekanlar olarak yaratılmıştır. İç bahçede yaratılan mekanlar, dış mekanlarda oluşturulmuş sokaklarla desteklenmiştir. Konut blokları arasında düzenlenen avlular, yeşil alanlar, spor alanları, çocuk oyun alanları ile çağdaş bir yaşam biçimine olanak sağlanmıştır.

Renk unsuru, konut cephelerindeki Post-Modern arayışlar, kent mobilyaları, yeşil alan düzenlemeleri, yer döşemeleri ve aydınlatma elemanları, mekanların canlılığını ve zenginliğini arttırmaktadır.

Resim 4.11. Ataköy 7-8. Kısım Ortak Açık Alanlarından Bir Görüntü

Yerleşimde, Ataköy 9-10. Kısımda bulunan ve tüm Ataköy'e hizmet veren Atrium'a yakınlığı ve tek bir merkezin erişebilirlik açısından yeterli olmadığı düşüncesiyle bir ticaret merkez alanı tasarlanmamıştır. Yerleşimde ticaret alanları, dağınık bir şekilde tasarlanmış, sadece çevresine hizmet veren küçük dükkanlar şeklinde göze çarpmaktadır.

Yerleşimde köşe bloklara yerleştirilen dükkanlar, konutun sokak ve sokağın bir parçası olan dükkanlarla ilişkilene olanağı sağlamıştır. Köşe bloklardaki bodrum ve zemin katın

tamamen dükkan olarak ayrılması, geleneksel sokak anlayışına uygun bir yaklaşımdır.

Resim 4.12. Ataköy 7-8. Kısım Ticaret Alanlarından Bir Görüntü

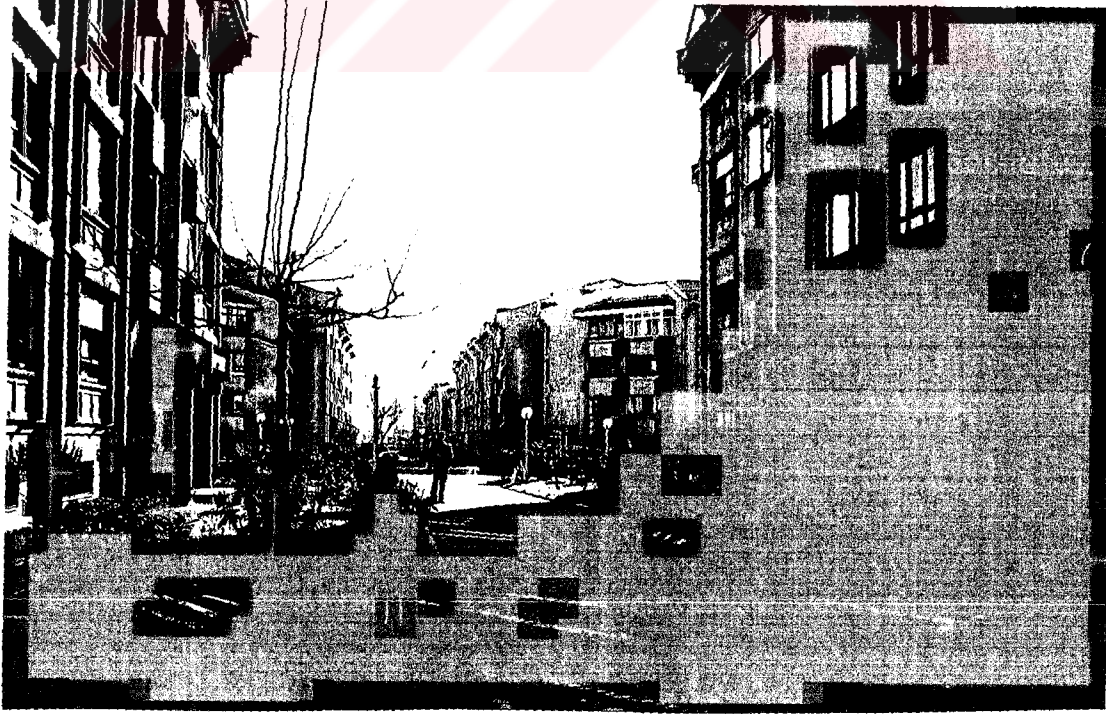
Yerleşimde, dik açılı sistem hakim olmasına rağmen yer yer organik ve radyal düzenler oluşmuştur. Ulaşım sistemi yeterli ve düzenlidir. Yollarda tek yön uygulaması, araç sirkülasyonunu arttırmaktadır. Yerleşimde yaya, bisiklet ve araç trafiği net bir biçimde birbirinden ayrılmıştır. Yolların statik mekanları meydanlarla ilişkilendirmesi sık olarak gerçekleştirilmiştir.

Otoparklar, gruplanmış konut bloklarıyla ilişkili, parçacı ve ölçekli bir şekilde tasarlanmıştır. Kimi yerlerde otoparklar yeraltında planlanarak, görsel olarak kullanıcıyı rahatsız etmemeye çalışılmış, aynı zamanda trafik gürültüsünden mümkün olduğu kadar kaçınılmıştır.

Yerleşimde villarda, garaj sisteminin olmayışı ve en küçük alanların bile otopark olarak değerlendirilmesi olumsuz bir etki yaratmaktadır.

Resim 4.13. Ataköy 7-8. Kısım Otopark Alanlarından Bir Görüntü

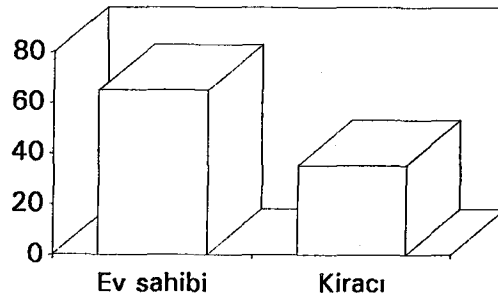
Resim 4.14. Ataköy 7-8. Kısım Yaya Yollarından Bir Görüntü

Yerleşimde yaya - taşıt yolu ayırımı oldukça başarılı bir şekilde sağlanmıştır. Site içinde, konutlararası ve konut - ticaret alanları ilişkisi, yaya yollarıyla gerçekleştirilmektedir. Yaya yolları tasarımında, konut cephelerindeki girişlerde derinlik sağlanmış, plastik öğeler ve mekanlarla kullanıcı memnuniyeti sağlanmıştır.

4.2.2. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşiminin Anket Değerlendirmeleri

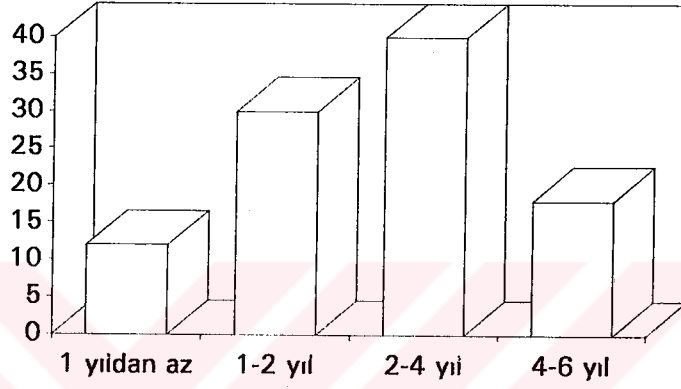
Post-Modern yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 7-8. Kısım yerleşiminde kullanıcıların yerleşimin tasarımı hakkındaki görüşleri, 0.01 oranında yapılan anket değerlendirmeleri ile saptanmaya çalışılmıştır. Daha sonra değerlendirme aşamasında sonuçlar, Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 9-10. Kısım yerleşiminde yapılan anket değerlendirmelerinden ortaya çıkan sonuçlarla karşılaştırılıp, hangi yaklaşımın kullanıcıyı daha çok memnun ettiği tespit edilecektir.

Yapılan anket değerlendirmelerinden Ataköy 7-8. Kısımda ev sahipliğinin % 65 oranında, kiracı oranının ise % 35 oranında olduğu tespit edilmiştir.

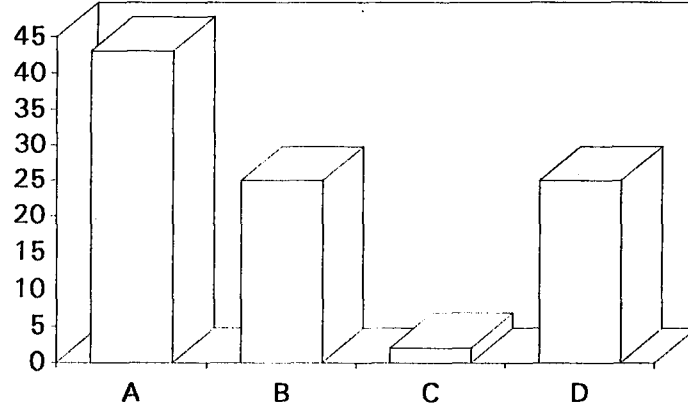
GRAFİK 4.2.1. 7-8. Kısım - Ev sahipliği - Kiracı oranları

Kullanıcıların, bu mahallede oturma süreleri incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlar şöyledir: 1 yıldan az süredir oturanlar %12 oranında, 1-2 yıldır oturanlar %25, 2-4 yıldır oturanlar %25, 4-6 yıldır oturanlar %13 gibi bir orana sahiptir. En fazla oranın, %25 ile burada 1-2 ve 2-4 yıl arasında yaşayanlar arasında olduğu gözlenmiştir.

GRAFİK 4.2.2. 7-8. Kısım - Oturma süresi

Oturdukları bloğun kat yüksekliğinden memnun olup olmadıklarını tespit etmek için sorulan sorulara, kullanıcılar çeşitli yanıtlar vermişlerdir. Değerlendirmelerden oturduğu apartmanın kat yüksekliğinden memnun olanların %43 gibi büyük oranda olduğu ortaya çıkmıştır. Oturduğu bloğun kat yüksekliğinden memnun olmayanlar % 25 oranındadır. % 2 orana sahip bir grup ise, oturdukları bloğun kat yüksekliğinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Kullanıcıların %25'i ise, müstakil bir konutta yaşamak istediklerini belirtmişlerdir.

A Oturduğu Apartmanın Kat Yüksekliğinden Memnun Olanlar

B Oturduğu Apartmanın Kat Yüksekliğinden Memnun Olmayanlar

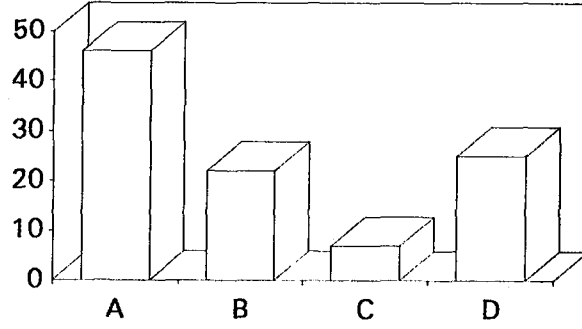
C Oturduğu Apartmanın Kat Yüksekliğinin Önemli Olmadığını Düşünenler

D Müstakil bir konutta yaşamak isteyenler

GRAFİK 4.2.3. 7-8. Kısım - Kat yüksekliği memnuniyeti

Ataköy 7-8. Kısımda kat yüksekliğinden memnun olan kullanıcıların oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Kullanıcılara bloklarda oturduğu kattan memnun olup olmadıklarına yönelik sorulara verdikleri yanıtlara göre bir takım değerlendirmeler yapılmıştır. Oturduğu kattan memnun olanların % 46'lık bir orana sahip olduklara saptanmıştır. Oturduğu katın yüksekliğinden memnun olmayanlar, % 22 gibi bir oran oluşturmaktadır. Oturduğu katın önemli olmadığını düşünenler ise % 7'lik bir orana sahiptir. Kullanıcıların % 25'inin yukarıda açıklandığı gibi müstakil bir konutta yaşamayı tercih ettikleri gözlenmiştir.

A Oturduğu Kattan Memnun Olanlar

B Oturduğu Kat Yüksekliğinden Memnun Olmayanlar

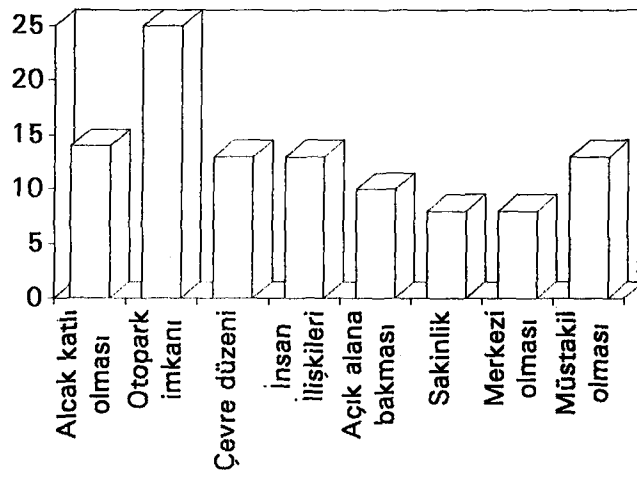
C Oturduğu Kat Yüksekliğinin Önemli Olmadığını Düşünenler

D Müstakil bir konutta yaşamak isteyenler

GRAFİK 4.2.4. 7-8. Kısım - Oturulan kattan memnun olma durumu

Kullanıcılara, Ataköy 7-8. Kısım içinde en beğendikleri blok sorusuna çeşitli yanıtlar vermişlerdir. Yaşayanlara en beğendiği bloğu tercih etme nedenleri sorulduğunda, % 14 oranında bir grubun alçak katlı binaları, % 25 oranında bir grubun otopark imkanının daha iyi olduğu blokları tercih ettikleri saptanmıştır. Kullanıcıların %13'ü çevre düzeninin etkili olduğunu, % 13'ü insan ilişkilerinin daha iyi olduğu blokları tercih ettiklerini açıklamıştır. Kullanıcıların %10'u konutların açık alana bakmasını tercih ederken, % 8'i sakinliği, diğer bir % 8 oranına sahip bir grup ise merkezi alanda yaşamak istediklerini belirtmişlerdir. Kullanıcıların % 13'ü ise müstakil bir konutta yaşama arzusunda olduklarını dile getirmişlerdir.

Görüldüğü gibi, otopark imkanının yeterli olması konut seçiminde en önemli etkenlerden birini oluşturmaktadır.

GRAFİK 4.2.5. 7-8. Kısım - En beğenilen bloğun beğenilme nedenleri

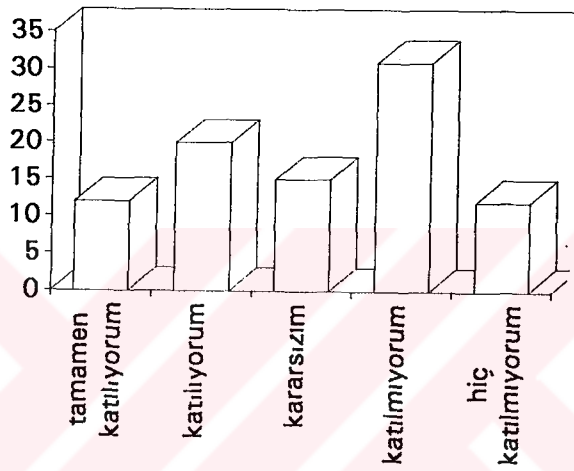
Ataköy 7-8. Kısımda yaşayanlara, çevrenin kendileri üzerinde nasıl bir etki yarattığını konusundaki hipotezlerin doğruluk derecelerini saptamak için, Ataköy 9-10. Kısımda uygulanan ankette olduğu gibi yapılan yorumlar aşağıda verilmektedir:

- Buradaki bütün evler birbirine benziyor.
- Konut dışı alanlar genellikle sessiz ve ıssız oluyor.
- Burada birbirinden çok farklı insanlar yaşıyor.
- Kendimi bu çevreye ait hissediyorum.
- Bazen kendime yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissediyorum.

Bu kriterlere katılma derecelerini tespit etmek için, kullanıcılardan bu kriterlere ilişkin fikirlerini şu şekilde belirtmeleri istenmiştir.

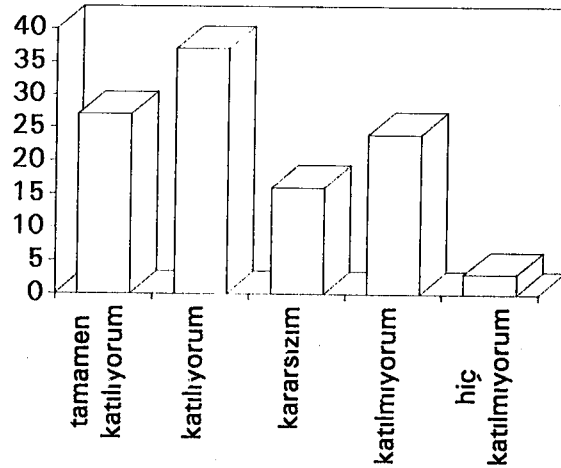
- Tamamen katılıyorum
- Katılıyorum
- Kararsızım
- Katılmıyorum
- Hiç katılmıyorum

Kullanıcıların % 12 gibi bir oranın Ataköy 7-8. Kısımdaki bütün evlerin birbirine benzediği fikrine tamamen katıldığını, % 20'sinin de bu fikre katıldığını belirtmiştir. Bu konuda kararsız olanlar % 15 oranında bir grubu oluştururken, % 31'lik bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda tamamen farklı düşünenler % 12'lik bir grup oluşturmaktadır.

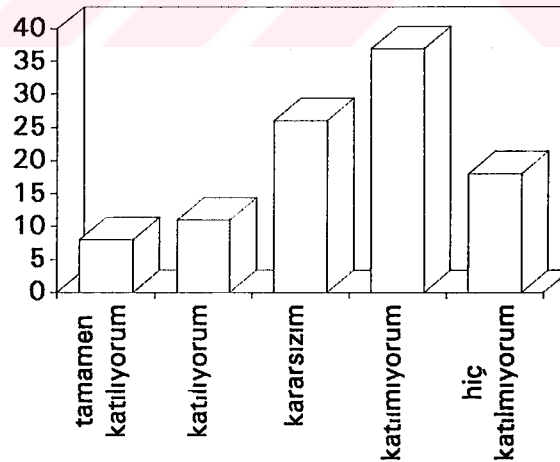
GRAFİK 4.2.6. 7-8. Kısım - Kullanıcıların yerleşimde bütün evlerin birbirine benzerliği konusundaki düşünceleri

Konut dışı alanların genellikle sessiz ve ıssız olduğu fikrine % 27 orana sahip bir grup tamamen katılırken, % 37 oranında bir grup da aynı fikirde olduklarını belirtmiştir. Kullanıcıların % 16'sı, bu fikir konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. % 24 orana sahip bir grup bu fikre katılmazken, % 3 oranında bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini ifade etmişlerdir.

GRAFİK 4.2.7. 7-8. Kısım - Kullanıcıların konut dışı alanların ıssız olması konusundaki düşünceleri

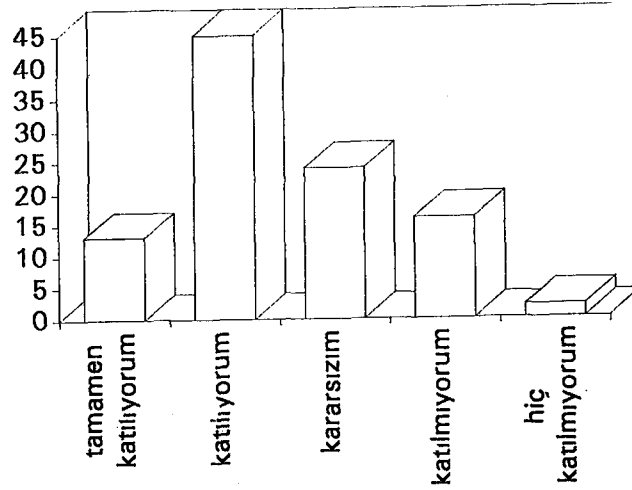
Burada birbirinden çok farklı insanlar yaşadığı fikrine tamamen katılanlar % 8 gibi bir oran oluşturmaktadır. Fikre katılanlar % 11 oranında, kararsız olanlar ise % 26 oranındadır. % 37 orana sahip bir grup bu fikre katılmamış, % 18 oranında bir grup ise tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

GRAFİK 4.2.8. 7-8. Kısım - Yerleşimde farklı insanlar yaşamaya ilişkin düşünceler

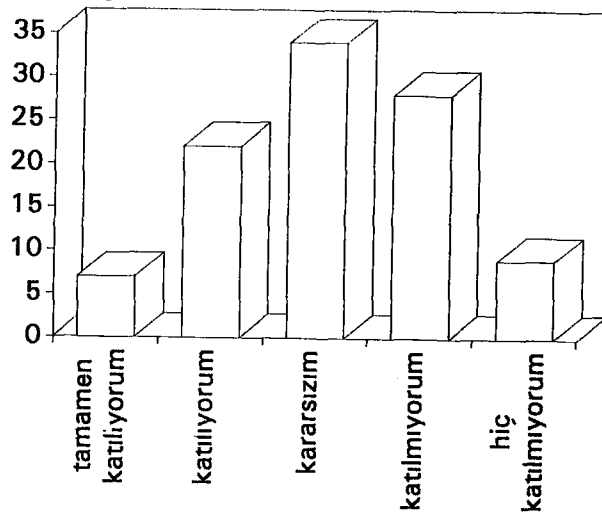
Kendini bu çevreye ait hissetme fikrine tamamen katılanların oranı %13, katılanların oranı ise % 45'dir. Bu konuda kararsız

olanlar % 24 gibi bir oran oluşturmaktadırlar. % 16 orana sahip bir grup kendilerini bu çevreye ait hissetmediklerini , % 2 oranındaki grup ise kendilerini bu çevreye hiç ait hissetmediklerine belirtmiştir.

GRAFİK 4.2.9. 7-8. Kısım - Kullanıcıların kendilerini çevreye ait hissetmeleri konusunda düşünceleri

Kendini yerleşim içinde kaybetmiş gibi hissetme fikrine tamamen katılanların oranı % 7, katılanların oranı ise % 22'dir. % 34 oranında bir grup bu konuda kararsızdır. % 28'lik bir grup bu fikre katılmadığını, % 9'luk bir grup ise hiç katılmadığını belirtmiştir.

GRAFİK 4.2.10. 7-8. Kısım - Kullanıcıların kendilerini yerleşim içinde kaybolmuş hissetme düşünceleri

Sonuç olarak şu gibi değerlendirmeler ortaya çıkmaktadır.

- Yaşayanların, Ataköy 7-8. Kısımda bütün evlerin birbirlerine benzediği fikrine katılmaları konusunda odaklaşma görülmemektedir.
Konutdışı alanların genellikle sessiz ve ıssız olduğu fikrine katılmaları konusunda odaklaşma görülmemektedir.
- Yerleşimde birbirinden çok farklı insanların yaşadığı fikrine katılanların, % 55 oranındadır.
- Kullanıcılar içinde kendini bu çevreye ait hissedener % 58 oranındadır. Bu konuda kararsızların % 24'le büyük bir oranı oluşturdukları tespit edilmiştir.
- Kendini yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissetme konusunda kararsızların % 34 gibi büyük bir orana sahip oldukları gözlenmiştir. Bu fikre katılmayanların oranı çoğunluk göstermektedir.

Ataköy 7-8. Kısım yaşayanlarına, evre düzenine ilişkin bir takım yorumlar yapmaları istenmiştir. İleri sürülen bir takım fikirlere katılımları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir:

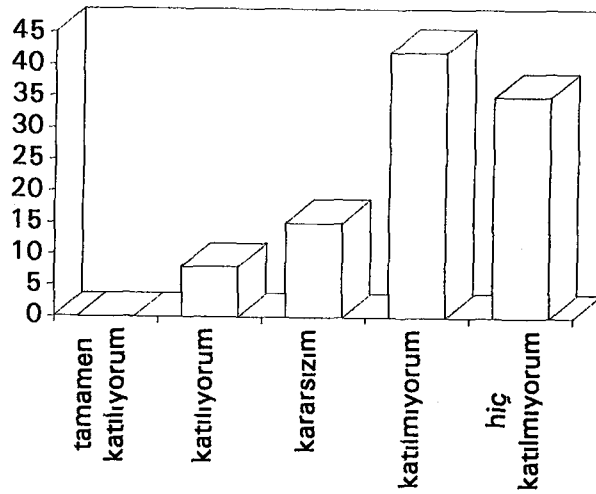
- Ortak açık alanlar konut alanlarıyla ilişkisiz olarak tasarlanmıştır.
- Parklar genellikle تنها oluyor.
- Ortak açık alanlarda hiç tanıdığım kişilerle karşılaşmıyorum.
- Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir alana açılmasının olumlu olduğunu düşünüyorum.
- Yaya yollarını genelde az insan kullanıyor.
- Yaya yollarını monoton ve sıkıcı buluyorum.
- Otopark alanlarının görüntüsünü rahatsız edici buluyorum.

- Otopark- konut ilişkisini olumlu buluyorum.

Yaşayanların yukarıda ileri sürülen fikirlere katılım derecesini tespit etmek için, yorumların aşağıda verilen çerçevede yapılması istenmiştir.

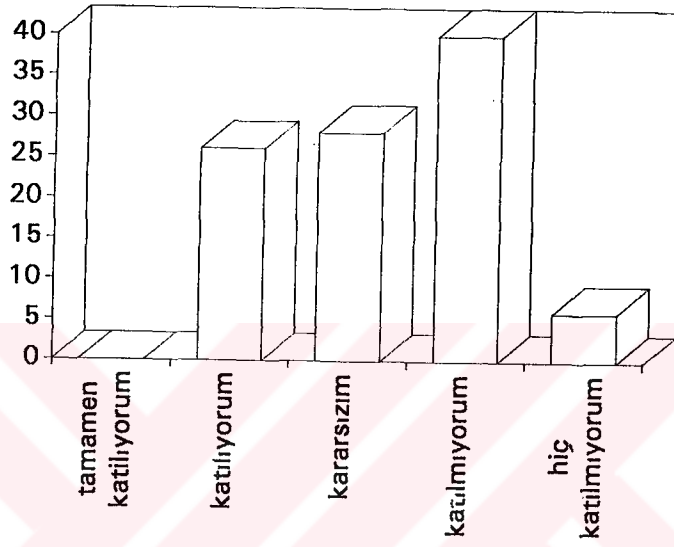
- Tamamen katılıyorum
- Katılıyorum
- Kararsızım
- Katılmıyorum
- Hiç katılmıyorum

Değerlendirmelere göre, ortak açık alanların tasarımının konutlarla ilişkisi sağlanmadan yapıldığı fikrine, tamamen katılan yoktur. % 8 oranında bir grup bu fikre katılmakta iken, % 15'lik bir grup bu konuda kararsızlıklarını belirtmişlerdir. % 42 oranında bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. % 35 oranında bir grup ise tamamen farklı düşündüklerini açıklamışlardır.

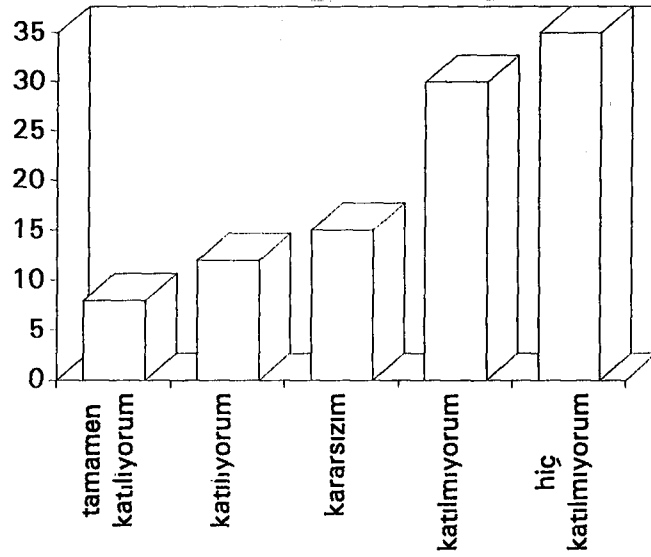
GRAFİK 4.2.11. 7-8. Kısım - Ortak açık alan - konut alanı ilişkisi

Parkların تنها olduğu fikrine tamamen katılan yoktur. % 26 gibi bir grup bu fikre katılırken, bu konuda % 28'lik bir grup yorumsuz kalmıştır. % 40 orana sahip bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtirken, % 6 oranında küçük bir grupta tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

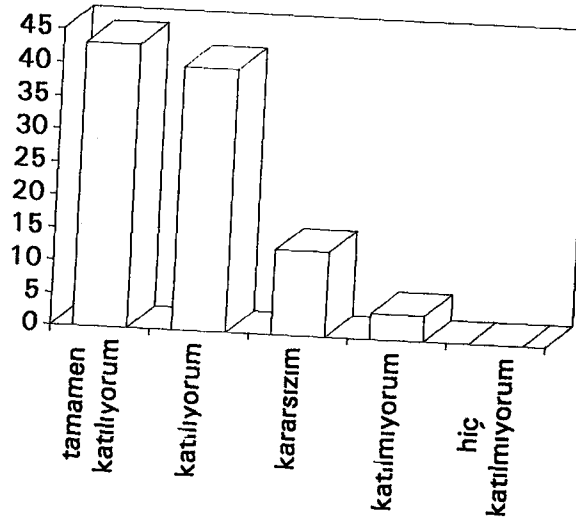
GRAFİK 4.2.12. 7-8. Kısım - Kullanıcıların parkların تنها olması konusundaki düşünceleri

Kullanıcıların % 8'i ortak açık alanlarda tanıdık kimselere kesinlikle rastlamadıklarını belirtmişlerdir. % 12'lik bir grup da fikre katılmaktadır. % 15 orana sahip bir grup bu konuda kararsızken, % 30 orana sahip bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Yaşayanların % 35'i ise, tamamen farklı düşünmektedirler.

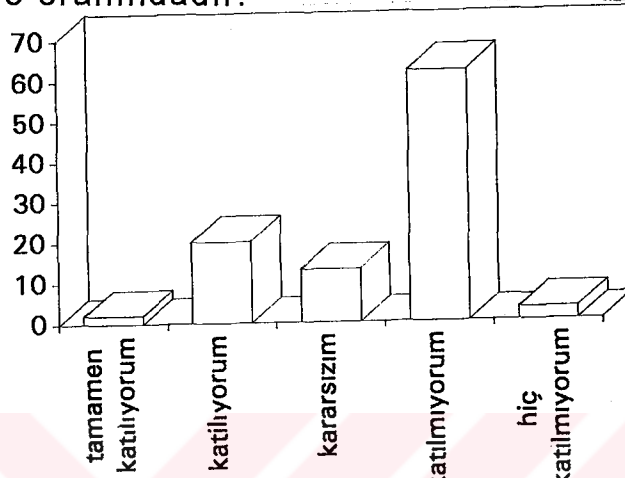
GRAFİK 4.2.13. 7-8. Kısım - Kullanıcıların ortak açık alanlardaki kişilerle olan ilişkisi

Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir alana açılıp açılmasına yönelik fikre % 43 oranında tamamen katılım görülmektedir. % 40'lık bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 13 oranındadır. % 4 gibi küçük bir grup bu konuda farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

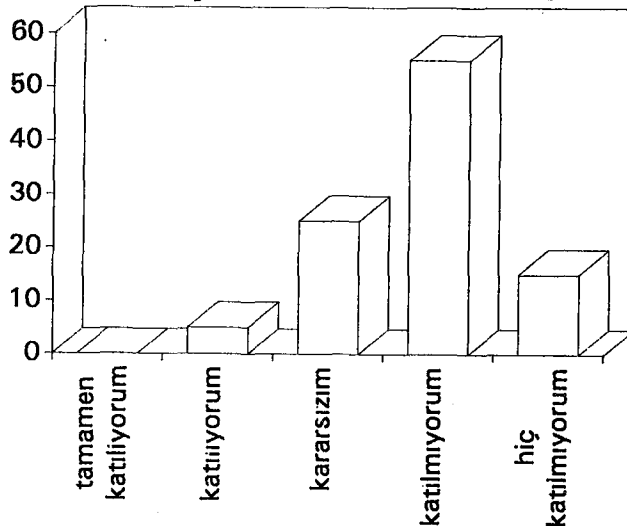
GRAFİK 4.2.14. 7-8. Kısım - Kamusal alan - Özel alan ilişkisi konusundaki düşünceler

Yaya yollarını genelde az kullanılması fikrine tamamen katılanlar % 2 oranında, katılanlar % 20 oranındadır. % 13'ü bu konuda kararsızken, % 62 gibi büyük bir orana sahip bir grup bu fikre katılmamaktadır. Bu konuda tamamen karşı çıkanlar % 3 oranındadır.

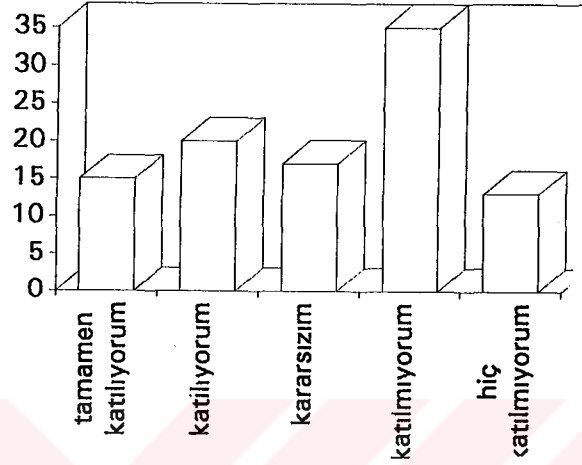
GRAFİK 4.2.15. 7-8. Kısım - Yaya yolları kullanımı

Kullanıcılardan yaya yollarının monoton ve sıkıcı olduğu fikrine tamamen katılan olmamıştır. % 5'lik bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 25 oranındadır. % 55'i bu fikre katılmazken, % 15 gibi bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

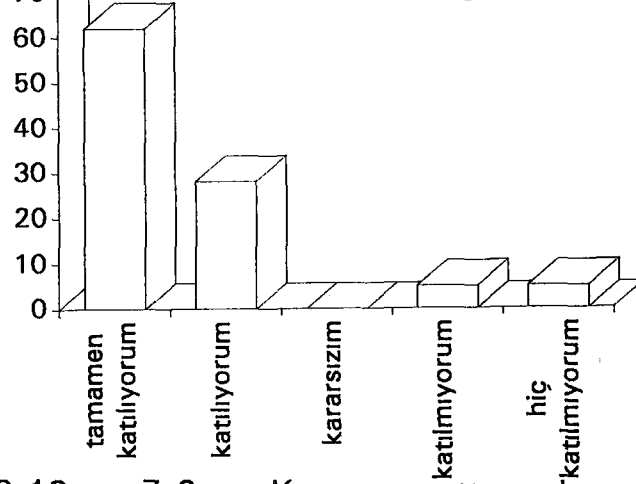
GRAFİK 4.2.16. 7-8. Kısım - Yaya yolları tasarıma ilişkin düşünceler

Otoparkların görüntüsünün rahatsız edici olduğu fikrine % 15 oranında tamamen katılım görülmektedir. % 20'lik bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsızlar, % 17 oranındadır. % 35'i bu fikre katılmazken, % 13 orana sahip bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

GRAFİK 4.2.17. 7-8. Kısım - Otopark alanlarının görüntüsü konusundaki düşünceler

Yaşayanların % 62'si otopark ve konut ilişkisinin olumlu olduğu fikrine tamamen katılmaktadır. % 28'lik bir grup da bu fikre katıldıklarını belirtmiştir. Bu konuda kararsız olan yoktur. % 5'i bu fikre katılmazken, % 5 orana sahip bir grup bu konuda tamamen farklı düşündüklerini belirtmişlerdir.

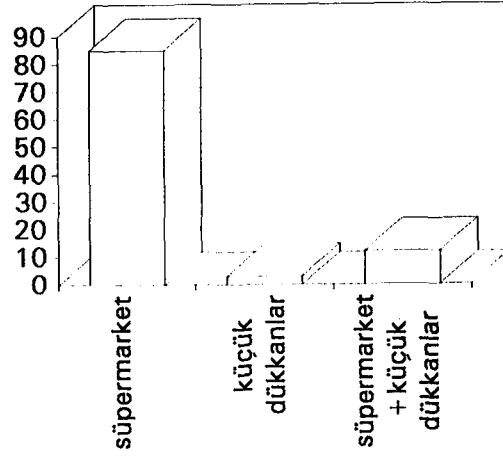

GRAFİK 4.2.18. 7-8. Kısım - Otopark - konut ilişkisi konusundaki düşünceler

Değerlendirmelerden çıkan sonuçlar şunlardır:

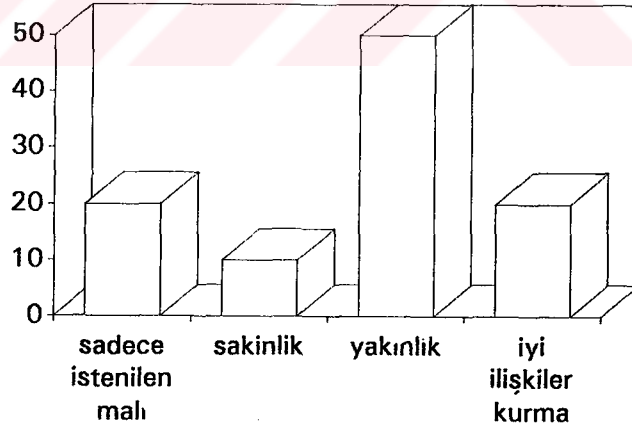
- Kullanıcıların % 77 orana sahip bir grubu, ortak açık alanlar ve konut alanları ilişkisinin olumlu olarak tasarlandığını düşünmektedir.
- Kullanıcıların % 26 orana sahip bir grubu parkların genellikle تنها olduğunu düşünmektedir. Bu konuya katılmayanların oranı % 28'dir.
- Kullanıcıların % 20'lik bir bölümü ortak açık alanlarda tanıdığı kişilerle hiç karşılaşmadığını düşünmektedirler. Bu fikre katılmayanların oranı ise % 65'dir.
- Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir alana açılmasından memnun olanlar, % 83 gibi büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır.
- Yaşayanların % 65 gibi bir çoğunluğu, yaya yollarını genelde az insan kullandığı fikrine katılmamaktadır.
- Kullanıcıların % 70 gibi büyük bir bölümü, yaya yollarının monoton ve sıkıcı olduğu düşüncesine katılmamaktadır.
- Yaşayanların % 35 gibi bir oranı, otopark alanlarının görüntüsünü rahatsız edici bulmaktadır.
- Kullanıcıların % 90 gibi büyük bir bölümü, otopark - konut ilişkisinin olumlu olduğu düşüncesindedir.

Kullanıcıların, alışveriş için hangi tür yerleri tercih ettiklerini saptamak için sorulan soruya verilen cevaplardan % 85 gibi büyük bir çoğunluğun süpermarketi tercih ettiği ortaya çıkmıştır. % 3 gibi küçük bir grubun, küçük dükkanlardan alışveriş etmeyi tercih ettikleri saptanmıştır. Kullanıcıların % 12'si de kimi zaman süpermarketi, kimi zamanda küçük dükkanları tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

GRAFİK 4.2.19. 7-8. Kısım - Kullanıcıların alışveriş yeri tercihleri

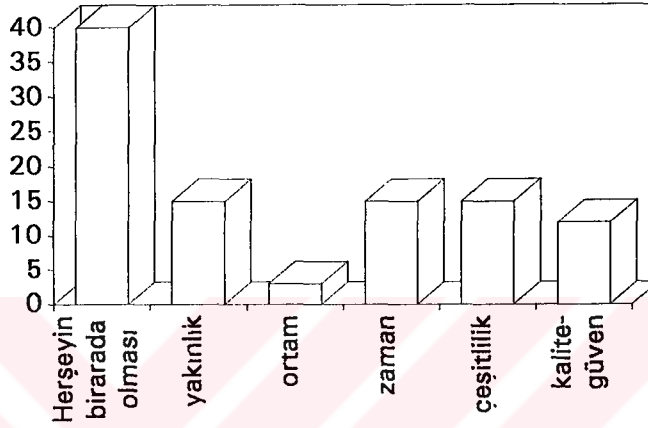
Küçük dükkanları tercih edenlerin % 20'si sadece isteneni bulma imkanının kararlarında etkili olduğunu belirtmişlerdir. % 10'luk bir kesim sakinliğin önemli olduğunu, % 50 gibi büyük bir grup da yakın olması nedeniyle küçük dükkanları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. % 20'si ise iyi ilişkiler kurma imkanının kararlarında etkili olduğunu belirtmişlerdir.

GRAFİK 4.2.20. 7-8. Kısım - Küçük dükkanların tercih edilme nedenleri

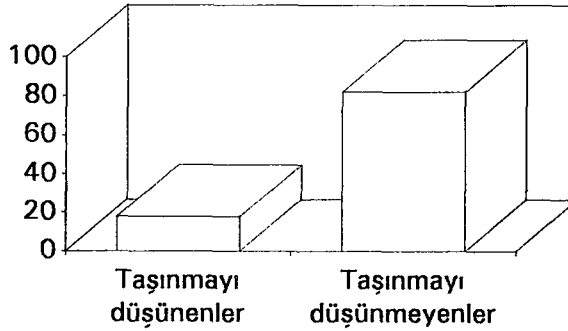
% 40 gibi bir çoğunluk tercihlerinde herşeyin birarada olması nedeniyle alışveriş yaparken süpermarketi tercih ettiklerini

belirtmişlerdir. Kullanıcıların % 15'i süpermarketi yakınlığı nedeniyle tercih ederken, diğer bir % 3 orana sahip grup da ortam ve rahatlığın tercihlerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. % 15 oranına sahip bir grup zamandan tasarruf etme amacıyla süpermarketi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. % 15'lik bir grup çeşit fazlalığı nedeniyle, %12 oranında bir grup ise kalite ve güvenin önemli olduğunu belirtmiştir.

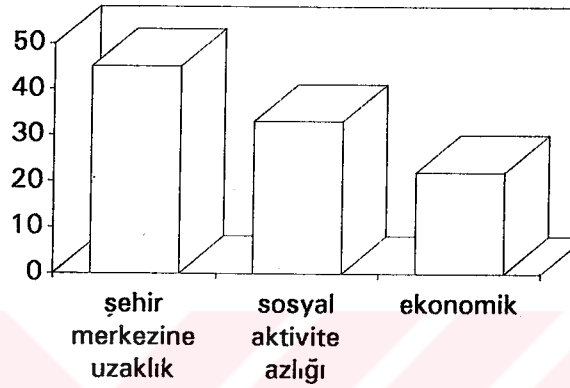
GRAFİK 4.2.21. 7-8. Kısım - Süpermarketlerin tercih edilme nedenleri

Kullanıcılara buradan taşınmayı düşünüp düşünmedikleri sorulmuştur. Verilen yanıtlardan % 18'inin taşınmayı düşündüğünü, % 82 oranında bir grubun ise taşınmayı düşünmedikleri tespit edilmiştir.

GRAFİK 4.2.22. 7-8. Kısım -Kullanıcıların taşınma konusundaki düşünceleri

Ataköy 7-8. Kısımdan taşınmayı düşünenlere, nedenleri sorulduğunda çeşitli yanıtlar alınmıştır. Taşınmak isteyenlerin arasında % 45 oranında bir çoğunluk, yerleşimin şehir merkezinden uzaklığının buna etken olduğunu ileri sürmüştür. % 33'ü sosyal aktivitenin azlığından yakınırken, % 22 orana sahip diğer bir grup ekonomik nedenler yüzünden taşınmayı düşündüklerini belirtmişlerdir.

GRAFİK 4.2.23. 7-8. Kısım - Kullanıcıların taşınmayı isteme nedenleri

Yaşayanlara, Ataköy 7-8. Kısmı tercih etme nedenlerine yönelik bir takım kriterler verilmiştir. Bu kriterler şunlardır.

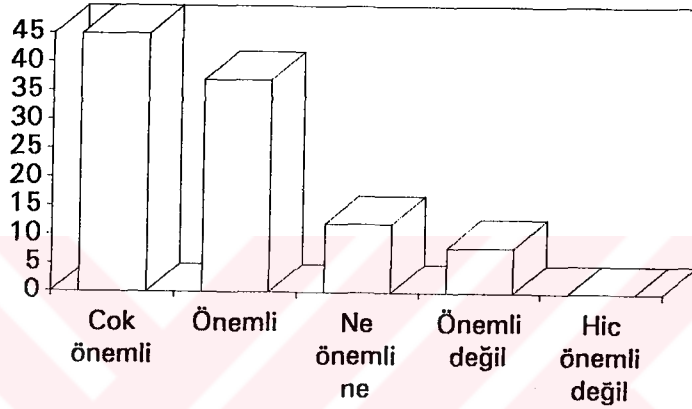
- Kat yüksekliğinin az olması
- Bina cephesinin görsel etkisi
- Çevre düzeninin etkisi

Bu kriterlerin tercihlerinde ne derece etkili olup olmadıklarını saptamak için, bu kriterlere yönelik fikirlerini şu şekilde vermeleri istenmiştir:

- Çok önemli
- Önemli
- Ne önemli, ne önemsiz
- Önemli değil

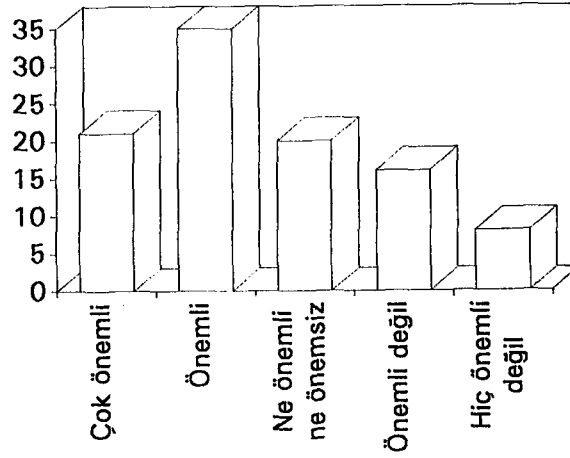
- Hiç önemli değil

Bu kriterlerin arasında kat yüksekliğinin az olmasının çok önemli olduğunu ileri sürenler % 45, kat yüksekliğini önemli olarak değerlendirenler %37 gibi büyük bir çoğunluk oluşturmaktadır. Bu konuda kararsız olanlar % 12 oranında, bunun tercihlerinde etkili olmadığını düşünenler ise % 8 gibi düşük bir orana sahiptir.

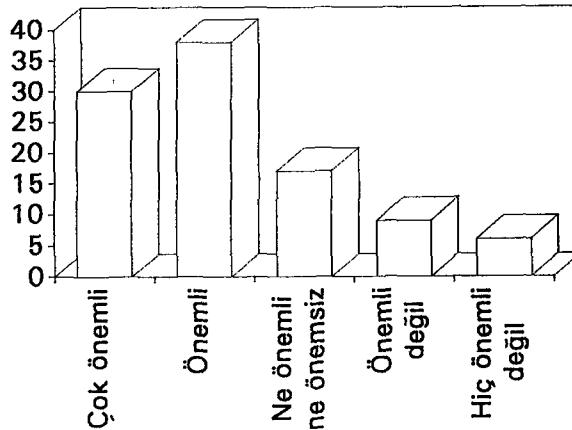
GRAFİK 4.2.24. 7-8. Kısım - Kullanıcıların 7- 8. Kısımı tercih etmelerinde kat yüksekliğinin az olmasının etkisi

Ataköy 7-8. Kısımda yaşamayı düşünenler arasında, % 21 oranında bir grup burayı tercih etme nedenleri arasında bina cephelerinin görsel etkisinin çok önemli olduğunu belirtmiştir. % 35'lik bir grup bu konunun tercih sebeplerinde etkili olduğunu, % 20 orana sahip bir grup ise bu konuda kararsız olduklarını dile getirmişlerdir. Bunun yanında % 16 oranında bir grup, bina cephesinin kararlarında etkili olmadığını, % 8 oranında diğer bir grup ise bunun hiç önemli olmadığını belirtmiştir.

GRAFİK 4.2.25. 7-8. Kısım - Kullanıcıların 7- 8. Kısımı tercih etmelerinde bina cephelerinin görsel etkisi

Ataköy 7-8. Kısımda yaşamayı tercih edenlere, yerleşimin çevre düzeninin kararlarındaki etkisi sorulduğunda, bunun çok etkili olduğunu düşünenlerin % 30 oranında, etkili olduğunu düşünenlerin ise % 38 gibi büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. % 17 orana sahip bir grup bu konuda kararsızken, tercih edenlerin % 9'u tercihlerinde çevre düzeninin etkili olmadığını, % 6'sı ise bunun hiç etkili olmadığını belirtmiştir.

GRAFİK 4.2.26. 7-8. Kısım - Kullanıcıların 7 - 8. Kısımı tercih etmelerinde bina cephelerinin görsel etkisi

4.3. Ataköy 9-10. Kısım ve Ataköy 7-8. Kısım Yerleşimlerinin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

Modernist ve Post Modernist yaklaşımında tasarlanmış toplu konut yerleşimlerinin, kullanıcı üzerindeki etkisinin gözlenmesi ve memnuniyetlerinin tespit edilmesi için, Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 9-10. Kısım ve Post Modernist yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 7-8. Kısım incelenmiş ve yapılan anket çalışmalarından bir takım sonuçlar ortaya çıkartılmıştır. Bu sonuçların karşılaştırılarak, hangi yaklaşımla tasarlanmış yaşam çevrelerinin kullanıcıyı memnun ettiğinin tespit edilmesi, incelemenin amacını oluşturmaktadır.

Bu iki yerleşimde anket sonuçları 4 ana başlık altında incelenecektir.

- Yerleşim dokusu
- Konut
- Ortak açık alanlar
- Ticaret alanı
- Ulaşım

4.3.1. Yerleşim Dokusu

Yerleşim dokusu ve çevre düzeni üzerinde, kullanıcıların düşüncelerini saptamak için sorulan sorulara verilen yanıtlardan bir takım sonuçlar çıkarılmıştır.

Ataköy 9-10. Kısımda, kullanıcıların % 76 gibi bir çoğunluğu, bütün evlerin birbirine benzediğini düşünmektedir. Ataköy 7-8.

Kısımda ise % 43 oranında bir grup bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Ataköy 7-8. Kısımda kullanıcının, konutların farklı olması nedeniyle konutunu sahiplenebilmekte, konutuyla psikolojik bütünleşmeyi gerçekleştirebilmektedir.

Ataköy 9-10. Kısımda yaşayanların arasında % 72 oranında bir çoğunluk konut dışı alanların genellikle sessiz ve ıssız olduğunu düşünürken, Ataköy 7-8. Kısımda bu fikre katılmayanlar çoğunlukta olmasına rağmen, bu konuda kararsız olanlar ve bu fikre katılanların oranının da oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Yerleşimde insan ilişkileriyle ilgili soruya verilen yanıtlardan, Ataköy 9-10. Kısımda yaşayanların % 83 gibi büyük bir bölümünün, yerleşimde çok farklı insanların yaşadığını düşündüğü saptanmıştır. Ataköy 7-8. Kısımda bu oran oldukça düşmekte olduğu, bu fikre katılmayanların çoğunluğu oluşturdukları ortaya çıkmıştır. Ataköy 7-8. Kısımda, insan ilişkilerin daha yoğun olduğu görülmektedir.

Çevre - insan ilişkilerine yönelik sorulan soruya, Ataköy 9-10. Kısımda yaşayanların büyük bir bölümü kendilerini çevreye ait hissetmedikleri cevabını vermişlerse de bu konuda kararsızların oranı da oldukça fazladır. Ataköy 7-8. Kısımda ise kullanıcıların verdikleri cevaplardan kendilerini tasarlanan çevreye ait hissedenlerin oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Ataköy 7-8. Kısımda yerleşimin kullanıcılara, bir mekan parçasına ait olma, dış etkilere karşı sembolik olarak korunma olanağı etme duygusu verdiği görülmektedir.

Ataköy 9-10. Kısımda, kullanıcıların kendilerini kaybolmuş gibi hissedendenlerin oranı, Ataköy 7-8. Kısımdaki bu fikre katılanların oranından fazla olduğu görülmektedir.

Ataköy 9-10. Kısımda kullanıcıların % 75 gibi büyük bir çoğunluğu konut girişlerinin sokak yerine yarı-kamusal bir mekana açılmasını istediklerini belirtmişlerdir. Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesinde kamusal, yarı-kamusal, özel alan arasındaki kademeli geçiştten % 83 oranında bir grup memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Ataköy 9-10. Kısımda yaşayanların oturmak için Ataköy 7-8. Kısımı tercih edenler içinde, çevre düzeninin kararlarında önemli bir etken olduğunu düşünenler % 63 oranındadır.

Ataköy 7-8. Kısımda yaşayanların ise, % 68'lik orana sahip bir bölümü, çevre düzeninin burada oturmayı tercih etmelerinde önemli olduğunu düşünmektedir.

4.3.2. Konut

Ataköy 9-10. Kısımda kullanıcıların, en beğendikleri blokların alçak katlı bloklar olduğu saptanmıştır. Bunun yanında merkeze yakınlık, çevre düzeni ve otopark imkanının iyi olması gibi özellikler de konutun tercih edilmesinde rol oynamaktadır.

Ataköy 7-8. Kısımda konut seçiminde, otopark imkanlarının iyi olması en önemli kriter olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında konut binasının az katlı olması, çevre düzeni, insan ilişkileri, konutun açık alana bakması, sakinliği ve merkezi olması da arzu edilen özellikler arasına girmektedir.

Kullanıcılara, 7-8. Kısımda yaşamayı tercih etmelerinde etkili olabilecek kriterler içinde, kat yüksekliğinin az olması, hem Ataköy 9-10. Kısımda hem de Ataköy 7-8. Kısımda yaşayanların çok önem verdikleri bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genellikle yüksek blokların bulunduğu Ataköy 9-10. Kısımda, kat yüksekliğinden memnuniyetin % 10 gibi az olduğu, oturduğu bloğun kat yüksekliğinden memnun olmayanların ise % 63 gibi büyük bir oranda olduğu tespit edilmiştir. % 30 oranında bir grup oturduğu kattan memnunken, % 52 oranında bir grup oturduğu kattan memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Ataköy 7-8. Kısımda, oturulan bloğun kat yüksekliğine ve oturulan kata memnuniyetin fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Oturmak için Ataköy 7-8. Kısımı tercih edenler içinde, bina cephelerinin görsel etkisinin varlığının, kat yüksekliğinin az olması kadar değilse bile, oldukça önemli olduğu tespit edilmiştir.

4.3.3. Ortak Açık Alanlar

Ataköy 9-10. Kısımda kullanıcıların % 86 büyük bir bölümü, ortak açık alanların konut alanlarıyla ilişkisinin sağlanmadığı görüşündedir. Ataköy 7-8. Kısımda ise büyük bir çoğunluk bu fikre katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda her iki yerleşimde kullanıcı memnuniyeti açısından büyük bir fark göze çarpmaktadır.

Ataköy 9-10. Kısımda kullanıcılar arasında, parkların çok fazla kullanılmadığı, genellikle sessiz olduğu fikrine katılanlar

çoğunluktadır. Ataköy 7-8. Kısımda ise parkların kullanılan, canlı, yaşayan mekanlar olduğu düşünülmektedir.

Ataköy 7-8. Kısımdaki ortak açık alanlarda sosyal ilişkilerin, Ataköy 9-10. Kısımdaki ortak açık alanlardan daha iyi olduğu saptanmıştır.

Değerlendirmelere göre, Ataköy 7-8. Kısım kullanıcılarının, ortak açık alanların tasarımından, çevre ile ilişkisinden daha memnun olduğu görülmektedir.

4.3.4. Ticaret Alanları

Ataköy 9-10. Kısımda ve Ataköy 7-8. Kısımda yaşayanların büyük bir bölümü, toplu alışveriş imkanı nedeniyle büyük dükkanları tercih etmektedir. Bu konuda anket sonuçlarından net bir çıkarım alınamamakla birlikte, gözlemlere göre, günlük alışveriş için gerekli olan dükkanların erişilebilirliğine ilişkin şikayetler oldukça fazladır. Ataköy 7-8. Kısımda hem bu yüzden, hem de Atriuma yakınlık nedeniyle, merkezi bir ticaret alanı tasarlanmamıştır. Yerleşimin merkezindeki Deniz, Yosun ve Martı Sitelerinde konut bloklarının birleşme köşeleri ayrı ayrı ticaret alanları olarak tasarlanmıştır.

4.3.5. Ulaşım

Yaya yolları tasarımına ilişkin, Ataköy 9-10. Kısımda, yaya yollarının monoton bir şekilde tasarlandığı fikrine katılıp katılmamak konusunda kararsız olanların çoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Bu fikre katılanların oranı, katılmayanların oranına oldukça yakın olmasına rağmen bir miktar daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ataköy 7-8. Kısımda ise, kullanıcıların

çoğu, yaya yollarının süprizli, hareketli olduğunu düşünmektedir.

Değerlendirmelere göre, Ataköy 9-10. Kısımda yaya yolu kullanımı, Ataköy 7-8. Kısımdaki yaya yolu kullanımından daha azdır.

Otopark alanına yönelik sorularda ise, Ataköy 9-10. Kısımdaki çoğunluk otoparkların görüntüsünü rahatsız edici bulurken, Ataköy 7-8. Kısımda bu fikre katılmayanların oranının daha az olduğu görülmüştür.

Otopark - konut ilişkisinin olumluğu konusunda, Ataköy 9-10. Kısımda kullanıcıların çoğu kararsız kalmış ve bu konuda bir odaklanma oluşmamıştır. Ataköy 7-8. Kısımda ise, otopark - konut ilişkisinin olumlu olduğunu düşünenlerin oranının fazla olduğu gözlenmiştir.

Genel olarak, taşınma istekleri sorulduğunda, Ataköy 9-10. Kısımda yaşayanların % 39'unun taşınmayı düşündüğü, % 61'inin taşınmayı düşünmediği tespit edilmiştir. Taşınmayı isteyenlerin çoğunluğu, binaların yüksek olmasından ve yaratılan ortamın yapaylığından yakınırken, sosyal ilişki yetersizliğini, sosyal aktivite azlığını ve yerleşimin şehir merkezinden uzaklığını olumsuz olarak değerlendirmiştir.

Ataköy 7-8. Kısımda, % 18 oranında bir grup taşınmayı düşünürken, % 82 oranında bir grup taşınmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir. Taşınmayı düşünenler, yerleşimin şehir merkezine uzaklığı, sosyal aktivite azlığı ve ekonomik nedenleri ileri sürmüşlerdir.

Sonuçlardan anlaşıldığına göre, kullanıcı gerek çevre düzeninin görsel etkisi gerek sosyal iletişim, çevreye bağlılık, çevreyle özdeşleşme gibi psikolojik gereksinimlerini karşılaması nedeniyle, Post-Modern yaklaşımla tasarlanmış Ataköy 7-8. Kısım Yerleşmesini yaşama mekanı olarak daha uygun bulmaktadır.

BÖLÜM 5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İlk olarak Eski Mısır'da Kahun İşçi Yerleşmelerinde görülen toplu konut olayı, sanayi devrimi sonrası, büyük miktarda işçinin gittikçe kötüleşen barınma soruna bir çözüm olarak ortaya atılmıştır. Sosyal ütöistlerin toplu yaşam önerilerinde, doğaya dönüş ve kısıtlı ekonomik güce sahip insanların hayat koşullarını düzeltilme gayesi yatmaktadır. Ütopyalarda, paket bir yerleşim önerisi getirilmekteydi. Sanayi devrimi sonrası dönemin ana düşüncesi olan "bireysellik" ve "kendiliğindenlik"ten farklı olarak, yüm yaşam tanımlanmış ve sınırlanmıştır.

1920'li yıllarda gelişen Modern Mimari, kendini sanayi devrimi etkisiyle gerçekleşen hızlı toplumsal ve teknolojik gelişmeler karşısında yalnız kalmış hisseden bireyin tepkisi olarak ortaya çıkmıştır.

Modern mimari yaklaşımlarda, sanayi devrimi sonrasındaki kötü yaşama koşullarının düzeltilmesi ana gaye olmuş, konut alanlarında kullanıcıya max güneş, hava, yeşil alan sağlanması en önemle üzerinde durulan konu olmuştur. Donatım ve standartlar belirlenmiştir. Gelişen teknoloji ile gerçekleştirilen yeni üretim yöntemleri, prefabrikasyon ve standardizasyon toplu konut üretiminde kullanılmıştır.

1980 sonrası yapılan toplu konut uygulamalarında ise Post-Modern yaklaşımlar göze çarpmaktadır. İnşaat ve çevre kalitesine, kullanıcı memnuniyetine verilen önem artmış, bu arada tasarımın rantı arttırdığı gözlenmiştir.

Araştırmada, toplu konut yerleşimleri tasarımının gelişim süreci, bu süreçte etkili olan ve günümüzde etkisi hala devam eden Modernist ve Post-Modern yaklaşımların, toplu konut yerleşimlerine yansması incelenmiştir. Modernist ve Post-Modern yaklaşımlarla tasarlanmış toplu konut yerleşimlerin, kullanıcı üzerindeki etkisinin ve yaşama mekanı olarak hangi tür çevrelerin tercih edildiğinin tespiti için Ataköy 9-10. Kısım ve Ataköy 7-8. Kısım Yerleşimleri incelenmiştir.

Kullanıcıların, yaratılan çevreyi nasıl buldukları ve mekanlardan nasıl etkilendiklerini ortaya çıkarmak için her iki yerleşimde de yapılan anket çalışmalarının sonuçları karşılaştırılmış ve hangi yaklaşımla tasarlanmış toplu konut yerleşimlerinin kullanıcıyı daha çok memnun ettiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Post-Modern yaklaşımla tasarlanan toplu konut alanlarında, gerek yaratılan çevrenin görsel etkisinin ve gerek fiziksel tasarımın sosyal iletişim, çevreye bağlılık, çevreyle özdeşleşme gibi psikolojik gereksinimlerini karşılaması nedeniyle, kullanıcıda yarattığı etkinin daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

- [1] TAYLOR Lisa, Housing, Symbol, Structure, Site, Cooper Hewitt Museum, New York, 1992
- [2] RAPORORT A., Low M. Seta, Chambers Erve, Housing, Culture and Design, University of Pennsylvania, Philadelphia, 1989
- GRAFİK 4.1.18. 9-10. Kısım - Otopark - konut ilişkisi
- [3] KHAN Hasan Uddin, Housing and Community, Mimar/7, 1983
- [4] BEYER Glenn H., Housing and Society, The Mac Millan Company, New York, 1965
- [5] BATUR Afife, Toplu Konutun Tarihsel Gelişimi ve İki Örnek, Mimarlık, 78/3
- [6] KELEŞ Ruhşen, Toplu Konut, Konut Kooperatifleri ve Devlet, Toplu Konut Sorunları ve Siyaseti, Ankara.1983
- [7] TAPAN Mete, Toplu Konut Yapımında Teknoloji, Çeşitli Yönleriyle Toplu Konut, TOKYAD, İstanbul, 1989
- [8] ORHON İ., Toplu Konut İşletmesi III, Tübitak, 1987
- [9] EDİTÖR, Toplu Konut Sayısı Üzerine, Mimarlık Dergisi 78\3

- [10] GALLION A.B., EISNER S., The Urban Pattern, D. Von Nostrod S. Company Inc., New York, 1957
- [11] HILBERSEIMER L., The Nature of Cities, Paul Teobold and Co., Chicago,
- [12] MUMFORD Lewis, The History of The City, Penguin Book in association with Martin Secker & Warburgs, New York, 1961
- [13] ÇELİK A.P., Yirmilerde Toplu Konut Yerleşmelerine Bir Bakış, Mimarlık 78\3
- [14] HUGHES R., The Shock of The New, Thames and Hudson Ltd., London, 1993
- [15] SCULLY V., Modern Architecture, George Braziller Inc., New York, 1971
- [16] TANGLE J., VLAEMINCK S., BERGHOEF J., Living Cities, William Clowers Limited, London, 1984
- [17] FRAMPTON K., The Evaluation of Housing Concepts 1870-1970, Lotus-10, 1975
- [18] JENCKS, C., Modern Movements in Architecture, Penguin Books Ltd., İngiltere, 1973
- [19] KARTZ Robert D., Design of Housing Site, University of Illinois, Urbana, 1966

- [20] RELPH E., The Modern Urban Landscape, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1987
- [21] ÇUBUK M., Tarih boyunca Çevre ve Toplumun Tasarlanmış Eylemi Olarak Şehircilik, Basılmamış Eser, 1995
- [22] FITCH James Marston, Walter Gropius, George Braziller, New York, 1960,
- [23] KESKİN A., Flexible Housing, METU Faculty of Architecture Occasional Paper Series N:1, Ankara, 1978
- [24] KARAMAN A., "Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo-Kültürel Veriler: Bazı İlke ve Ölçütlerin İrdelenmesi", Yapı, 1991/118
- [25] PAMİR Haluk, Toplu Konutlar ve Sorunları, Toplu Konut Sorunları ve Siyaseti, Ankara, 1983
- [26] JOEDICKE Jürgen, ÖZER B., GÖÇER O., Modern Mimarlığın Gelişimi
- [27] VELİOĞLU, S., ŞENER, S.M., "Büyük bir mimar", "Mimarlık ciddi iştir", Mimarlık & Dekorasyon, 1991/6
- [28] STIRLING J., "James Stirling", Academy Editions, Martin's Press, İngiltere, 1982

- [29] HABRAKEN N.J., Supports, An Alternative to Mass Housing, Architectural Press, Londra, 1972
- [30] TURNER J.F.C., The Fits and Misfits of People's Housing, Lotus 8, 1975
- [31] TURNER J.F.C., Housing by People, Pantheon Books, New York, 1976
- [32] ALEXANDER C., A Pattern Language, Oxford University Press, New York, 1977
- [33] ÖZER F., Mimarlık Tarihi IV, Lisans Ders Notları
- [34] AROLAT, E., "Ricardo Bofill'e Değişik Bakışlar", Mimarlık & Dekorasyon, 1991/6
- [35] BOFILL, R., "Walden 7 Konut Kompleksi", Dekorasyon, 1991/6
- [36] STERN, A.M.R., Buildings and Projects 1965-80, 1981
- [37] STERN, A.M.R., Buildings and Projects 1981-86, 1986
- [38] ARATA, I., " Project No. 33-94e ", IBA: International Building Exhibition Berlin 1987, Architecture and Urbanism, Extra Edition, 1987
- [39] TANYELİ U., "Rossi ve Analogik Düşüncesi", Arredamento Dekorasyon, 1991/7

- [40] KRIER, R., Architectural Monographs, No:30,
Architecture and Urban Design, Academy Editions,
1993
- [41] AVCIOĞLU G., ERÇİL Ö., OZAN A., "Steven Holl - Bir
yeni eylem- bağlamcı", Arredamento Dekorasyon,
1991/5
- [42] SÜHER H., "Ülkemizde Toplu Konut Anlayışının Gelişimi -
Bireysel Konuttan Toplu Konuta Geçiş", Çeşitli
Yönleriyle Toplu Konut, TOKYAD, İstanbul, 1989
- [43] YAYIN SEKRETERİ, "Toplu Konut Sayısı Üzerine",
Mimarlık, 78/3
- [44] SÖZEN M., TAPAN M., 50 Yılın Türk Mimarisi, İş Bankası,
İstanbul, 1973
- [45] TOBB, Konut Sorunu, Toplu Konut Uygulama Sonuçları ve
Son Zamanlardaki Gelişmeler, 1988
- [46] "İki Şehrin Hikayesi, 60 Yıllık Mimari Manzara,
İstanbul ile Ankara", Architect, 1991/1
- [47] ÖZSOY A., ESİN E., Toplu Konutlarda Tasarım-Yapım
Sistemi-Mekan Kullanımı Etkileşiminin Araştırılması,
İ.T.Ü. Çevre ve Şehircilik Uygulama ve Araştırma
Merkezi, İstanbul, 1988
- [48] Türkiye'den Toplu Konut Örnekleri, İzmir Dokuz
Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
Öğrenci Çalışmaları, Doç. Dr. Sümer Gürel

- [49] KAYA F.Ç., "Planlama-Uygulama İlişkileri-Batıkent Örneği", Türkiye'de Şehirciliğin Gelişiminde Son 30 Yılın Değerlendirilmesi, 15. Dünya Şehircilik Günü, 3. Türkiye Şehircilik Kongresi, İzmir, 1991
- [50] ÖZBAY H., "Yeni Yerleşmeler Üzerine İki Karşılaştırma: İslamabad ve Batıkent", Mimarlık, 1988/1
- [51] Mimarlık, 1995/1
- [52] "II. Ulusal Mimarlık Ödülleri, 90 Proje Dalı Ödülü, Sürücüler Teras Evler Sitesi, Ankara", Mimarlık&Dekorasyon, 1990/3
- [53] " Halkalı Toplu Konut Alanı Raporu", Şeif Tuğnel İnş. Müh. T.C. Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı
- [54] "Bahçeşehir Toplu Kent Alanı 1/5000 Nazım İmar Planı Açıklama Raporu"
- [55] "Konutkent - I Evleri - Ankara", Emlak Bankası Broşürü, 1992
- [56] ÇİNİCİ B., "Örneklerle Kentsel Tasarım, Mimari ve Mekan Estetiği: Sincan Elvanköy 3000 Evler Toplu Konut Projesi", I. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, M.S.Ü., İstanbul, 1992

EKLER

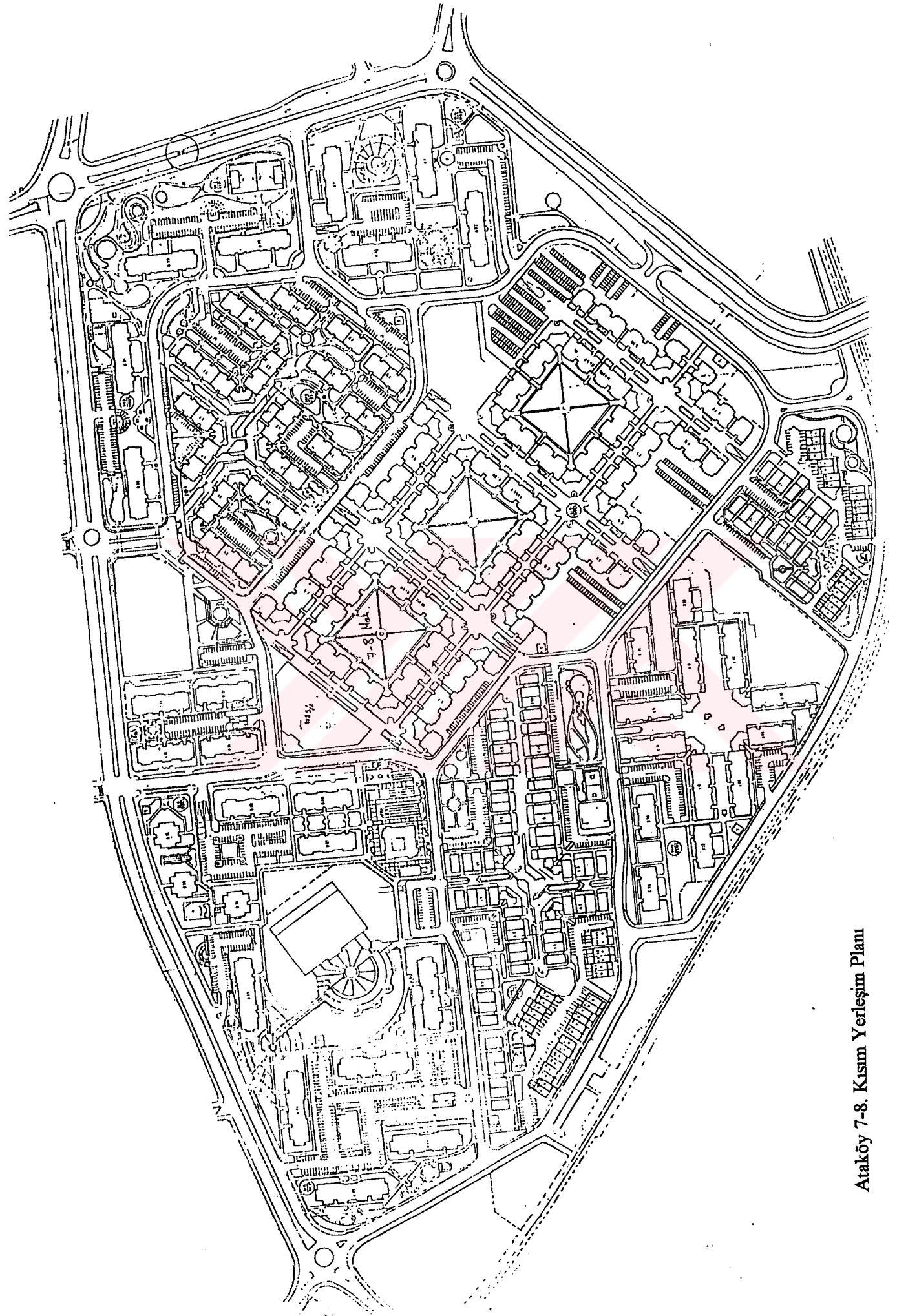
EK A Ataköy 9-10. Kısım Yerleşim Planı

EK B Ataköy 7-8. Kısım Yerleşim Planı

Ataköy 9-10. Kısım Yerleşim Planı

Ataköy 7-8. Kısım Yerleşim Planı

TOPLU KONUT ANKETİ

Mahalle no:

Apartman no:

Kat Sayısı:

1. Konutta ev sahibi () misiniz, kiracı () mısınız?

2. Kaç yıldır burada yaşıyorsunuz?

1 yıldan az () 4-6 yıl ()

1-2 yıl () 6-8 yıl ()

2-4 yıl () 8 yıl ()

3. a. Kaç katlı bir binada yaşıyorsunuz?.....

b. Kaçınıcı katta yaşıyorsunuz?.....

4. a. Kaç katlı bir evde oturmak isterdiniz?.....

b. Kaçınıcı katta oturmak isterdiniz?.....

5. En beğendiginiz blok hangisidir? Hangi özelliklerini beğeniyorsunuz?

.....

.....

.....

6. Aşağıdaki fikirlere katılma derecenizi belirtir misiniz?

Tamamen Katılıyorum Kararsızım Katılmıyorum Hiç ka
katılıyorum

- Buradaki bütün evler

birbirine benziyor

- Konut dışı alanlar

genellikle sessiz ve

issiz oluyor

- Burada birbirinden çok farklı insanlar yaşıyor
- Kendimi bu çevreye ait hissediyorum
- Bazen kendimi yerleşim içinde kaybolmuş gibi hissediyorum

7. Çevre düzenine yönelik aşağıda verilen yorumlara katılımlarınızı belirtir misiniz?

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
• Ortak açık alanların konut alanlarıyla ilişkisi sağlanamamıştır.					
• Parklar genellikle tehna oluyor					
• Ortak açık alanlarda tanıdığım kişilerle hiç karşılaşmıyorum.					
• Konut bina girişinin sokak yerine, yarı-kamusal bir mekana açılmasını tercih ederim					
• Yaya yollarını genelde az insan kullanıyor					

ÖZGEÇMİŞ

Tülin DİLER, 1970 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Yeşilköy Arif Şener İlkokulunda, orta öğrenimini Yeşilyurt Muhsin Adil Binal Ortaokulunda tamamladı. Lise eğitimi gördüğü Ataköy Lisesinden 1987 yılında mezun oldu. Aynı yıl Mimar Sinan Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümüne girdi. 1992 yılında Kent Plancısı olarak mezun olup, aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehirscl Tasarım Yüksek Lisans Programına girdi. Şu anda Mimar Sinan Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.